

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 29 mars 2004*§ 3 Interpellation om miljö- och hälsoskyddsnämnden är oviktig för miljöfrågor
(nr 2003:64)*

Anförande nr 1

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Ordförande, fullmäktige! Jag tackar för svaret även om det är ganska många frågor som inte blir besvarade. Bakgrunden till interpellationen är att miljönämnden, en av de få välsignade utvalda nämnderna här i staden, fick chansen att svara på en remiss om biltullar i staden. Det vore väldigt konstigt om man inte hade fått göra det, för biltullarna ska ju införas av miljöskäl, mot folkviljan och trots att det kostar 1,5 miljard kronor. Miljöskäl är ju motivet till att införa biltullarna, och då vore det märkligt om miljönämnden inte hade fått svara på en remiss.

Det är desto konstigare att remissen sköttes på det sätt som gjordes. Det var en väldigt kort remisstid. Miljöborgarrådet hänvisar till förvaltningens svar där man berättar om bakgrunden till det miljönämndssammanträde när vi svarade på remissen och varför det var som det var.

Men man skriver inte en interpellation till miljöborgarrådet därför att en förvaltning redogör för vad som har hänt. Det gör man därför att man vill höra hur miljöborgarrådet, som är en del av den styrande majoritetskoalitionen i Stadshuset, ser på det här.

Remisstiden var extremt kort. Förvaltningen hade inte ens två veckor på sig att svara, och det syntes i tjänsteutlåtandet. Förvaltningen redogjorde för det och beklagade att man inte hade kunnat lämna ett genomarbetat tjänsteutlåtande i ett så här stort och viktigt ärende. Det är den första bristen, att miljöförvaltningen inte får vara med på arenan när det gäller biltullar. Det tycker jag är väldigt märkligt, och jag undrar vad miljöborgarrådet tycker om det.

Vi som satt i miljönämnden fick ärendet med e-post fyra dagar innan, vilket också är en väldigt kort tid för att svara på en så omfattande remiss som gäller ett ärende som kostar 1,5 miljard bara i genomförande och dessutom är mycket kontroversiellt i allmänhetens ögon. Nämnden fick handlingarna i pappersform hemskickade samma dag som nämnden skulle sammanträda. Det är flera stycken i miljönämnden som inte har e-post av olika anledningar. Det kanske inte fungerar, de har inte skaffat det ännu och så vidare. Många kommer direkt från jobbet till miljönämnden, som börjar klockan fyra på eftermiddagen. De har inte varit hemma och vittjat posten. Det hade ändå inte hjälpt, för inte hinner man läsa en sådan lunta på en kvart på tunnelbanan på vägen till miljönämndens sammanträde.

När vi fattade beslut om biltullar i miljönämnden var det många ledamöter i miljönämnden som inte hade läst ärendet och inte visste vad de höll på med. Tycker miljöborgarrådet att det är vettigt? Är det demokrati, när folk inte ens ges chansen att läsa förslagen? Varför är det så bråttom att man struntar i alla normala principer för hur det ska hanteras?

Det framstår som om miljö- och hälsoskyddsnämnden inte är viktig när det gäller miljöfrågor i staden, när man inte ens låter dem läsa igenom de stora förslag till åtgärder som majoriteten har tänkt genomföra i miljöfrågor.

Jag undrar om miljöborgarrådet är inblandad i den här hanteringen. Tycker du att det är okej att ändamålen helgar medlen och man kör över den nämnd som är ansvarig för miljöfrågor i staden i en så viktig och dyrbar miljöfråga som den om biltullar? Har du lämnat klartecken till det? Eller känner du dig liksom jag överkörd och som någonting som katten har släpat in, att det inte är så viktigt vad miljönämnden tycker om de ens hinner läsa på om ärendet? Är du liksom jag förbannad? Känner du dig liksom jag överkörd och tycker att det här är ett arrogant och klantigt beteende gentemot miljönämnden i denna viktiga miljöfråga? Eller är du inblandad och tycker att det är helt okej, att ändamålen helgar medlen? Det undrar jag.

Anförande nr 3

Borgarrådet Gunnarsson (mp): Magnus Hellström har skrivit en interpellation där han frågar om miljö- och hälsoskyddsnämnden är viktig eller inte viktig för miljöfrågorna. Det är självklart att den är viktig för miljöfrågorna. Det finns ingen tvekan om den saken. Annars skulle vi inte ha någon miljö- och hälsoskyddsnämnd.

Sedan tar du upp ett särskilt ärende som vi har haft när det gäller miljöavgifter. De avgifterna skulle remissbehandlas på ett alldeles speciellt sätt, nämligen i en remisshearing. Under den remisshearingen, som hölls den 23 april, var det meningen att människor som hade synpunkter skulle komma och diskutera detta. Det är ett ganska vanligt sätt att arbeta på i dag, att ha hearingar i stället för remissrunda.

Jag kan hålla med dig om att det hade varit bra om man med en gång hade tänkt på att man skulle skicka ut en remiss. Men remisstiden var ändå 16 dagar. Jag har flera gånger, med andra majoriteter, varit med om att man har fått ännu kortare tid på sig för ett beslut. Ibland kan det vara tvunget att göra så.

Det jag tycker är knepigt är den bit som handlar om e-post. Jag tycker inte att man ska lita på att ledamöterna har e-post. Om det blir snabba ryck med något papper tycker jag att vi ska fortsätta skicka ut det med bud. Man kan inte alltid lita på att människor kan ta vara på sin e-post i den ordning som man hade trott, med en timmes varsel eller så.

Jag vet också vad som hände i miljö- och hälsoskyddsnämnden när vi fick de här papperen på bordet. Sanningen är den att jag som ordförande erbjöd er en ordentlig ajournering. Det var ingen som ville ha det, men det fanns ändå ett ganska långt skrivet papper från Moderaterna. Jag tror nog att ni hade både läst och förstått.

Anförande nr 4

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Ditt svar är väldigt motsägelsefullt, Viviann Gunnarsson. Du säger att miljönämnden naturligtvis är viktig för miljöfrågorna här i staden. Biltullar kallar du till och med för miljöavgifter. Det är utan tvivel det största beslutet som gäller en miljöfråga under den här mandatperioden. Det tror jag att du också anser. Det kostar 1,5 miljard kronor, en svindlande stor summa. Som vanlig människa fattar man inte hur mycket pengar det är. Det är enorma summor som man skulle kunna använda till mycket annat.

Dessutom är det, som du vet, mycket kontroversiellt i allmänhetens ögon. Det finns en massa märkligheter runt det här, som började redan i valrörelsen. Jag ska inte bli tjatig och veva om det, för alla känner redan till hur bedrövtligt allting har skötts.

Du säger att vi är viktiga för miljöfrågor. Ändå var det inte viktigt att ge oss en riktig chans att svara på remissen. Jag hade läst det hela. Jag tillhörde den lilla skara som hade haft möjlighet att ordna papper och läsa på. Men jag tycker synd om de ledamöter i miljönämnden som tvingas sitta där med tjocka luntor framför sig på bordet och inte ens har fått en sportslig chans att läsa på. De ser saker och ting för första gången när de kommer till sammanträdet på kvällen.

Det hjälper inte att ajournera fem minuter. Det är ingen som är så receptiv att man läser igenom en lunta på flera hundra sidor på fem minuter. Det var meningslöst. Visst hade folk kunnat tänka sig en ajournering om det hade varit någon mening med det. Men inte tar man fyra timmars ajournering och folk går och sätter sig på biblioteket och läser hela kvällen. Det är klart att ingen kräver en sådan ajournering.

Ditt svar är mycket motsägelsefullt. Mandatperiodens viktigaste miljöfråga borde naturligtvis hanteras på ett demokratiskt riktigt sätt och miljönämnden borde vara involverad, oavsett vad vi tycker om det hela.

Slutligen: Du svarade inte på frågan, Viviann Gunnarsson. Du tillhör de styrande här i staden. Du är miljöborgarråd. Är du inblandad i att frågan om miljöavgifter eller biltullar hanteras på det här sättet, när den ska fram med remisser och annat, inklusive remissen till din egen nämnd, miljönämnden? Är du inblandad? Tycker du att det är okej att man låter ändamålen helga medlen? Eller känner du dig, liksom jag, överkörd och lite lurad av att andra i majoriteten ser till att hantera frågan på ett arrogant och klantigt sätt? Den frågan fick jag inget svar på.

Anförande nr 5

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Jo, jag svarade på den sistnämnda frågan också. Det var nämligen överenskommet att det skulle vara en hearing i stället, och dit hade man möjlighet att gå och ställa sina frågor. Det är ganska vanligt att man har hearingar i olika frågor nu för tiden.

Det var väl knappast så att Moderaterna eller några andra partier eller för den delen miljöförvaltningen var dåligt insatta i frågan. Frågan hade diskuterats ett antal gånger, både här i fullmäktige, i tidningar och i övrigt. Det fanns nog full insikt i ungefär hur frågan stod. Det som behövde läsas var snarare själva rapporten. Jag har

erbjudit en ajournering, men det har inte mottagits. Man tyckte att det kunde gå ändå. Om man blir erbjuden det, då har vi gjort det man skulle kunna göra, tycker jag.

Det finns många andra frågor som har hanterats väldigt snabbt i den här kommunen. Jag ska inte peka ut någon speciell fråga. Men jag vill peka på att det händer ibland att man är tvungen att fatta ett snabbt beslut för att kunna komma fram under den tidsperiod som man har tänkt sig. Det har nog klagats på andra majoriteter också, när vi har varit i minoritet, utan att vi har fått något gehör för det.

Så länge det går ska man försöka få lång tid som möjligt för varje fråga. I det här fallet hade man några dagar på sig i ett ärende som var väl känt för alla.

Anförande nr 6

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Du säger att ärendet var väl känt för alla. I sina grunder, ja. Men det är fortfarande mängder av frågetecken som snurrar runt när det gäller det juridiska, möjligheterna att överklaga, hur man ska se på det som skatt och även när det gäller det tekniska. Det finns fortfarande mängder av frågetecken. Du kan inte säga att folk kände till det.

Förvaltningen beklagade själv att de inte kunde lämna ifrån sig ett tjänsteutlåtande som var helt adekvat utifrån förvaltningens synvinkel. De hade inte fått tid nog, och de beklagade det. I miljöförvaltningens tjänsteutlåtande fanns mängder av detaljer som många i miljönämnden inte kände till när beslutet togs.

Grunderna känner varenda stockholmare till, det är klart. Det gör även de som bor i kranskommunerna. Det är allmänt känt att man mot folkviljan vill införa ett slags biltullar. Men det rör inte alla detaljer som måste redas ut, som fortfarande inte är utredda. Det är fortfarande mycket som är oklart.

Jag tolkar ditt svar som att du tycker att det är helt okej. Du är införstådd med att man hanterar en så viktig fråga på det här slarviga och arroganta sättet. Jag tolkar ditt svar så. Vi lägger ned mycket tid i miljönämnden på att svara på remisser om sådant som har mycket lägre värde och dignitet än den här stora och viktiga frågan. Ditt svar måste betyda att du tycker att det här är okej. Hearingen var så fantastisk och den löser allting. Efter att man har haft en hearing kan man strunta i allt annat, allt vad demokrati heter.

Det handlar inte bara om att visa handlingskraft och genomföra saker och ting. Det finns också moraliska principer om vad som är rätt och fel. Om man vet att man har folkviljan emot sig, att det finns lögnar i valrörelsen bakom, så finns det också en moralisk aspekt på det hela. Risken finns att man kränker människor som kanske har skrivit på namninsamlingar och vill ha folkomröstning innan det genomförs. Det har också genomförts folkomröstningar i kranskommunerna. Det finns en moralisk aspekt på det här, hur man ska hantera vanligt folk, det vill säga de som inte tillhör den politiska nomenklaturen. Den aspekten glömmar ni helt bort.

Anförande nr 7

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Jag tycker inte alls att vi glömmer bort de människor som vill diskutera det här. Vi har också mottagit namninsamlingar och så vidare. Jag tycker att det är bra att man fortsätter diskussionen. Den diskussionen pågår fortfarande. Det är ett ganska svårt ärende. Det är svårt att få in det här i den lagstiftning vi har. Det är inte konstigt att diskussionen fortsätter och att man måste göra ändringar här och där.

Det är nog det ärende som har varit allra mest diskuterat av alla i fullmäktige så länge jag har suttit här, i tre perioder. Jag kan inte minnas att vi har använt varje fullmäktige till att diskutera en enda fråga såsom vi har diskuterat denna. Jag tror nog att den är utredd både framlänges och baklänges.

Miljöförvaltningens uppgift i den här frågan är ju att mäta. När man så småningom inför det här ska miljöförvaltningen göra mätningar. Vid det tillfället kunde de ändå inte riktigt klargöra hur det skulle gå till. Men det kan de nu, så det är egentligen inget större problem.

*§ 4 Interpellation om socialdemokraternas 81:a vallöfte om klottersanering
(nr 2003:69)*

Anförande nr 8

Borgarrådet V a l e s k o g (s): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 9

A n d e r s B r o b e r g (kd): Ordförande, fullmäktige! Jag ska första tacka för svaret, men jag vill klaga på att det tar så förfärligt lång tid innan man får ett svar. Den här gången har det tagit åtta månader från det att jag skrev interpellationen tills det dök upp ett skriftligt svar på den. Det blir lätt så att man kommer av sig i debattglöden när det går så lång tid.

Eftersom affischerna fortfarande sitter kvar har jag inte helt kommit av mig. Jag ska inte heller lasta vikarierande borgarråd för förseningen. Men kanske kan fullmäktige riskera att få en lokal debatt eftersom både borgarråd och undertecknad är engagerade i Norrmalms stadsdelsnämnd. Å andra sidan är frågan ganska principiell.

Jag får ändå ge lite beröm till borgarrådet för att det nu verkar bli någonting som ska hända i frågan. Men det känns väldigt segt med till exempel samordning. Vi kan börja med Vasaparken, som vi båda känner väl till. Borgarrådet vet också att det finns två byggnader där som gatu- och fastighetskontoret ansvarar för saneringen av. Det kan gå ett halvår, ibland upp till ett år, innan de saneras, medan stadsdelsnämnden städar och sanerar i stort sett varje vecka. Det är problematiskt. Det borde ansvarigt borgarråd ta tag i på en gång, eftersom det ligger på gatu- och fastighetsborgarrådet att få ordning på detta.

Borgarrådet säger i svaret att ambitionen är att lösa vissa problem med bristande samordning till sommaren. Sedan ska det förhoppningsvis komma ett förslag till hösten. Det är väldigt sent. Den fråga man ställer sig är: När kommer det att börja städas och saneras? När kan stockholmarna räkna med att klotter och annan nedskräpning försvinner? När kommer det att börja bekämpas på ett effektivt och snabbt sätt?

Det som staden mer konkret kan ha ansvar för är papperskorgarna. Där sitter det väldigt många SSU-affischer. Ansvarigt borgarråd vet också att det kostar mycket att sanera papperskorgar. Stadsdelsnämnden anser sig inte ha de pengarna. Jag har två frågor med anledning av detta. Den ena är om du kommer att se till att stadsdelsnämnderna får de ekonomiska resurserna för att kunna sanera. Den andra frågan är om du är beredd att försöka få SSU att betala för den nedskräpning man har ställt till med.

Anförande nr 10

Borgarrådet V a l e s k o g (s): Den här interpellationen kom på ett sätt ganska lägligt, med tanke på att det senare i kväll kommer upp ett ärende kring klotter och graffiti som. När det gäller den del som har med gatu- och fastighetskontoret och

stadens bolag att göra finns det ett förslag om att man ska få ett betydligt bättre samarbete. Det finns förslag på en samverkansgrupp mellan stadens förvaltningar och bolag och även mellan staden och landstinget och inte minst de privata fastighetsägarna och affärsidkarna. Jag är säker på att man genom ett formaliserat samarbete i den här angelägna frågan kan komma fram till kreativa lösningar och gemensamma tag. Det har saknats. På den punkten kan jag absolut ge interpellanten rätt.

I det här ärendet bör också nämnas att man tänker utreda möjligheterna till gemensam upphandling vad gäller olika insatser mot klotter. Då kommer ansvarsfrågan att tydliggöras. Man kommer även att studera frågor om metodutveckling, material, utformning och design av byggnader, klotterskydd och så vidare.

Jag tror helt säkert att alla ungdomsförbund har hållit på med sådan här affischering, dumt nog. Det är ungdomligt oförstånd. Det är absolut ingenting att försvara utan vi har snarare en uppgift i alla partier att kraftfullt ta avstånd från sådant. Det väcker den fråga som vi ska diskutera i kväll, synen på graffiti och tillgänglighet till det offentliga rummet. Jag tänkte berätta senare i kväll att vi har en intressant och spännande sak på gång på gatu- och fastighetskontoret, nämligen att pröva möjligheten använda en tredjedel av sidan på vanliga reklampelare till föreningslivet och ge möjlighet att affischera där.

Det är problem med de anslagstavlor som finns i dag. De fungerar inte. De täcks helt och hållet av kommersiella intressen. Det är ingen som håller efter dem. Om man skulle kunna få en lösning där, med ett antal hundra reklampelare med en del som vetter mot fotgängarna som skulle kunna användas av föreningslivet får föreningslivet i ökad omfattning tillgång till det offentliga rummet. Det tror jag är mycket positivt.

Jag tror att jag har svarat på en av dina frågor, Anders Broberg, att jag tycker att affischerna ska tas bort omgående. Du gav också tips på något ställe i Vasaparken där man borde agera omgående, och det ska jag ta med mig. När det gäller ekonomiska resurser vill jag hänvisa till den samverkan som är på gång där stadsdelsnämnden också ingår.

Anförande nr 11

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): När det gäller att ta lång tid på sig för att besvara interpellationer kastar ni nog sten i glashus, Anders Broberg. Ni tog väldigt lång tid på er under förra mandatperioden. Det var till och med en del interpellationer som jag själv inte fick svar på över huvud taget innan det blev val och en ny majoritet.

Vi kommer att få tillfälle i kväll att diskutera hur vi kan förbättra klottersaneringen i staden. Det blir väl kvällens clou. Det är en del saker på gång. För det första är det inte så att det inte sker någon städning och klottersanering alls. Det har stadsdelsnämnderna redan ansvaret för. Tyvärr är det ett sisfyosarbete. När man har fått ned eländet kommer det upp igen. Det är svårt att hinna med. Den tekniskt

ansvarige i Liljeholmen, min egen nämnd, klagar ständigt över att det känns hopplöst. Man städar och städar och det kommer nytt hela tiden.

Jag tror väldigt mycket på det projekt vi kommer att ha i Skärholmen med samordning. Det är en del i problematiken, att varje fastighetsägare har ansvaret för sina fastigheter var för sig. Då blir det ganska plottrigt. Jag kan förstå om man som enskild fastighetsägare med bara något enstaka hus till slut ger upp, för det känns hopplöst.

I Helsingfors har man samordning. Man har klottersaneringspatruller som tar ett helhetsgrepp och sanerar oavsett vem det är som äger fastigheten. Sedan får de respektive fastighetsägarna betala en hacka, men det är de tydligen beredda att göra.

Vad jag har kunnat se vid mina besök i Helsingfors så fungerar modellen väl. Klottret tas ned och det går snabbt. Det är betydligt renare än i Stockholm. Jag hoppas mycket på Skärholmsmodellen och på att den kommer att utvidgas.

Vi får som sagt diskutera mera i detta ämne under kvällen.

Anförande nr 12

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktigeledamöter! I oktober stod jag här i talarstolen. Det hade då gått precis ett år sedan det kontrakt som finansborgarrådet skrev med stockholmarna hade börjat gälla. Det var ju ett kontrakt, som det stod i papperet som gavs ut. Där stod bland annat att klottret skulle tas bort så snabbt som man bara kunde. Det stod också angivet att det skulle ske inom något dygn.

Då frågade jag om en tunnel som leder under Nynäsvägen, där jag går i stort sett varje dag. Klottret hade då funnits där i ett års tid, samma klotter. Det var stort skrivet så det gick inte att undvika att se att det var samma klotter. Borgarrådet, då Roger Mogert, lovade att ta tag i det. Det gjorde han faktiskt. Det gick ett par veckor och sedan var klottret borta. Tyvärr var det bara borta ett par veckor. Nu har klottret varit där sedan någon gång i december. Det är samma klotter vi ser, och det utökas dag för dag.

Samma tid som klottret har funnits där ser jag små lastbilar som det står Stockholm Entreprenad på. De åker med viss regelbundenhet och tömmer alla papperskorgar i området. Det jag inte kan förstå är varför inte sådana rutiner också finns på gatu- och fastighetskontoret, att man kör sina turer gång på gång. Det kan vara en gång i veckan eller helst varannan dag. Man har givna turer som man kör för att se hur det ser ut. På det sättet skulle klottret kunna försvinna. För mig är det ofattbart att det inte går att genomföra i Stockholms stad.

Jag hade nöjet att vara i Bryssel på en kombinerad studie- och weekendresa. Jag var imponerad när jag såg deras tunnelbana. Det var helt otroligt! Det var i stort sett klotterfritt på de stationer där jag var, och jag åkte ganska mycket tunnelbana.

Anförande nr 13

A n d e r s B r o b e r g (kd): Ordförande, fullmäktige! Det är bra att det kommer till en samverkansgrupp. Det kan alltid vara en bra start för att försöka få till stånd en bättre ordning. Men varför har gatu- och fastighetskontoret inte brytt sig när stadsdelsförvaltningen har stött på och bett gatu- och fastighetskontoret att ta sitt ansvar och sanera sina byggnader i Vasaparken? Varför gör inte centrala förvaltningar sitt jobb, när man på lokala förvaltningar sliter som djur för att städa och hålla ordning?

När det gäller affischtavlor kan jag hålla med. Problemet den här gången är att SSU inte har varit ute efter affischtavlor. Från Västmannagatan 5, där SSU-lokalen ligger, upp till Odenplan har man satt upp affischer på varenda papperskorg och varenda elskåp man över huvud taget har sett. Det har inte direkt handlat om att hitta något ställe där man kan affischera sina åsikter. Man har verkligen varit ute efter att tapetsera. Det är också problemet, att man har använt tapetklister för att verkligen få fast affischerna. Om man åtminstone hade använt tejp så hade det varit ganska lätt att ta bort.

Jag återkommer till de frågor jag ställde tidigare: Kommer du att försöka få SSU att betala saneringen av papperskorgarna? När kan stockholmarna räkna med att det finns en snabb och effektiv sanering av staden?

Till Ann-Marie Strömberg vill jag säga att det ska bli intressant att följa försöket i Skärholmen.

Anförande nr 14

Borgarrådet V a l e s k o g (s): Det ärende som vi förhoppningsvis tar i kväll innebär ett stort steg mot att få en bättre ordning med samverkan. Ewa Samuelsson tar upp exemplet med Nynäsvägen och Stockholm Entreprenad som kör förbi, att man inte passar på att utnyttja den resursen även för de här frågorna. Jag kan hålla med om att det verkligen verkar vara en fråga om samverkan mellan gatu- och fastighetskontoret och stadsdelsnämnderna. Men det är också viktigt att klarlägga att ett stort antal privata fastighetsägare och affärsidkare bör vara med i diskussionerna. Man har ett gemensamt intresse. Man har trots allt en hel del resurser tillsammans att använda, och dem kan man utnyttja på ett bra sätt och få betydligt större effektivitet än i dag när det gäller att komma till rätta med klotterproblemen. Det gäller också upphandling, att man kan få mer jobb gjort till bättre priser.

Anders Broberg tar upp exemplet SSU. Man kan säga att i alla fall de flesta ungdomsförbund har misskött sig, tyvärr. Kanske har det inte skett i så stor omfattning, men tillräckligt för att man ska reagera på affischering och så vidare. Det finns till och med exempel på att större partier i det senaste valet också har misskött sig, inte bara ungdomsförbunden. Det kan man berätta om på gatu- och fastighetskontoret. Det är oacceptabelt vem som än gör det. Det ska vi markera mot dessa föreningar oavsett vilka de är.

Det jag tog upp är ett problem, tillgången till det offentliga rummet. Det är kommersiella intressen som tar plats. Föreningslivet står sig slätt. Det finns ingenstans där föreningslivet kan synas och presentera sin verksamhet. Det är viktigt

att vi gör någonting eftersom de nuvarande anslagstavlorna inte fungerar. Med vårt förslag kanske vi kan komma till rätta med det eller åtminstone förbättra situationen något.

Anförande nr 15

A n d e r s B r o b e r g (kd): Ordförande, fullmäktige! Det är bra att kvällens ärende behandlas. Det är inte en dag för tidigt.

Ansvarigt borgarråd är inne och snuddar vid de frågeställningar jag har. Det man fortfarande undrar är när man, efter kvällens ärende, kan räkna med att det finns en effektiv klottersanering på plats som fungerar i staden.

SSU eller ej – det kan vara vem som helst. Det är principiellt intressant att veta om staden försöker driva in saneringskostnader när det uppstår skada och man behöver sanera. Eller är det fritt fram? Staden suckar och man försöker ta tag i det. Jag undrar om ansvarigt borgarråd åtminstone tänker försöka att få SSU att betala kostnaderna. I nästa fall är det säkert någon annan. Det kan vara en annan förening, det kan vara ett kommersiellt företag och så vidare. Frågan är om man ska försöka få in saneringskostnaderna eller ej.

*§ 5 Interpellation om borgarrådet Olofssons inbjudan till bostadspolitiskt möte
(nr 2003:70)*

Anförande nr 16

Borgarrådet V a l e s k o g (s): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

R o l f K ö n b e r g (m): Herr ordförande! Jag vill först och främst tacka för svaret. Det är tydligt i sig även om det inte svarar tydligt på de frågor som jag har ställt. Jag uppfattar att man från borgarrådets sida säger att detta agerande är helt okej.

Borgarrådet skrev i svaret att jag hade en del oriktiga uppgifter om mötet. Av den kallelse som gick ut till såväl boende som personal framgick att "huvudsyftet var att välja styrelse för en lokal hyresgästförening", står det i svaret. Jag måste konstatera att antingen har inte borgarrådet läst den eller också har han blivit aktivt vilseledd av sin borgarrådskollega. Jag har inbjudan här. Av den framgår att en mening talar om det förmenta huvudsyftet. Det var nog rätt väl dolt. Däremot finns fyra eller fem meningar som handlar om bostadsrättsföreningen Dalen 10 och deras förment falska påståenden. Jag tror att de som läste kallelsen från början fick en något annan bild av vad som var huvudsyftet med mötet, om jag uttrycker mig så.

Jag kan inte dra någon annan slutsats än att repressionen mot de bostadsrättsintresserade hyresgästerna i ytterstaden kommer att fortsätta. Det här svaret sanktionerar den repressionen.

Margareta Olofsson är förvisso inte ansvarigt borgarråd, men hon är i alla fall ansvarig för sina brev och sina inbjudningar. Inget hindrar henne från att delta i debatten och förklara sig. Det vore till exempel intressant att höra dig svara medlemmarna i bostadsrättsföreningen Dalen 10 varför du arrangerar den här typen av motmöten och vilka fler föreningar som inte ska få informera sina medlemmar ostörda, utan att bli mästrade av majoritetsborgarråden.

Anförande nr 17

Borgarrådet V a l e s k o g (s): Jag är lite förvånad över den här interpellationen. Jag tolkar Rolf Könbergs frågor och inlägg som att man som borgarråd inte har rätt att också agera som privatperson. I det här fallet rör det Margareta Olofsson som boende i en fastighet i Svenska Bostäder och medlem i en boförening hos Hyresgästföreningen.

Jag tycker att alla borgarråd ska kunna agera utan att ange titel, i Hem och Skola, där ens egna barn går eller i bostadsrättsföreningen, om man bor i en sådan, likaså om man bor i en hyreslägenhet och är aktiv i den lokala boföreningen. Man måste kunna vara aktiv utan att annonsera titel eller politisk tillhörighet.

Jag undrar om Rolf Könberg skriver dit "kommunfullmäktigeledamot (m)" i alla de sammanhang där han agerar, om det är i styrelsen för supporterklubben Black Army, om du nu sitter med där, eller i föreningen Kungahuset Vål, om du sitter med där.

Hur ser du på det själv? Uppger du din titel eller din politiska tillhörighet i alla de lokala sammanhang där du bor och verkar? Jag bara undrar.

Anförande nr 18

A n n M a r i E n g e l (v): Jag tycker nästan att det är lite pinsamt att du gör det här till en fullmäktigefråga, Rolf Könberg. Även om man inte kan tro det så är alla politiker också människor och har andra roller, som hyresgäster, föräldrar och så vidare. De har rätt att som medborgare delta i möten.

Det du gör här är att du anklagar Margareta Olofsson för att ha missbrukat sin ställning som socialborgarråd. Det tycker jag är en allvarlig anklagelse. Du säger att hon skulle ha använt sin ställning som borgarråd för att få tjänstemän från Svenska Bostäder att delta i mötet. Den anklagelsen saknar helt grund. Därför tycker jag att du bör ta tillbaka den. Det handlar om områdeskontoret hos Svenska Bostäder, deras personal som ofta deltar i möten när hyresgästerna kallar till det. Det skulle väl ha varit konstigt om de sade nej bara därför att det råkade bo ett borgarråd i den här fastigheten. Även borgarråd får faktiskt delta i lokala bomöten. De får faktiskt också kalla till dem, särskilt när de inte undertecknar kallelsen som borgarråd.

Anledningen till mötet var att den här bostadsrättsföreningen hade gått ut med en fullkomligt missvisande information till hyresgästerna om att det i alla fall var på gång att man skulle sälja fastigheten. Då fanns det väl all anledning för de hyresgäster som bor där att ordna ett möte för att diskutera hur det egentligen ser ut. Därför bad man Svenska Bostäders representant komma och berätta hur läget var. Jag tycker att det är fullkomligt förklarligt och att du är skyldig Margareta en ursäkt.

Anförande nr 19

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Inledningsvis är jag glad att Ann Mari Engel å borgarrådet Olofssons vägnar klargjorde vad anledningen till mötet var. Anledningen till mötet var inte alls, vilket Ann Mari Engel just vidimerade, att bilda någon lokal hyresgästförening utan det var just det möte som bostadsrättsföreningen hade haft för sina medlemmar. Jag är glad att det framkom, för det framkommer nämligen inte av interpellationssvaret. Jag tackar för det förtydligandet.

Jan Valeskog säger att Margareta Olofsson var ”aktiv i den lokala boföreningen”. Men då måste någon klara ut att Margareta Olofsson inte är aktiv i den här lokala boföreningen. Hon är inte ens medlem i den, för den syftar till att bilda bostadsrätt i Dalen, och det vill inte Margareta Olofsson.

Jag tycker att det är rimligt på alla sätt och vis att alla medborgares lika rätt att delta i möten i sina föreningar, de föreningar man själv är medlem i, respekteras. Problemet är att majoritetsborgarrådet Olofsson inte gör det, för hon kallar till ett motmöte. Hon vill nämligen inte att det ska bildas några bostadsrätter där hon bor. Hon tycker illa om bostadsrätter. Hon tänker förhindra det med alla till buds stående medel inklusive detta. Det är tråkigt och det kränker den lika rätten för enskilda medlemmar i den lokala boföreningen. Det är det som är problemet, därav interpellationen. Jag ville bara förtydliga min ståndpunkt.

Anförande nr 20

A n n M a r i E n g e l (v): Det var en intressant analys. Margareta Olofsson bor i ett område och hon inbjuder sina grannar, hyresgäster, till ett möte. En avsikt var att diskutera den information som var helt missvisande. En annan var att bilda en hyresgästförening; jag är ledsen om jag inte nämnde det. Men det innebär väl inte att medlemmarna i bostadsrättsföreningen inte kan ha sina möten? Om de kallar till sina möten och ger sin information är det andra människors rättighet att också ha möten. Även hyresgäster får faktiskt ha möten, Rolf Könberg.

Anförande nr 21

Borgarrådet V a l e s k o g (s): Jag kan bara kort notera en sak. Jag är inte med i Hem och Skola där jag bor, men jag tycker ändå att jag kan agera i skolfrågor som privatperson. Det här var en sak som berörde Margareta Olofsson som privatperson, om jag förstår det hela rätt. Jag tror inte att det är något problem om man har grundinställningen att all information och kunskap är av godo. Om det finns en lokal debatt i en viss fråga och man agerar för att få ökad debatt tycker jag inte att det är något problem och att man alltid ska ha titeln med sig.

Jag noterar att du inte svarar på mina frågor om hur du själv skulle agera, Rolf Könberg. Jag måste väl ändå utgå från att du tycker att du själv ska kunna agera som privatperson utan att skriva att du är fullmäktigeledamot för Moderaterna i alla sammanhang.

Anförande nr 22

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Jag är ledsen att jag i upphetsningen över Ann Mari Engels inlägg nyss inte på ett respektfullt sätt kommenterade borgarrådet Valeskogs inlägg i den idrottspolitiska debatten angående mitt eventuella medlemskap i Black Army. Jag håller mig strikt neutral i de lokala idrottspolitiska frågorna. Över tiden visar det sig nämligen att olika Stockholmslag går bäst olika år. Det lag jag håller på spelar numera i en annan division dessutom, vilket gör det enklare.

Det är ingen tvekan om att hyresgäster får ha möten. Jag är glad att vi verkar vara eniga om det, oavsett om man vill ombilda till bostadsrätt eller inte. Problemet var ju att de hyresgäster som vill ombilda till bostadsrätt mycket starkt upplevde det som ren repression – och jag förstår dem – inte bara från majoritetsborgarrådet, som råkar vara granne, utan också från Svenska Bostäder som kallas in för att tala om hur det ligger till. Det gjordes på ett sätt som de enskilda hyresgästerna upplevde som att nu ska systemet rycka ut och tala om att ni kan glömma varje tanke och varje plan på att få ombilda.

Jag vill återigen understryka att detta skedde i ett läge där man har informerat sina medlemmar, endast sina medlemmar, om överväganden inför deras interna årsmöte. Det är då det blir problematiskt, när deras interna möten inte respekteras utan föranleder att ett majoritetsborgarråd, som privatperson men ändå upplevt som stark officiell företrädare, kallar till vad som rimligen, utifrån kallelsen, måste betraktas som ett motmöte. Då har vi ett demokratiskt problem, och en del andra.

*§ 7 Interpellation om sfi-peng och integration (nr 2003:78)**Interpellation om nedläggningsshotet mot Livstycket (nr 2003:79)**Interpellation om upphandlingar och inflytande (nr 2003:80)*

Anförande nr 23

Borgarrådet N i l s s o n (s): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 24

R o l f K ö n b e r g (m): Jag vill tacka för svaren och säga att jag i den här interpellationen, som väcktes för ett bra tag sedan, försökte fånga upp två aspekter av en då aktuell fråga som alltjämt känns angelägen. En aspekt var integration. Den andra aspekten var demokrati. Jag ser att borgarrådet Nilsson svarar på alla frågor som har att göra med sfi och det kan väl vara rimligt på sitt sätt.

Försvaret för nedläggningen av Livstyckets sfi-undervisning är att Livstycket inte får ”tillräckligt bra betyg i den genomförda upphandlingen”. Då måste man fråga sig: Tillräckligt bra betyg enligt vem, och vad är tillräckligt?

Man kan då konstatera två saker som är väl kända, med tanke på hur många gånger vi har diskuterat den här frågan tidigare. De två anordnare i brukarundersökningen som gjordes hösten 2002 som hade den högsta andelen nöjda studenter var Livstycket i Tensta, 79 procent, och Liber Hermods i Västertorp, 84 procent. De båda anordnarna hade också den högsta andelen studerande som var nöjda med lärarna, Livstycket 88 procent och Liber Hermods 91 procent. Tillbaka till frågan: Vad är tillräckligt? Den frågan besvaras av det faktum att de här två, mest uppskattade anordnarna försvann till följd av en återkommunalisering där vänstermajoriteten reserverade 40 procent av platserna för stadens egen verksamhet vare sig studenterna ville gå där eller inte.

I stället för att Livstycket har uppdraget som sfi-anordnare, utförare, samhällsentreprenör – för att karakterisera vad Livstycket gör – ska man nu bli beroende av kommunala bidrag. Man ska räddas med en av eller båda de tillfälliga så kallade satsningar som majoriteten gör. Ska vi gissa på 80 procent kompetensfond och 20 procent stadsdelsförnyelse?

Jag företräder ett parti som inte gillar att individer eller föreningar blir bidragsberoende och vi tycker inte att det här är någon bra utveckling. Det hade varit bättre att låta bli återkommunaliseringen. Det hade varit bättre att låta brukarna komma till tals. Det hade varit bättre att låta Livstycket fortsätta som den mycket uppskattade lokala sfi-utförare som man var under förra mandatperioden.

Anförande nr 25

Borgarrådet B j ö r k l u n d (fp): Herr ordförande! ”I det lagstadgade upphandlingsförfarandet får Livstycket inte tillräckligt bra betyg”, skriver borgarrådet Nilsson i sitt svar. Därmed låter han förstå att Livstycket har förlorat mot

de kommunala anordnare som nu ersätter Livstycket. Men det är ju inte sant. De kommunala och de privata fick aldrig tävla i samma tävling.

När jag var skolborgarråd tävlade de mot varandra. Då blev det fyra privata och en kommunal som vann. De blev de fem utförarna, helt enkelt därför att det var de fem bästa som vann.

Men nu är det inte så. Nu är det inte längre den som är bäst som räknas, utan nu är det viktigare vilken huvudman man har. Då har Erik Nilsson bestämt att vi ska ha några kommunala. Även om de är avsevärt sämre än de privata ska ett antal vara kommunala.

Dessutom har man bestämt sig för att lägga ner Livstycket och Liber i Västertorp. I stället upprättas nu till exempel en sfi-skola i Vårberg, och alla journalister ringer och frågar varför det inte fungerar. Efter nio månader finns det ingen utrustning. Varför fungerar inte skolan?

Man lägger ner två välfungerande, populära, privata sfi-undervisningsinrättningar därför att Erik Nilsson har bestämt sig för att det inte ska drivas privat utan ska drivas kommunalt. Om de kommunala är så bra, varför vågar du inte låta dem mäta sig mot de privata i en upphandling? Varför får de inte mäta sig mot varandra utifrån samma kvalitetsmål i en upphandling? Det är den centrala frågan.

Vi vet båda att du har reserverat ett antal platser till kommunala. Även om de är avsevärt sämre än de privata ska det vara kommunalt – det är ett självändamål. Frågan blir: Varför kan inte de kommunala och de privata få mäta sig mot varandra i en upphandling?

Anförande nr 26

K e r s t i n G u s t a v s s o n (m): Ordförande, fullmäktige! Jag får tacka dig, Erik Nilsson, för svaret som kom för länge sedan, i höstas. Men jag förstår inte det svar som du har gett mig.

Jag frågar bland annat varför du tycker att du som politiker vet bättre än de sfi-studerande. Du säger själv: Nej, jag tycker inte att jag som politiker vet bättre. Du slutar med att säga att eleverna även i framtiden kommer att få välja utförare. Men det stämmer ju inte.

Det blev så att alla eleverna på Livstycket flyttades över till Riksby. Nu vet vi att de på Riksby får 2,36 timmar per dag i tre etapper per dag. Det har blivit som en fabrik. På Livstycket fick de i alla fall fler timmar. Jag har tittat i lite papper som jag har och funderat.

Hur kommer det sig att detta har hänt? I alla utvärderingar har Livstycket och Liber haft de allra bästa resultaten. Nu har vi fått en ny utredning som gäller 2003. Den toppas av Liber och speciellt Livstycket i fråga om resultat. Det gäller allt – kontakten med lärarna, sättet att bedriva undervisningen och mycket annat.

Du svarade elever och lärare i ett brev den 15 oktober och sade att Livstycket klarar sig sämre i utvärderingen än andra anordnare. Men det är så mycket som talar mot vartannat.

Motivet för bedömningen var att det var ett högt pris men också lågt betyg både när det gäller individanpassning och verksamhetsidé. Varför priset var högt är lite invecklat, för Livstycket är ju en ekonomisk förening som betalar moms, och i deras pris, som ligger högre, är momsen inräknad. Det borde man ha tänkt på tidigare. Då hade betyget blivit ett annat.

När det gäller individanpassning och verksamhetsidé är betyget verkligen inte lågt, när man ser på alla utvärderingar. Men själva upphandlingen och resultatet av den visar att det skulle vara mycket sämre.

Individanpassning tycker vi är väldigt viktigt. Där har Livstycket ett utvecklat system för att garantera att alla elever får en individuell studiegång, med eller utan praktik, och yrkesinriktning. Eleverna får välja att läsa det antal timmar de vill, och alla garanteras minst 15 timmar. Men det fanns ambitiösa elever som läste 30 timmar i veckan.

Förutom det hade man ordnat en massa praktikplatser, och alla var nöjda med det. Till exempel har KTH haft en hel del elever som har gått där. Livstycket hade påbörjat ett samarbete med Stockholms universitet och högskolor. Idén är att eleverna följer undervisningen för att därigenom få det språk som hör till deras utbildning, få kontakter och få den stimulans som det innebär att vara i den akademiska miljön.

Det sker hela tiden saker, så jag kunde hålla på länge och rabbla upp dem. Men jag frågar mig, Erik Nilsson: Hur kommer sig detta?

Anförande nr 27

Borgarrådet Nilsson (s): Ordförande, fullmäktige! Det är några olika frågor som diskussionen handlar om. Vi kan börja med frågan om varför vi valde att undanta en del av verksamheten från upphandlingen.

Jag menar att det är riktigt att göra det. Ett problem med kundvalssystemet som har visat sig är att det inte alls finns någon garanti för att vi får en geografiskt bra spridning av undervisningen över staden. Den geografiska spridningen är viktig för sfi-studenter. Vi vet att avståndet faktiskt är viktigt för deltagandet. Det är inte som man föreställer sig att de åker över hela staden.

Det är också en garanti för ett inriktningsmässigt utbud som är fullvärdigt och att man kan möta alla de behov som finns inom sfi-verksamheten, till exempel för elever med funktionshinder och elever med inlärningsvärigheter.

Kundvalssystemet är inte väl anpassat för att klara hela det utbudet. Därför valde vi att undanta upp till 40 procent av platserna. Den exakta andelen beror på hur de studerande väljer, men upp till 40 procent är de ramar som läggs ut.

Jan Björklund säger att de kommunala verksamheterna är väsentligt sämre. Men om man ser på sfi-testen vet både du och jag att den enhet som under förra mandatperioden hade de bästa resultaten var egenregiverksamheten SFI Riksby. Där var det högst andel av eleverna som hade klarat sfi-testen.

När det gäller själva upphandlingen vill jag säga: Den är korrekt genomförd enligt lagen om offentlig upphandling. Det har inte gjorts några formella fel. Det har också prövats juridiskt om det har gjorts fel eller inte.

Man har tagit upp tre utvärderingskriterier – verksamhetsidé, pris och individanpassning – i anbudssunderlaget, och det är också dem som man har utvärderat gentemot.

I vissa avseenden har lagen om offentlig upphandling tolkats strikt och lite fyrkantigt i det här sammanhanget. Till exempel har vi i anbudsförfrågan använt oss av referenstagning bara i den fas där man kvalificerar sig och ser om man över huvud taget får vara med och tävla. Jag är självkritisk på den punkten och tycker att vi borde ha använt oss av referenstagning och även möjligheten att väga in brukarundersökningar också i urvalsfasen.

Det är problem med lagen om offentlig upphandling, för man kan inte använda brukarundersökningar som ett tungt urvalskriterium, för det skulle omöjliggöra för aktörer som kommer utifrån och som inte har varit med tidigare.

Men jag håller med om att det är ett lite fyrkantigt sätt när man har utvärderat kriterierna. Det borde vi i majoriteten i utbildningsnämnden kanske ha påpekat på ett tidigare stadium – att förvaltningens förslag om hantering inte var helt lyckat.

Jag tycker också att vi borde ha lagt in en faktor som har att göra med att det finns ett egenvärde i föreningsdriften. Det är ett problem som vi ofta har med lagen om offentlig upphandling. Där kan man i anbudskriterierna lyfta upp att man ser föreningsdriften som ett positivt värde i upphandlingen.

På de punkterna är jag självkritisk. Men det var rätt att göra undantagen för kommunalt driven verksamhet för att få utbudet, och upphandlingen är korrekt genomförd.

Anförande nr 28

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! De två sista resonemangen som Erik Nilsson förde fram tror jag är så nära ett medgivande från majoritetens sida om att detta inte var bra som man någonsin kan komma i den här frågan.

Att det var fyrkantigt tror jag nog att vi kan hålla med om. Det var ett synnerligen icke-kreativt sätt att tillämpa LOU. Jag tror mig kunna en del av LOU själv och kan konstatera att den kan tillämpas med bra mycket större respekt för verksamhetens innehåll och mål än vad som skedde här.

Dock vill jag klara ut att vi från den här sidan av salen inte främst har hävdad att det skulle handla om ett juridiskt fel utan har hävdad att det skulle vara ett politiskt fel. I vår värld är det precis lika illa.

När det sedan gäller föreningsdriften är det bara att notera att under samma tid som majoriteten nu uppenbarligen tycker att föreningsdrift hade varit bra har man konsekvent avskaffat just föreningsdrift – inte bara inom sfi utan inom en annan, mycket näraliggande och mycket viktig verksamhet att integrera sfi med, nämligen flyktingmottagningen.

Talet om att ni i princip är positiva till föreningsdrift kan man kommentera genom det jag tror att jag har sagt i en tidigare replikväxling någon gång, citerande Groucho Marx: Detta är mina principer, och gillar ni dem inte så har jag andra.

I praktiken är ni emot föreningsdrift på det här området och på flera andra områden, och det är en väldigt tråkig utveckling. Sedan kan du stå här och vara ödmjuk i dag.

Anförande nr 5

P e t e r C e d e r h o l m (m): Stockholmare, ordförande, ledamöter! På Fords tid sades det att man får välja vilken färg man vill på bilen bara den är svart. Den här frågan gällande upphandling – att inte få tävla i samma tävling – handlar egentligen om klassisk ideologi. Det handlar om att socialisterna helst ser att alla har det likadant. Det är det viktiga. Om det sedan innebär att de har det sämre är det helt okej. Huvudmålet är ändå att alla ska ha det likadant.

Det finns alltså en upplyst elit, om ni så vill, som uppenbarligen anser sig veta bättre än brukarna vad som är bäst för dem, det vill säga man låter inte alla tävla i samma tävling, utan man bestämmer helt enkelt av ideologiska skäl att kommunal verksamhet är bättre – punkt, slut.

Än en gång tvingas vi se hur ideologin avgör och hur politiker tyvärr hamnar före dem som avgör själva och själva är användare. Det handlar alltså än en gång om den upplysta eliten.

Anförande nr 29

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Ordförande, fullmäktige! Livstycket vann inte upphandlingen, för de var inte tillräckligt bra. Det kan man läsa i varenda lokaltidning att socialdemokratiska ledamöter har skrivit när de ska försvara det här idiotiska beslutet.

Det blev ingen sfi-undervisning på Livstycket. Nu finns i stället en ansökan till kompetensfonden som gäller 18 miljoner kronor på tre år. Det ska ställas mot sfi-verksamhet som bedrevs som annars skulle bedrivas också mot 18 miljoner kronor från kompetensfonden.

Livstycket hade praktikplatser på många ställen i staden, och många av dem som gick på Livstycket fick jobb på privata verksamheter inne i staden.

Erik Nilsson säger att man nog måste ha en kommunal andel som måste undantas, för annars kan den geografiska spridningen bli alldeles fel i förhållande till var de som ska gå på sfi-undervisningen bor. Då skulle jag vilja fråga dig vad det är för fel på Tensta när det gäller geografisk spridning.

Du har inte gjort några formella fel, säger du. Nej, det kanske du inte har gjort. Men du erkänner att du kunde ha agerat på ett annat sätt, och det är ju bra. Det är dock en klen tröst för deltagarna i Livstycket att du är självkritisk och säger att du borde ha sett detta på ett annat sätt.

Sanningen är att du tyckte att Livstycket hade ett enda stort fel: de var inte kommunala. Och så finns det ett fel till: ni gillar inte eldsjälar, för dem kan ni inte styra. Det ska vara kommunalt eller ABF – då är det okej.

Anförande nr 30

Borgarrådet B j ö r k l u n d (fp): Ordförande! Här ifrågasätts Erik Nilssons beslut av den borgerliga sidan. Man undrar varför Livstycket inte fick mäta sig med de kommunala anordnarna i en likvärdig konkurrenstävlan utan de kommunala i stället fick gräddfil.

Då svarar Erik Nilsson i ett långt anförande att inga juridiska fel har begåtts, att man har följt lagen och att det har prövats, även om man borde ändra lagen, så att brukarundersökningar kunde få ingå eller vad det var.

Herr ordförande! Det är ingen juridisk instans vi befinner oss i nu, utan det är en politisk instans. Det finns inget tvång på att lägga ut saker på entreprenad. Man kan ha allt i kommunalt monopol, och det finns säkert de som vill det inom din koalition. Jag tror säkert att det är juridiskt rätt att göra som ni gör. Men det är inte det vi pratar om – om det är juridiskt rätt eller fel.

Försök att tala om den politiska frågan, om lämplighetsfrågan, i stället, Erik Nilsson! Varför vågar du inte låta de kommunala sfi-verksamheterna möta de privata i en likvärdig tävlan? Det är det som är frågan. Varför vågar du inte det? Varför törs du inte?

Du svarar att man då inte får en geografisk spridning över staden. Men på vilket sätt låg de två verksamheter som du har lagt ner – den privata verksamheten i Västertorp i sydvästra staden och Livstycket i Tensta – fel geografiskt? De låg där sfi-verksamheten alltid har legat, nämligen i eller i närheten av de stora, invandrartäta bostadsområdena. Västertorp har en stor upptagning gentemot sydvästra Stockholm, med bland annat Skärholmen.

Varför ligger de fel? Eller vad är skälet? Tala om det! Frågan är: Varför vågar du inte låta kommunala verksamheter möta privata i en likvärdig konkurrenstävlan? Varför, Erik Nilsson?

Anförande nr 31

I n g e r S t a r k (v): För det första tycker jag att det är lite märkligt att ni från oppositionens sida inte anser att upphandlingar ska skötas korrekt. Det finns en lag om upphandling, och jag kan inte förstå varför det inte ska vara lika viktigt i det här fallet som i andra fall att upphandlingen sköts korrekt.

Vi tog undan 40 procent till kommunal verksamhet därför att vi tycker att en del faktiskt ska vara kommunalt, och det står vi för. Det gäller även sfi.

I fråga om kommunal verksamhet handlar det bland annat om det som Erik Nilsson redan har tagit upp. Det handlar om geografisk spridning, alla olika behov som finns och att kundvalssystemet inte är anpassat utan är ganska trubbigt.

Därför valde vi i majoriteten att undanta 40 procent till kommunal verksamhet. Det finns ingen anledning att backa från det, för det var vi överens om.

Upphandlingar är naturligtvis trubbiga, och det är möjligt att brukarundersökningar och föreningsdrift borde kunna vägas in. Så här efteråt kan man väl säga att det inte var så bra att vi inte gjorde det.

Men jag vidhåller att det är bra att vi har 40 procent i kommunal drift.

Anförande nr 32

Borgarrådet N i l s s o n (s): Innan jag bemöter kritiken tänkte jag fortsätta med självkritiken. Det är väl trevligt att vi har offentlig självkritik här – det är en maoistisk grundtes.

Jag skulle vilja påstå att grundproblemet i detta är att vi har följt den uppdelning av verksamheten som ni genomförde under den tidigare mandatperioden. Då separerade ni flyktingmottagande från sfi och arbetsmarknadsintegration. Vårt mål har hela tiden varit att få ett mer integrerat flyktingmottagande som innehåller också yrkesutbildning, sfi och möjligheter att kombinera de olika sakerna.

Genom att tydligt separera dessa olika delar och ha olika huvudmän för de olika verksamheterna låste ni fast oss i en modell där vi ser sfi-utbildningen som en undervisning som är helt separerad från övriga introduktionsinsatser och från arbetsmarknadsinsatser.

Men så ser inte verkligheten ut. Det fick också de nya entreprenörerna erfara. Det var något helt annat än vad de trodde när de tog över sfi-verksamheten. Det var oerhört dåliga resultat initialt. Man hade dåligt med behöriga lärare. Det var utomordentligt uselt på den privata sidan när det gäller sfi-verksamheten under förra mandatperioden. Man hade inte heller förstått att sfi var mycket nära integrerad med sociala verksamheter, med kontakter med stadsdelarna, introduktionsersättning och så vidare.

Den nya organisation som vi föreslår för 2005 kommer att kunna lösa de problemen. Men problemet var att vi var tvungna att göra en upphandling för 2004, helt enkelt därför att vi inte kunde förlänga de tidigare avtalen.

Det är möjligt att vi borde ha struntat i de statliga utredningarna och struntat i vår egen utredning och försökt integrera flyktingmottagande, arbetsmarknadsinsatser och sfi.

Ni lever fortfarande i föreställningen att kundvalsmodellen också är en kvalitetsgaranti. Glöm det! Brukarinflytande är en del av kvalitetsgarantin, men att säga att det är lika med hög kvalitet att kunden själv får välja, det är helt fel.

Vi behöver kombinera detta med att göra en tydlig uppföljning och en tydlig kvalitetsgranskning från kommunens sida av alla verksamheter som betalas med skattebetalarnas pengar.

Kundvalsmodellen för sfi-verksamheten leder till att man inte får det breda utbud och den spridning både geografiskt och innehållsmässigt som man skulle vilja ha.

Du nämnde själv Skärholmen, Jan Björklund. Där har man inte haft någon sfi-verksamhet. Det är oerhört väsentligt. Det finns stora invandrargrupper där. Just nu är det problem med verksamheten ute i lokalerna i Skärholmen, men det kommer att bli en väldigt bra verksamhet där.

Sedan måste jag ställa en fråga till er. Utvärderingen har skötts av en tjänstemannagrupp på utbildningsförvaltningen. Min fråga till er är: Tror ni att de medvetet har fifflat eller fuskat med detta och inte värderat på ett rättvist sätt? Är det vad ni tror, när ni säger att ni inte förstår hur man har kunnat komma fram till slutsatsen när det gäller kvaliteten?

Anförande nr 33

Borgarrådet Söderlund (m): Herr ordförande! Jag tycker att borgarrådet Nilsson är en utomordentligt modig man. Om jag var Erik Nilsson skulle jag ha betydligt svårare att se mig själv i spegeln på morgnarna efter den verksamhetsförändring som du bär ansvaret för när det gäller sfi.

Nu ska vi reda ut det här. Du beskrev sfi-undervisningen under den förra borgerliga mandatperioden som utomordentligt usel. Då ska jag berätta för dig, Erik Nilsson, att jag nyligen har besökt den verksamhet som du ytterst har ansvaret för och kan beskriva för dig vad som händer där.

Halva termen har gått i Vårberg. Det finns inga fungerande datasalar. En funktionshindrad person kan inte ta sig in i skolan, inte ta sig själv upp eller ner i skolan och inte använda någon toalett. Personalen har inte heller någon toalett, och det finns inget kafé och inget kök.

Det, Erik Nilsson, är en utomordentligt usel verksamhet, som du bär oerhört stort ansvar för.

Personalen hör av sig. De skriver desperata brev. Mer än halva terminen har gått. Ingenting händer, och ingenting fungerar. Det är en enorm skandal som inte hade behövt förekomma om vi hade ordnat det självklara som alla rimligen borde kunna enas om, nämligen att behandla de här människorna som vi behandlar andra

människor i staden, där pengsystemet fungerar alldeles utmärkt och där människor faktiskt är individer och har rättstrygghet och har rätt att välja den utbildning som de själva känner att de har förtroende för och lärarna har förtroende för.

Inger Stark tycker jag är makalös som slaviskt fortsätter att säga att upphandlingen är väl genomförd. Snälla Inger Stark! Titta ändå en stund på brukarundersökningen! Där kan man sida upp och sida ner se vilka verksamheter som har lärare eleverna är nöjda med, där man har nöjda lärare, där lärarna och eleverna trivs och där alla har en bra utbildning.

På punkt efter punkt är Livstycket den verksamhet som står i topp. Förklara nu, Inger Stark: Varför ska vi hindra de här människorna att välja Livstycket? Varför är det en dålig idé att med sfi-peng låta de personer som är bäst skickade att bedriva utbildning för de människor det gäller få göra det? Varför ska andra grupper i samhället få välja skola men inte den här gruppen? Vilka är de bärande, starka motiven?

Det är enormt magstarkt – ja, det är faktiskt modigt av er – att våga kliva upp i talarstolen här, med tanke på hur ni har behandlat den här gruppen människor. Fortfarande efter halva terminen har de ingen riktig undervisning.

Jag vågar nästan påstå att om detta hade hänt i någon annan verksamhet och inte sfi hade det varit köer, demonstrationer och ramaskrin här utanför, så att ni inte hade vågat gå upp i talarstolen.

Den här frågan är skandalöst behandlad. Jag tycker att ni borde skämmas!

Anförande nr 34

P e t e r C e d e r h o l m (m): Jag instämmer i kritiken. Man kan säga att med en papegojas envishet upprepas mantrat att upphandlingen minsann är korrekt genomförd. Det var mycket som var korrekt genomfört i många konstiga regimer förr i tiden som ni till skillnad från Sverige i övrigt helhjärtat omfamnade. Med marknadsekonomi ser man kakan växa i stället för att krympa, som den gör i Sverige, där vi handikappade märker hur kakan krymper, med skattechock efter skattechock.

Det har framkommit två sanningar här i dag. Det första är att det har erkänts att den rödgröna röran tycker att det är ett självändamål att minst 40 procent ska vara kommunalt – punkt slut – oavsett vad brukarna tycker.

Det andra som framkom av det herr Nilsson sade var att det enligt herr Nilsson är helt fel att kunden själv får välja. Det är inte alls någon garanti för att det blir bra service. Politikerna, det vill säga den upplysta eliten, vet tydligen bättre än brukarna.

Det är helt absurt. Det är ungefär som på den tiden när det fanns Fordbilar och man kunde välja vilken färg man ville – bara den var svart. När det fanns andra som ville ha en grön bil i stället sade man: Det är fel att ni får välja. Bilen ska vara svart, för det är mycket bättre.

Det är helt absurt. Det är en ideologi som hör hemma i en svunnen tid.

Anförande nr 35

Borgarrådet B j ö r k l u n d (fp): Ordförande! Erik Nilsson sade att flera av de privata verksamheterna på den borgerliga tiden fungerade väldigt dåligt, och så hänvisade han till en som inte hade tillräckligt med behöriga lärare.

Ja, det är sant att det fanns en som inte hade det. Men det var en liten miss i din beskrivning. Du sade att det gällde den privata verksamheten. Nej, det var det upphandlade, statligt ägda Lernia som inte uppfyllde kraven. Det ägs av Arbetsmarknadsstyrelsen, och Björn Rosengren var ytterst ansvarig. De fick också en skriftlig varning som undertecknades av mig och utbildningsdirektören för att de skulle rätta till det, och sedan rättade de till det.

Det var den verksamheten som inte uppfyllde de formella krav som du hänvisade till. Den var inte privat, utan den var statlig. Nåväl, historia är en sak. Nu gäller det framtiden.

Jag tycker i grunden inte att entreprenadupphandling är den bästa varianten för sfi, utan jag tycker att vi ska gå över till ett renodlat pengsystem, precis som i grundskolan och gymnasieskolan, där vi har etableringsfrihet.

Jag skulle vilja fråga Erik Nilsson: Är du beredd att medverka till att aktörer som uppfyller kraven och vill starta också får starta och att eleverna sedan får välja själva? Det handlar om att myndigförklara de studerande att själva välja mellan enheter – inte de enheter som vi har valt ut utan alla enheter som uppfyller kraven och vill starta. Då blir det många fler som kommer att starta. Sedan får eleverna själva avgöra vilka som överlever och vilka som inte gör det.

Det är det system som vi har på förskolor, grundskolor och gymnasieskolor och som också är på väg in i vuxenutbildningen. Det systemet skulle vara ett ännu bättre system än det här upphandlingssystemet.

Ordförande! Jag tycker alltid synd om Erik Nilsson när hans politik försvaras från den här talarstolen av Inger Stark. Då blir det en väldigt socialistisk argumentation för Erik Nilssons politik, och jag riktigt ser hur han lider i bänken.

Den fråga som var i luften var: Varför ska 40 procent av verksamheten reserveras för kommunala verksamheter, oavsett om de är bättre eller sämre, jättedåliga eller bra eller vad de nu är? Jag säger inte att det kommunala är sämre, men även om den är sämre kommer den ändå alltid att få 40 procent av ramarna genom Erik Nilssons beslut.

Jag frågar Erik Nilsson och Inger Stark: Varför just 40 procent? Då kommer Inger Stark till sist med det enda argument som återstår: Jo, det är det vi blev överens om. Det är inget tungt argument, Erik Nilsson. Låt studenterna välja själva! Lyssna inte på Inger Stark!

Anförande nr 36

Borgarrådet N i l s s o n (s): Mikael Söderlund tar upp de brister som finns i lokalerna ute i Vårberg. Jag håller med om att det inte är bra att det så långt in på

terminen inte är ordning och reda på lokalerna. Ibland tar det tid att göra verksamhetsanpassningar, men nu har det tagit alldeles för lång tid där ute.

Det finns i alla fall behöriga lärare på plats. Det är mer än vad som fanns det första året efter den sfi-upphandling som ni genomförde. Det är inte sant, som Jan Björklund säger, att det bara var Lernia som inte hade behöriga lärare. Samtliga privata utförare nådde inte målet om att ha 70 procent behöriga lärare under större delen av hela det första året. Så var det. Jag menar att det är ett större problem. Det är ett problem med lokalerna i Vårberg, och det måste vi göra någonting åt, men det är ett större problem när man inte har behöriga lärare. Det är grunden för en fungerande undervisning.

Mikael Söderlund och andra viftar bort detta med lagen om offentlig upphandling: Ni kan väl använda brukarundersökningar, hitta på andra grejer. Då måste jag fråga er, som är oerhört starka företrädare för konkurrensutsättning av offentligt driven verksamhet: Tycker ni att vi ska följa lagen om offentlig upphandling eller ej? Svaret på den frågan, Mikael Söderlund. Det verkar som om du tycker att den inte är så viktig. Man kan väl bestämma vad man tycker. Tror du att de privata utförarna tycker att det är en rimlig ordning, eller tycker de att det ska vara förutsägbart att man ska följa lagstiftningen?

Peter Cederholm kör med att kundvalsmodellen garanterar kvaliteten. Det är hans uppfattning. Ja, man skulle kunna bedriva en oerhört trevlig sfi-verksamhet till exempel. Man skulle kunna ha en bar, bjuda på drinkar eller semesterresor. Det skulle säkert få utomordentligt stor anslutning i en kundvalsmodell. Men kvaliteten, de kursplaner, de rättigheter, som eleven har, det ansvar vi har som förvaltare av skattebetalarnas pengar – hur garanterar du det, om du anser att kundvalet är en tillräcklig garanti för bra kvalitet i verksamheten?

Jag tycker att det är positivt med privata utförare – det tror jag att man vet i den här salen – både i grundskola, i gymnasieskola och i vuxenutbildning. Det är inte det som är problemet. Däremot är det ett felaktigt sätt att se sfi helt isolerat från de övriga verksamheter som omfattar nyanlända stockholmare. Det är därför vi nu lägger om sfi och flyktingmottagandet. Problemet var att vi inte kunde göra det omedelbart. Vi skulle ha gjort det omedelbart och då fått möjligheter att bygga upp integrerade sfi-verksamheter, med möjlighet att ha praktik med en anknytning till arbetsmarknaden.

Resultaten av sfi har varit för dåliga. Om man har en undervisning som är helt separerad från möjligheten att få ett arbete eller från närvaron på en normal arbetsplats minskar möjligheterna att lära sig sfi, att lära sig svenska på ett bra sätt.

Det viktiga i den här frågan är hur vi innehållsmässigt kan lägga om sfi-undervisningen, inte om det är privata eller kommunala utförare som gör det.

Anförande nr 37

Borgarrådet Söderlund (m): Herr ordförande! Jag är inte säker på att Jan Björklund hade rätt. Jag tror att Erik Nilsson trivs ganska bra i Inger Starks sällskap. På något annat sätt kan man inte tolka detta att borgarrådet Nilsson nu går upp och

raljerar över de förskräckliga anordnarna, som skulle kunna ge sig ut på den här vildavästernmarknaden och erbjuda barer och annat för att locka till sig sfi-ledare.

Jag försäkrar dig, Erik Nilsson, att jag har besökt flera av de här verksamheterna, som du stängde tillsammans med Inger Stark vid årsskiftet för att de inte hade rätt regim – det spelar ingen roll vad de gjorde, för det var fel färg eller fel prefix, så de fick inte fortsätta. Eleverna grät, och lärarna var uppgivna. Men Erik Nilsson och Inger Stark hade haft en förhandling och kommit på att 40 procent av verksamheterna ska bort; det spelar ingen roll hur det går.

Man får tjata om brukarundersökningen, herr ordförande. Den fick vi nu i mars – det tog fem månader innan vi fick fram den, och vi är glada att få läsa den. Där fick vi alla våra värsta farhågor besannade. Inger Stark om någon borde läsa den – sida upp och sida ned kan man läsa om vilka eleverna uppfattar gör ett bra jobb. Jag kan förvissa Inger Stark och Erik Nilsson att det inte alls sammanfaller med det ni har gjort med denna verksamhet.

Sedan säger Erik Nilsson att det viktigaste ändå är att ha behöriga lärare. Ja, jag håller gärna med om att det är viktigt med behöriga lärare. Men om man har en skollokal som man inte kan ta sig in i, som man inte kan röra sig i mellan väningsplanen, där det inte finns toaletter, där det inte heller finns möjligheter att äta riktig lunch och där framför allt undervisningens grunder med datasalar inte ens finns? Att några eldsjälar inte alla gånger är fullt behöriga enligt alla siffror och paragrafer kanske är ett mindre problem om man inte har de lokaler som krävs för att undervisning över huvud taget ska kunna äga rum.

Vi är alla besjälade av lagen om offentlig upphandling. Det finns ingenting som borgerliga politiker älskar mer än lagen om offentlig upphandling. Vi har den under kudden i sängen när vi sover på nätterna. Vi slår upp den och läser högt ur den. Det är inte det som det är frågan om här. Det som det är frågan är att vänsterpartisten Inger Stark och Erik Nilsson glatt har bestämt sig för att det inte spelar någon roll vad man gör i den här staden – är man inte kommunal ska man inte få bedriva den här verksamheten, herr ordförande. Det är det som är grundproblemet. Det är därför det finns en massa elever här ute som nu efter en halv termin fortfarande inte får någon vettig undervisning. Det är Inger Starks och Erik Nilssons fel. Det finns jätteengagerade lärare i den kommunala verksamheten. Jag har träffat dem. De är urduktiga. Men de blev ställda inför helt orimliga förhållanden, och det beror ytterst på politiska beslut som ni har fattat.

Detta skulle aldrig ha hänt om den sfi-peng som vi föreslår hade införts, som interpellationen handlar om. Jag skulle verkligen livfullt vilja rekommendera alla i den här salen att överväga en sådan peng. Då skulle mycket av det här inte finnas på kartan, och vi skulle få en bra undervisning – som de här eleverna har rätt till, precis som alla andra elever i den här staden har rätt till en bra undervisning.

Anförande nr 38

P e t e r C e d e r h o l m (m): Kära stockholmare, ordförande, ledamöter! Det är väl jättebra om det finns bra lärare, men om man inte ens kommer in i salen spelar det ingen roll hur läraren är över huvud taget. Jag tror att många förstår det.

När det gäller herr Nilssons diverse uttalanden om spritservering i samband med utbildningar och annat, kan jag säga att om man inte kommer in till baren spelar det väl ingen roll.

Det principiella är kundvalsmodellen, där herr Nilsson upplyser oss om att kunden själv får välja. Det är i grunden helt fel. Det är i grunden enligt herr Nilsson alls ingen garanti för att det blir en bra kvalitet.

Då har vi igen exemplet med Ford, som tyckte att alla bilar ska vara svarta. Det är valfrihet: Ni får välja vilken färg ni vill, bara den är svart. Precis där hamnar det här. Ni får välja, bara det är kommunalt. Minst 40 procent ska vara kommunalt, oavsett vad kunderna själva tycker.

Om nu den här verksamheten vore så mycket bättre i kommunal drift hade ju användarna, brukarna, själva tyckt det. Det är bättre att fråga dem i nya kundval. Det är inget som säger att gröna bilar är sämre än svarta, och då kanske de som vill ha gröna bilar kan få det. Där står vi för en frihetlig politik, till skillnad från en förlegad politik.

Anförande nr 39

Inger Stark (v): Både Mikael Söderlund och Jan Björklund har nu väldigt roligt åt att jag inledde med att slå fast att upphandlingen sköttes korrekt. Jag förstår inte riktigt varför ni raljerar över det. Lagen om offentlig upphandling är väl en lag som man måste följa när man upphandlar. Det får väl vissa konsekvenser om man inte gör det.

Jag tycker också att det är viktigt att poängtera att det här handlar om skattepengar, att de används på bästa möjliga sätt. Erik Nilsson och jag är fullständigt överens om sfi och upphandlingen.

Jag håller med Erik om att det hade varit bättre om vi hade gjort det här från början, eftersom vi strävar efter att få en integrering mellan flyktingintroduktionen, sfi, vuxenutbildning och arbete.

Anförande nr 40

Borgarrådet Söderlund (m): Herr ordförande! Jag rekommenderar fortfarande varmt Inger Stark att göra ett besök i den nya verksamhet hon har byggt upp i Vårberg. Där kan man verkligen diskutera om man använder skattepengar på ett vettigt sätt. Där finns det mycket att göra, Inger Stark, mycket uppföljning av hur den kommunala verksamheten förbereds på den platsen. Där kan du göra rejäla studier på plats så får du se själv. Det är under all kritik, Inger Stark. Det är en skandal att du har låtit de här eleverna utsättas för detta och att era medvetna beslut har fått de här konsekvenserna.

När det gäller lagen om offentlig upphandling, kan man naturligtvis fastställa kriterier. Det är precis som Erik Nilsson sade. Man kan från början ta hänsyn till att det finns aktörer som har den här ideella hatten, föreningsdriften till exempel. Men om man som Inger Stark i grunden är övertygad om att andra verksamheter än de

kommunala är misstänksamma, om man hela tiden är väldigt misstänksam mot dem, blir det problem från första start.

Man hade naturligtvis kunnat ställa upp sådana kriterier att till exempel Livstycket hade haft en bättre chans i konkurrensen med andra alternativ. Så är det ju. Men grundproblemet är att Inger Stark har tvångskommunaliserat en stor del av sfi-undervisningen, oavsett om kvaliteten är hög eller inte.

*§ 11 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Biltullsbroschyren*

Anförande nr 41

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Vi vet att det uppenbarligen ska läggas åtskilliga miljoner på så kallad information omkring biltullarna. Vi har redan tidigare haft anledning att frukta att den här informationen kan få en viss slagsida. Nu har det första exemplet kommit – det kom före helgen – på den här skattefinansierade mångmiljonsatsningen.

Jag vill ställa den raka frågan till finansborgarrådet Annika Billström: Anser du att detta är ett exempel på en allsidig och objektiv information finansierad med skattemedel?

Anförande nr 42

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Ordförande, fullmäktige! Precis som du, Sten Nordin, fick jag den här broschyren i min hand i fredags. Jag har inte läst den ordagrant. Med tanke på att det är väldigt många personer, företag, organisationer, myndigheter och andra, framför allt i våra grannkommuner, som ringer till avgiftskansliet och vill ha information har kansliet bedömt att det är viktigt att beskriva hittillsvarande beslut i Stockholms fullmäktige.

Tanken med detta är, vad jag har förstått, är att erbjuda grannkommunerna den här informationen. Möjligen kommer Stockholms stad att lägga ut informationen på våra offentliga platser, såsom bibliotek och medborgarkontor. Annars är tanken att man får beställa eller rekvirera foldern via skolor eller för enskilda. Foldern beskriver i sak de beslut som den här församlingen har fattat.

Anförande nr 43

Borgarrådet N o r d i n (m) : Nu lade Annika Billström in brasklappen att hon inte riktigt har hunnit läsa broschyren. Den är inte jätteomfattande, så under kvällen kanske Annika Billström skulle kunna få någon minut över och läsa den.

Det som Annika Billström beskrev hade varit en fullständigt legitim informationsåtgärd från Stockholms stad. Men det är inte det som jag håller i min hand här. Jag kan bara ta några citat från den.

”Trafikplanerare konstaterar att det inte går att bygga bort trafikproblemen”, skriver man. Då tittar jag intresserat på vilka det är och ser att det är fyra citat. Tre kommer från samma institut, Sika. Man har kidnappat region- och trafikplanekontoret med ett lösryckt citat, men de har mig veterligt inte gjort någon direkt sådan här kampanj för biltullar. Det är ett rätt magert underlag.

Man säger på ett annat ställe: ”Miljöavgifterna kommer att kapa trafiktopparna – – – Det ger effekter inte bara i innerstaden utan även på infarterna till innerstaden. Det är troligt att det blir förbättringar i regionen i sin helhet.”

Man kan säga att det här är minst sagt omstridda uppfattningar.

Anförande nr 44

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Det är inte, Sten Nordin, förbjudet att i olika typer av material eller broschyrer använda sig av citat. Att du sedan inte gillar citaten har jag all respekt för. Men det skulle också ha kunnat vara ett citat hämtat ur den gemensamma utredning som USK och Handelskammaren har gjort om vad trängseln i sak kostar oss stockholmare varje dag. Att hänga upp argumentationen på att det är felaktigt att använda citat i en informationsbroschyr – så enkel kan man inte göra tillvaron.

Anförande nr 45

Borgarrådet N o r d i n (m): Just det! Det är inte fel att citera. Men det är uppenbart att man använder citaten för ett mycket speciellt syfte. Man har stora rubriker, som får ta halva sidor, med olika påståenden, och man försöker underbygga det med väldigt färgade citat. Så här skulle man kunna fortsätta.

Det står på sidan 11: ”Intäkterna återinvesteras i regionens kollektivtrafik.” Det står så. Det står inte att det är er målsättning. Jag vet att ni säger att ni ska förhandla till er det. Men något sådant avtal föreligger inte. Ändå använder ni skattepengar till att trycka den här broschyren.

Herr ordförande! Jag konstaterar att finansborgarrådet inte har lyckats övertyga mig, och jag tror inte särskilt många andra heller, om att det här är en objektiv broschyr och att den ligger inom ramen för vad ni kan använda skattemedel till. Det blir väl stadens revision som får utvärdera om jag har rätt eller fel.

Anförande nr 46

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Självklart är det så att all fullmäktiges verksamhet och våra kansliers verksamhet ska granskas av revisionen. Det både hoppas jag och utgår jag ifrån.

Men till dig, Sten Nordin, skulle jag ändå vilja säga så här: Jag tror att det är väldigt få informationsmaterial från miljöavgiftskansliet som du skulle gilla. Av någon underlig anledning tror jag att det är så.

Fråga nr 2 Skolk

Anförande nr 47

Borgarrådet B j ö r k l u n d (fp): Ordförande, fullmäktige! Erik Nilsson uttalade sig i tidningen i söndags om vad vi ska hitta på med de elever på gymnasiet som har den allra största svårigheten att känna motivation och koncentration i skolarbetet.

Ända sedan Göran Persson kom på den ursmarta idén att alla gymnasieutbildningar i Sverige ska leda till högskolebehörighet har detta varit ett stort problem, därför att en stor grupp elever som går ut nian varken vill eller orkar läsa in den teoretiska högskolebehörigheten.

Då kan man tänka sig olika varianter. En variant som Östros och Erik Nilsson har drivit ett par år är att det bästa för de elever som skolkar, är frånvarande och är skoltrötta är att skicka in dem på de vanliga teoretiska utbildningsprogrammen och ta bort inträdeskraven dit. Det var utmärkt att Östros backade från det, så slapp Erik Nilsson fortsätta att försvara det.

Den nya idén nu handlar om att Erik Nilsson ska göra detta ändå. Han kallar det PRIV. I liten skala har vi haft det i Stockholm, men nu ska det enligt tidningen bli mycket vanligare.

Min fråga till Erik Nilsson är: Varför kan ni inte – och strunta nu i alla de gamla lösningarna – införa riktiga lärlingsutbildningar i Stockholm, där kravet inte är högskolebehörighet utan där elever med praktiska begåvningar kan få komma till sin rätt?

Anförande nr 48

Borgarrådet N i l s s o n (s): Det tog ett tag innan du kom till frågan, Jan. Som svar vill jag säga att jag tycker att det är utomordentligt om vi har riktiga lärlingsutbildningar i Stockholm. Det som skiljer dig och mig i uppfattning är att jag menar att eleverna ska få så pass mycket kärnämnen som möjligt. Jag vill inte ha lärlingsutbildningar där man inte har några kärnämnesinslag. Sedan kommer inte alla elever att klara kärnämnenas motsvarande kraven i de nationella programmen. Då får man göra programinriktade, individuella program.

Skillnaden mellan dig och mig är att du vill döma ett antal elever till att över huvud taget inte få någon kärnämneskunskap ovanpå grundskolan. Jag menar att du långsiktigt ser till att de står både utanför samhällsdebatten och utan möjlighet att göra sin röst hörd, och de har också betydligt sämre möjligheter på arbetsmarknaden.

Mitt mål är inte att alla elever ska gå vidare till högskolan. Jag tror inte att det är ett realistiskt mål. Men de ska ha en bra yrkesutbildning, och de ska ha så mycket kärnämnen som det är möjligt att klara för elever som ibland har en ganska dålig situation från början.

Anförande nr 49

Borgarrådet B j ö r k l u n d (fp): Ordförande! Nej, målet är inte att alla ska gå till högskolan. Men målet med gymnasieskolan i dag är att alla ska nå högskolebehörighet. Om man ska gå till högskolan eller inte bestämmer man sedan. Men målet är att alla ska nå högskolebehörighet.

Då finns det en smitväg, eftersom detta inte fungerar. Alla kan erkänna att det målet inte fungerar i verkligheten. Det kommer aldrig att vara så att alla vill, kan och klarar av att uppnå högskolebehörighet. Då finns det en smitväg i dag, och den handlar om

PRIV och IV-programmets olika varianter. Problemet där är att detta är ett undantag. Det är ju ett program som egentligen syftar till att eleverna ska slussas in på vanliga program. Eleverna går ut med underkänt i massor av ämnen därför att de inte når målen. De går ut som underkända och tappas självförtroende.

Varför kan vi inte ha lärlingsutbildningar där eleverna går ut med godkända resultat och där man har fått läsa mycket yrkesämnen och mycket praktik och lite mindre teori? De får välja hur mycket teori de vill ha, men inte mer än vad de känner att de orkar med. De kan gå ut raka i ryggen, stolta i blicken och med godkända resultat, i stället för att massor av elever tvingas till underkända resultat, som du gör med ditt system.

Anförande nr 50

Borgarrådet N i l s s o n (s): Skillnaden mellan mig och dig, Jan Björklund, är att du vill bygga på ett system som hela tiden har sortering och återvändsgränd som princip. Jag vill ha ett system där vi anpassar oss till individens förutsättningar men där vi försöker ge alla möjlighet att läsa vidare eller att gå in på en mer teoretisk bana.

Jag tycker att vi ska ha treåriga programinriktade individuella program. Några av de elever som går där kommer att kunna läsa upp sina kärnämneskunskaper så att de har möjlighet att ansluta sig till det nationella programmet och få en fullständig gymnasieutbildning och därmed en allmän behörighet till högskolan. Andra kommer inte att göra det. Där är du och jag överens.

Alla kommer inte att klara detta. För dem ska vi försöka integrera kärnämnen och karaktärsämnen så mycket som möjligt och ge en väldigt bra arbetsmarknadsanknytning. Jag är mycket positiv till att ha mer av den utbildningen arbetsplatsförlagd. Vi har till exempel försöksverksamheten med lärande i arbete i dag och Enskede gårds gymnasiums samarbete med motorbranschen – alldeles utomordentligt. Flera sådana insatser kan vi göra.

Skillnaden är att du vill ta bort kärnämnen över huvud taget och göra det till en lärlingsutbildning på företagets villkor, och det vill inte jag.

Anförande nr 51

Borgarrådet B j ö r k l u n d (fp): Herr ordförande! Det hjälper inte med förstamajtal från Erik Nilsson. Svenska gymnasieskolan är den gymnasieskola i världen som skapar den största utslagningen. Det finns ingen gymnasieskola i världen som skapar så många underkända elever som den svenska. Det beror inte på att eleverna är mer korkade i Sverige. Det beror på att man har ett orimligt utbildningssystem, där alla ska stöpas i samma form, där alla förväntas bli högskolebehöriga.

Överge den tanken, Erik Nilsson! Jag lovar dig – det är framför allt många ungdomar i familjer som röstar på ditt eget parti som slås ut i din gymnasieskola. Det är många av dem som skulle behöva alternativ.

Jag har ingenting emot att man läser teoretiska ämnen på lärlingsutbildningar, men det som Östros kommer med nu är att man ska ha högskolebehörighet även på de nya lärlingsutbildningarna. Det är ju det som är felet. Det är då ungdomarna slås ut, därför att många av dem orkar inte med det.

Erik Nilsson! Våga erkänna verkligheten! Inget land i hela världen har tagit efter denna svenska modell att alla ska bli högskolebehöriga. Någon gång, Erik Nilsson, borde du vakna i din säng på natten och gnugga dig i ögonen och fundera på varför inget annat land har tagit efter din modell.

Anförande nr 52

Borgarrådet N i l s s o n (s): Ja, det är bland annat därför att de ännu inte har nått till den nivån att de har en så utbyggd verksamhet att de kan ha en tolvårig skola för i princip hundra procent av eleverna. Det är en stor investering som vi har gjort. Det gör att vi ligger i världstopp när det gäller bredden på vårt utbildningssystem, att så många har en utbildning efter den grundläggande nivån, efter den obligatoriska skolan. Det är unikt i världen. Om du tycker att det är pinsamt får det stå för dig. Jag är ganska stolt över det.

Skillnaden mellan dig och mig är återigen att du vill att de inte ska ha svenska, matematik och engelska, att de inte ska ha de kunskaper som de behöver för att hävda sig i verkligheten. I stället för att låta kärnämneslärarna i gymnasieskolan samverka med karaktärsämneslärarna, i stället för att försöka hitta nya modeller för några av de här eleverna, har dug sagt: Okej! Det är inte mer än rätt – de här eleverna ska inte finnas i gymnasieskolan, utan de borde skickas tillbaka till grundskolan eller ut i arbetslivet. Det är du som har kapitulerat inför en svår uppgift. Vi försöker anta uppgiften i stället.

Fråga nr 3. Kollo för alla barn

Anförande nr 53

E w a S a m u e l s s o n (kd): Jag skulle vilja veta hur det går med löftet om kollo till alla barn. Efter ansökningstidens utgång och efter stadsdelsnämndernas fördelning av platser utifrån den ekonomi som man hade lagt visade det sig att många barn ställs utanför den här verksamheten, trots löftet.

När detta blev känt, inte minst i medierna, kunde vi läsa att Erik Nilsson uttalade att alla ska få åka och att det måste ordnas på något sätt. Därför tänkte jag bara fråga: Hur är det tänkt att stadsdelsnämnderna ska få ekonomi till detta?

Anförande nr 54

Borgarrådet N i l s s o n (s): Det är alldeles riktigt att jag menar att alla barn ska få åka på kollo. Det som är problemet är att vi inte har fått fram riktlinjer. Det står i budget 2004 att det ska tas fram riktlinjer för hur kollo ska hanteras ute i stadsdelsnämnderna. Det är mitt fel att vi inte har fått fram de riktlinjerna så att man hade kunnat fatta beslut i god tid före den här kollo säsongen.

Det har gjorts att man har hanterat frågan olika ute i stadsdelarna. På en del ställen har alla fått åka, och på andra ställen har de inte fått åka. Det är enligt min mening inte acceptabelt att man har haft så olika modeller och olika urvalskriterier i de olika stadsdelarna.

Det pågår just nu diskussioner med alla berörda stadsdelsnämnder om hur vi ska se till att alla barn får åka, så att det blir en likvärdig bedömning över hela staden. Jag kan inte svara exakt hur det kommer att lösas i varje enskild stadsdelsnämnd med det ekonomiska, men vi kommer att lösa det.

Till 2005 kommer det nya riktlinjer. Jag räknar med att de ska vara framme i budgeten. Då blir det riktlinjer som är enhetliga för hela staden, så att man blir behandlad på samma sätt oavsett vilken stadsdel man bor i.

Anförande nr 55

Ewa Samuelsson (kd): Det är många oroliga föräldrar som hör av sig. De planerar och måste lämna in sina semesteransökningar och har räknat med att deras barn ska få åka på kollo. Då vill jag fråga: Anser borgarrådet alltså att det nu är klart vilka som får åka? Eller är det fortfarande möjligt att det kan komma andra besked utifrån att det tillförs ekonomiska resurser?

Anförande nr 56

Borgarrådet Nilsen (s): Jag förstår att föräldrarna har bråttom att få information. Vi har naturligtvis hamnat i ett bökigt läge. Det måste gå ut information till stadsdelarna. Vi måste komma överens, och de måste kommunicera med föräldrarna.

Det vi aldrig kan garantera – så har det aldrig varit tidigare heller – är att man får åka precis den vecka eller med den inriktning som man har sökt. Det kommer vi aldrig att kunna garantera. Det gör att jag tror att föräldrarna ändå får försöka ha lite is i magen. Det kommer att gå ut information från stadsdelarna till dem som har fått avslag. Så fort det här är klarlagt går man ut med information. Där det har varit inskränkningar i möjligheterna att få söka och några har drabbats av sådana inskränkningar kommer det att finnas möjlighet att söka.

Jag kan inte svara exakt när man kommer att få information. Jag beklagar att det blev så här struligt. Det är naturligtvis inte bra att vi har hanterat det på det här sättet. Det beror på att vi inte hann få fram riktlinjerna i tid.

Anförande nr 57

Ewa Samuelsson (kd): Om man hade vetat i tid att det var förändrade riktlinjer på gång kunde stadsdelsnämnderna kanske ha haft möjlighet att gå ut och informera föräldrarna om att det var utredning på gång. Men nu ser det ut som det gör.

En grupp som jag också skulle vilja fråga om är de funktionshindrade barnen och deras kollovistelse till sommaren. Även där hör oroliga föräldrar av sig om att de inte får den plats som de söker.

Fråga nr 4. SFI

Anförande nr 58

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Det här är ett ämne som delvis har berörts tidigare men i ett lite annorlunda sammanhang. Jag skulle vilja ställa frågan mera konkret till Erik Nilsson. Det har att göra med sfi-utbildningen i Vårberg, där jag, vilket kanske framgick i debatten, har träffat mycket engagerade och duktiga lärare, som vill göra ett bra jobb och som upplever att de inte kan göra det. Jag tror att församlingen delvis känner till det här nu.

Det är alltså så att den verksamhet som skulle bedrivas från början av terminen i Vårberg i kommunal regi inte har fått de förutsättningar som man kunde ha förväntat sig. Skälet till detta finns det nu olika bud om vem som bär huvudansvaret för, på förvaltning och annat håll. Min uppfattning är i alla fall att det har brustit både inom utbildningsförvaltningen och inom SISAB.

Jag skulle vilja veta, Erik Nilsson, vilka åtgärder du kommer att vidta för att undersöka detta och se till att det inte upprepas.

Anförande nr 59

Borgarrådet N i l s s o n (s): Jag håller på och gräver i vad det är som har gått snett. Jag delar din uppfattning att det har varit en dålig samordning. Det har bytts folk, varit dålig kommunikation och så vidare. Det har nog gjorts misstag både från utbildningsförvaltningen och från SISAB.

En komplikation i sammanhanget är dock att en del av de åtgärder som ska göras ute i Vårberg är av så stor omfattning att de måste handlas upp enligt lagen om offentlig upphandling, och det tar helt enkelt tid. Det är framför allt tillgänglighetsåtgärderna, som jag har förstått, som det helt enkelt har varit svårt att göra snabbare därför att man har anbudsförfaranden som är rätt omfattande.

Det som ska göras på kort sikt är i första hand att se till att datauppkopplingarna fungerar. Vad jag förstår ska de göra det nu, eller inom de allra närmaste dagarna, så att den delen av verksamheten fungerar.

I övrigt har jag talat med utbildningsförvaltningen om att man så snabbt som möjligt måste försöka lösa de återstående lokalproblem som finns. Det som kommer att ta lite tid är tillgänglighetsåtgärderna. Där är det återigen lagen om offentlig upphandling som ställer till med en del bekymmer.

Anförande nr 60

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Ordförande! Det är minst sagt bekymmersamt, Erik Nilsson. Vi fattade beslut i budgeten i juni om att den här verksamheten skulle bedrivas på det här viset. I augusti var det klart med lokalen, att man skulle vara på den här platsen. I mars 2004 är det fortfarande en rad saker som inte alls fungerar. Bland annat måste personalen personligen gå ut och lyfta på en bom med en nyckel så att handikappade över huvud taget ska kunna ta sig in på skolområdet. Det går inte

att röra sig i hissar upp och ned mellan våningsplanen, utan man måste ha en särskild nyckel. Det är problem av den här karaktären som man måste kunna lösa under sex månader, från juni till sista december.

Jag är ärligt talat inte heller särskilt imponerad av hur man har skött datauppkopplingen. Det har stått datorer färdiga och allting klart i kartonger i flera månader därför att man har väntat på ganska elementära anläggningsfrågor, som har handlat om – fullmäktige får ursäkta om jag inte kan alla begrepp – switchar och annat. När jag var på plats i tisdags sade man att det skulle ta åtminstone tre veckor till att lösa bara den frågan.

Anförande nr 61

Borgarrådet N i l s s o n (s): Jag håller med dig, Mikael, om att det har tagit för lång tid. Jag hoppas att du förstår att det är svårt för mig att stå där och lösa problemet med nyckeln som ska lyfta upp bommen. Men det jag kan göra är naturligtvis att i mina diskussioner gentemot utbildningsförvaltningen och SISAB ta i och se till att man löser problemen så fort som möjligt. Det ska jag också göra.

Fråga nr5. Boendeparkering

Anförande nr 62

U l f F r i d e b ä c k (fp): Herr ordförande! Jag har läst en av lokaltidningarna på Södermalm, och där står det så här: Bilisterna har fått nog. Bara de som har en extremt hög inkomst kommer att ha råd att köra bil. Sedan talar man om trängselavgifter, att planerna på att införa biltullar går vidare och att avgiften för boendeparkering höjs med hela 100 procent. Så står det: Man undrar hur politikerna har tänkt.

Med spänning vänder jag på sidan, och då ser jag det nytillträdde, vikarierande borgarrådet på bild, Jan Valeskog. Han säger: Vi hade kniven mot strupen. Vi måste ta ansvar för underskottet. Avgiften för boendeparkeringen har legat still sedan 1990, men det blev en för kraftig höjning. Avgiften borde ha höjts successivt i stället.

Min fråga till dig, Jan, blir då naturligtvis: Hur stor avgift ville du att det skulle vara? I vilken takt skulle den i så fall ha höjts?

Anförande nr 63

Borgarrådet V a l e s k o g (s): Först vill jag säga att du har läst den där artikeln ganska dåligt. Diskussionen om att ha kniven mot strupen handlade över huvud taget inte om boendeparkeringen, utan det var en diskussion som rörde ekonomin i landstinget, det underskott på 10 miljarder som de borgerliga har åsamkat länet, och vad det innebar för höjningen av SL-kortet. Det var enbart den kopplingen.

När det gäller frågan om boendeparkering har diskussionen fortsatt, och det kan man läsa om i den tidning som kommer ut den här veckan. När det gäller

indexregleringen är det naturligtvis ett gigantiskt misstag. Även i vår majoritet kunde man inte komma överens om det tidigare.

Det som har hänt är nämligen att massor av garageplatser har försvunnit på grund av detta. Det har blivit ett antal procent billigare varje år att parkera på gatan och ett antal procent dyrare att parkera i garage. Beroende på konjunkturen under de 15 år som har gått sedan boendeparkeringsavgiften infördes har mängder av garage blivit affärer, lager och annat. Det är naturligtvis ett problem att det har blivit så, och att man plockar upp bilarna från garagen.

Det var naturligtvis ett misstag, precis som jag sade i artikeln, att under de här åren inte indexreglera och höja avgiften successivt.

Vi har ambitioner här. Det lades senast häromdagen fram en skrivelse om att vi ska få 400 nya platser under Armémuseum. Vi har ett omfattande program när det gäller att ta fram fler garageplatser inom Parkeringsbolaget, mellan 6 000 och 7 000 platser. Ambitionerna är alltså stora.

Jag kan ta ett exempel från en stadsdel som jag råkar känna till ganska väl. Kostnaderna i Norrmalm handlar om ett par miljoner kronor, från tjänstemännens sida, och det är fördyringar på grund av att vi har dagstädning.

Anförande nr 64

Ulf Fridebäck (fp): Ordförande! Borgarrådet Valeskog! Du svarar egentligen inte på frågan hur stor avgift du tycker att det ska vara för boendeparkeringen. Ska den höjas med 100 procent, från 250 till 500 kronor? Eller ska den gå stegvis, som du säger i artikeln? Ska det i så fall vara 300, 350, 400 eller 500 kronor, eller hur vill du ha det?

Du vet också, Jan, att du och din majoritet i den här salen har bestämt att höja parkeringsavgiften till 50 kronor i timmen. Är det också för högt, enligt ditt sätt att se på det hela? Man kanske skulle ha nöjt sig med 20 eller 30 kronor? Eller hur tänker du. Det vore intressant att höra.

Sedan kan man fundera över vad du sade om att ni hade kniven mot strupen. Du har synpunkter på SL-kortet. Det är väl en landstingsfråga?

Anförande nr 65

Borgarrådet Valeskog (s): Jag kan börja där du slutade. När man får frågor från en journalist svarar man på dem. I det här fallet var det SL-kortet och landstingets ekonomi som var uppe. Därav det svar jag gav.

Jag tycker naturligtvis att boendeparkeringsavgiften är rimlig, att det var rimligt att höja den. Det jag var kritisk mot och är kritisk mot är att man under de här 15 åren inte successivt har gjort en höjning, så att man slipper det olyckliga som har skett, att folk tar upp sina bilar från garagen till gatan. Jag tycker alltså att det är en rimlig nivå, framför allt med de ambitioner som vi har att se till att det finns parkeringsplatser. Men jag tycker att det är viktigt att säga detta: Ordnar man

parkeringsplatser ska bilisterna också vara beredda att betala vad det kostar att ordna detta, vilket de flesta ändå oftast inser innebär en högre kostnad exempelvis i Stockholms innerstad. Det är absolut rimligt.

Höjningen till 50 kronor sker inte överallt, utan det är på ett mycket fåtal ställen.

Anförande nr 66

Ulf Friedebäck (fp): Ordförande! Till Socialdemokraterna: Om ni nu hänvisar till att avgiften inte har höjts sedan 1990 har ni ändå haft möjlighet att göra successiva höjningar under de här åren. Det har funnits vissa tillfällen för dig, Jan, och dina kompisar att göra det. Såvitt jag kommer ihåg från den debatt vi hade här i fullmäktige när vi pratade om boendeparkeringsavgiften var inte du uppe och tyckte att den var för hög och att det gick för fort. De synpunkter som du framför här i dag höll du minsann tyst om när ni höjde. Min fråga är: Varför framförde du inte synpunkterna då?

Hur är det med höjningen av parkeringsavgiften till 50 kronor i timmen: Vilka gator har du tänkt dig? Är det i hela innerstaden du tänker höja den till 50 kronor?

*§ 19 Stockholms klotterkommission**Rapport 2002-11-01**Dnr 329-3897/2002**Motion om "Stoppa klotteret! - genomför klotterkommissionens förslag" (2003:8)**(utl. 2004:33)*

Anförande nr 67

Borgarrådet V a l e s k o g (s): Ordförande, fullmäktige! Klotter och andra former av skadegörelse är med all rätt en högt prioriterad fråga i det här forumet. Det handlar om stora ekonomiska värden som förstörs varje år, och stora kostnader för att återställa fastigheter och annan nedklottrad egendom.

Det handlar också om ungdomar som riskerar att hamna i en kriminell karriär på grund av att de börjar med denna illegala och destruktiva verksamhet. Frågan har diskuterats många gånger här i kommunfullmäktige, och policybeslut har tagits som tyvärr haft liten inverkan.

Här lägger vi nu fram ett förslag, som utifrån Klotterkommissionens material kommer att skapa bättre förutsättningar att lyckas i arbetet att motarbeta klotter. Vi föreslår flera saker. Bland annat ska gatu- och fastighetsnämnden inrätta en mycket välbehövlig samverkansgrupp, som syftar till att få en samverkan mellan stadens förvaltningar och bolag, stat och landsting samt inte minst de privata fastighetsägarna och affärsidkarna. Ett sådant formaliserat arbete tror jag kommer att medföra både kreativa lösningar och gemensamma tag i de här frågorna. Det har sannerligen saknats tidigare.

Dessutom föreslås i ärendet att man ska utreda möjligheterna till gemensam upphandling av olika insatser mot klotter. Även ansvarsfrågan kommer att tydliggöras. Det innebär en metodutveckling när det gäller material, utformning och design av byggnader samt klotterskydd, som kommer att studeras. Att samlas olika huvudmän i arbetet mot klotter blir ett uppdrag enligt förslaget.

Pilotprojektet Vårt Skärholmen finns det mycket att lära av när det gäller just metodutveckling i arbetet mot klotter. Där finns det i dag en fungerande samverkan inom och mellan kommunala instanser och mellan kommunen och olika privata intressen.

Frågan om klotter leder också till en diskussion, som vi säkert kommer att få höra i kväll, om vilka som har tillgång till det offentliga rummet. En del av ungdomarna vill ha tillgång till det offentliga rummet med bildkonst, alltså sådant som inte är klotter. I ärendet finns därför ett förslag om så kallad flyttbar bildkonst, vilket kan ske både med olja på duk eller graffiti, vilken teknik som ungdomarna än väljer. Det handlar alltså inte om klotterväggar eller klotterplank, som vissa verkar tro.

Med denna inledning yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 68

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Fullmäktigeledamöter! Klotterkommissionen hade en väldigt noggrann genomgång av något som för många av oss, framför allt dem som bor i förorten, är ett stort problem, nämligen klotter och nedsmutsning. Det får många av oss att känna att vi bor i delar av staden som ingen bryr sig om, att man får hantera vår gemensamma egendom precis hur som helst.

Man hade tre förslag, som var tydliga. Det första var att ta bort klottret snabbt, det andra var att det krävs resurser och det tredje var tidigare, snabbare och tydligare insatser av skola, polis och sociala myndigheter. Det förefaller vara ganska enkla åtgärder.

På detta svarar Socialdemokraterna med sitt eget förslag, som just har redovisats, som väl får anses vara något av det mest rekordtunna som har presterats i det här huset. Socialdemokraterna tar över huvud taget inte de här frågorna på allvar! Här står borgarrådet och säger att lösningen på klotterfrågorna är en ”gränsöverskridande samverkansgrupp”, som det så poetiskt står i texten, och att denna ska komma med ”kreativa lösningar”. Det är ju roligt att man tror att en samordningsgrupp kan vara något av det mest kreativa som kan göras i Stockholms stad, men jag tror tyvärr inte att det kommer att hjälpa speciellt mycket.

Man föreslår också flyttbara väggar, vilket är en uppenbar flirt med ungdomsgrupper som man tror gillar det här trots att man måste inse att det är lika mycket ungdomar som vi vuxna som utsätts för nedklottringen. Massor med ungdomar åker tunnelbana, och de drabbas också.

Socialdemokraterna måste börja förstå att det enda som krävs för att få ordning på graffiti och klotter i staden är att ta bort det snabbt, helst inom 24 timmar. Detta finns det varken några som helst möjligheter eller vilja att göra. Klottersaneringen har helt upphört.

Ni pratar om Vårt Skärholmen. Det finns heller inga resurser att genomföra Vårt Skärholmen! Gå ut i stadsdelsnämnderna och fråga, förvaltningarna säger att det inte finns några medel för att göra detta.

Det krävs en entydig attityd. Det finns bara ett sätt att bekämpa klotter, och det är att säga nej till klotter.

Jag har några frågor, som jag vill ha svar på av de ansvariga i dag. Om man slopar nolltoleransen, frågar jag återigen: Hur stor tolerans ska det vara? Hur mycket ska man få göra? Hur stor del av Siri Derkerts konstverk på Östermalmstorg är det acceptabelt att få nedkladdade av klotter i Socialdemokraternas Stockholm? Hur lång tid ska det ta innan klottret tas bort, vem ska betala för det och vem sätter upp denna gräns?

Sedan har jag en fråga speciellt till Erik Nilsson, som har föreslagit klotterlokaler. Vad är det för skillnad på en klotterlokal och en klottervägg? Det skulle jag bra gärna vilja veta!

Anförande nr 69

Borgarrådet N i l s s o n (s): Jag vet inte hur Madeleine Sjöstedt läser, lyssnar eller över huvud taget tar intryck av vad som sägs. Har du uppfattat någonstans att vi har sagt att vi skulle ha tolerans mot klotter i den här staden? Nej!

Skillnaden mellan oss är att det som ni har definierat som nolltoleranspolitik under förra mandatperioden innefattade att ni ville förbjuda konstuttryck med graffititeknik. Det vill inte vi. Vi tycker att man ska kunna använda sig av graffititeknik, precis som man använder sig av olja på duk eller någon annan teknik. Det är skillnaden mellan våra ståndpunkter. Ni vill fördöma och ta bort en hel kulturell uttrycksform därför att det finns exempel där den också används som klotter.

Vi har ingen tolerans för något klotter, på Siri Derkerts verk eller på några andra målningar eller offentliga ytor.

Anförande nr 70

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Då vill jag citera från Morgonekots Kulturnytt – jag tror faktiskt jag kan det utantill. Erik Nilsson sade ordagrant: ”Den förra majoritetens nollpolitik gentemot klotter var feltänkt.” Jag kan inte tolka det på något annat sätt än att den nuvarande majoriteten inte har en nolltolerans mot klotter. Hur ska man annars tolka ett sådant uttalande?

Anförande nr 71

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Det är det sorgliga i den debatt som ska komma nu, att det är nolltoleransen som försvinner med kvällens fullmäktigebeslut. Det är precis som Madeleine Sjöstedt säger.

Gatu- och fastighetsnämndens majoritet har verkligen lyckats formulera sig – ni kan ju läsa själva. Det gäller att hålla båda bollarna i luften hela tiden. Å ena sidan är man emot klotter, å andra sidan är man emot klotter när man kallar det för konst. Det är en knepig balansgång, som man väldigt mycket fördjupar sig i i det där papperet.

Sanningen är, herr ordförande, att Socialdemokraterna inte klarar av att hålla tillbaka lössen i den röda flaggan. Det är vad allt det här handlar om. Är det *Reclaim the City* som vandaliserar Stureplan, så fick man inte med sig Annika Billström på att såsom oppositionsledare uttala sig kraftfullt emot det. Är det ”gratisåkare” eller fuskåkare som inte bryr sig om att betala som vi andra måste göra, det som kostar 200 miljoner om året, så ska de få hålla till i gratis lokaler i Kulturhuset därför att Erik Nilsson inte klarar av att hålla emot mot den här gruppen som har någon sorts del i arbetarrörelsen, i det här fallet Syndikalisterna. Och nu är det klottrarna som ska få ägna sig åt att måla antingen i särskilda lokaler, på väggar eller var ni vill. Det spelar nog mindre roll, tror jag.

Det intressanta är att den kommission som är särskilt tillsatt för att granska detta dömer ut det som nu Erik Nilsson och andra socialdemokrater vill, att gulle-gulla med den här gruppen. Det är det frågan handlar om. De tror inte på den typen av

verksamhet, och gatu- och fastighetskontoret tror inte heller på den typen av verksamhet.

Herr ordförande! Jag tycker det är fascinerande att Socialdemokraterna försöker jämställa rätten att uttrycka sig i gaturummet med reklam. Det är så mycket reklam på stan, säger Erik Nilsson och andra, så den här gruppen måste också få synas. Men nu är det så att det krävs bygglov, och det borde Erik Nilsson och andra känna till, för att få sätta upp en enda liten skylt eller – Gud förbjude! – en vepa med ett kommersiellt budskap, då måste man ha tillstånd från alla möjliga myndigheter. Den där jämförelsen är inte sann. Det är väldigt mycket lagar och förordningar, och det tycker jag det ska vara.

Madeleine Sjöstedt har redan varit inne på de viktiga frågorna här. Låt mig bara fylla i. Varenda natt kommer det in fullklottrade tunnelbanetåg. Bara de kostar SL 200 miljoner kronor om året, och det kostar även staden tiotals, kanske hundratals miljoner. Nu är det så här, herr ordförande, att Socialdemokraterna i serien ”Vallöften vi brutit eller inte brytt oss om att uppfylla” nu har kommit till vallöfte nummer 58. Erik Nilsson sprang nämligen runt på stan och framför TV-kamerorna och lovade 99 olika steg. Här skulle det saneras, varenda dag och varenda vecka, på offentliga platser. Det har vi sett väldigt lite av! Budskapet nu, när Erik Nilsson och andra socialdemokrater får igenom sin vilja, är att det är okej.

Det går inte att hålla de två bollarna i luften! Jag vet att ni i gatu- och fastighetsnämnden försökte er på det, men det går inte. Förklara nu hur ni ska hålla bollarna i luften, varför det är fel med nolltolerans, varför inte gatu- och fastighetskontoret kan få ett riktigt ansvar för detta och inte stadsdelsnämnderna, och varför det är rätt att man får klottra i vissa lokaler men inte i andra!

Anförande nr 72

Borgarrådet Nilsson (s): Mikael Söderlund, jag vet inte vad du tror om arbetarrörelsen, men såvitt jag känner till finns det ingen klotteravdelning inom arbetarrörelsen.

Ni hävdar att vi avskaffar något slags nolltolerans mot klotter i detta ärende. Nej, det gör vi inte! Det vi är emot i den politik som fördes under förra mandatperioden är att ni stängde konstutställningar, att ni inte accepterade om man kom överens om att ha en graffitimålning på en skola eller om man använde sig av graffitikonst i andra sammanhang. Det fick man inte göra.

Ni fördömde ett konstnärligt uttryck. Den uppfattningen delar inte vi. Vi tycker att vi ska ha en liberal kulturpolitik – hörde ni det lilla ordet liberal? – där det råder yttrandefrihet och man släpper fram olika typer av kulturyttringar. Det innebär inte att man accepterar att vår stad vandaliseras eller förstörs.

Om ni läser ärendet noga så ser ni att vi bifaller Klotterkommissionens förslag. Vi tror att det behövs bättre sanering, en bättre socialt förebyggande verksamhet och en bättre samordning mellan aktörerna. Vi bifaller de förslagen, och vi gör det också med en genomtänkt kulturpolitisk ståndpunkt när det gäller yttrandefriheten. Det trodde jag att en del liberaler skulle tycka var bra!

Anförande nr 73

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Jag vet precis vad allmänheten förväntar sig, Erik Nilsson: att du ska uppfylla vallöfte nummer 58. Det har du inte gjort.

Bilden, kan jag tala om för dig, är att du är tolerant mot dem som klottrar i stan och mot den typen av skadegörelse. Det blir konsekvensen av ditt sätt att argumentera. Det går nämligen inte att hålla de där två bollarna i luften, det är ingen som begriper vad du menar. För den breda allmänheten ute på stan kommer det att bli en signal att det är okej att klottra på, för Erik Nilsson anser att det är riktigt, man får uttrycka sig på det viset – det är ett ”konstnärligt uttryck”, som du uttrycker dig. Jag tycker inte att det är konst, jag tycker att det är skadegörelse, jag tycker det ska beivras.

Jag förstår faktiskt inte varför vi inte kan fortsätta att ha en mycket tydlig nolltolerans och jobba mycket konsekvent med att få bort klottret samma dag som det uppträder och på så sätt visa Europa att Stockholm är i framkant när det gäller att jobba med den typen av frågor, som berör så många människor så intensivt. Många människor känner sig enormt störda.

Jag tycker det är sorgligt, herr ordförande, att vi med kvällens beslut upphäver nolltoleransen i Stockholm.

Anförande nr 74

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Man slutar inte att förundras över att majoriteten inte vågar vara tydlig och säga ifrån på skarpen i den här frågan. Nu ska vi tillsätta en samverkansgrupp. Vi har haft en klotterkommission som har varit tydlig och sagt att nolltolerans ska gälla. Polisen välkomnar den nya lagen och säger att den är en signal från regeringen om att man tar frågan på allvar. Och så är vi här i fullmäktige för att utreda, samverka och diskutera ytterligare ett antal månader eller kanske år!

Gatu- och fastighetskontoret får ett uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna se över lokalbeståndet där ”utövare ges möjlighet att skapa och uttrycka sig” – detta läser jag innantill ur Våra synpunkter.

Precis som tidigare talare har sagt, vet vi alla att när det gäller klotter så måste man agera snabbt. Första pennstrecken i en skola eller första målningarna ute i stan – de ska bort direkt. Det är tidiga insatser som krävs.

Jag undrar hur de flyttbara konstväggarna ska hanteras. När man har målat klart, ska klottersanerare spola och tvätta väggarna så att de kan flyttas till en annan del av staden? Och hur fungerar det med de där lokalerna – när de blivit nedklottrade, ska vi ta dit klottersanerare så att nya ungdomar kan komma fram? Ska vi ha regler för vilka som står på tur att komma in?

Jag förstår inte hur man kan kalla detta för ett konstnärligt uttryck och prata i positiva termer om det här.

Det gjordes en undersökning i drogvaneinventeringen 2002, som Knut Sundell har rapporterat. 16 procent av eleverna i grundskolans årskurs 9 har varit med och

klottrat. Som tur är, är det inte mer än 2 procent som har varit med och klottrat mer än tio gånger. Men klottrarna och graffitimålarna är, som grupp betraktade, avsevärt mer kriminella än övriga elever, har man kommit fram till. De är högkonsumenter av alkohol, tobak och andra droger, tyvärr tillhör de också den grupp som inte trivs i skolan och fem sjättedelar av dem är belastade med flera typer av allvarliga brott och finns i riskbeteendegrupper. Ska vi då vara med och underlätta för dessa grupper att fortsätta sin skadegörelse runt om i staden? Det är för mig oförklarligt!

Anförande nr 75

Borgarrådet N i l s s o n (s): Men, Ewa Samuelsson, vad var det då egentligen ni gjorde med er fantastiska politik under förra mandatperioden? Ni gjorde inga förebyggande insatser. Ni fick inte samordning på saneringen. Vad jag har uppfattat är det enda ni lyckades åstadkomma att ni stängde konstutställningar! Att det inte gick att hindra klottret med den politiken är alldeles uppenbart.

Är det inte bättre att vi nu tar en politik där vi försöker vidta förebyggande åtgärder, där vi sanerar bättre och snabbare, där vi samordnar saneringen och att vi därutöver försöker hitta arenor för dem som faktiskt vill ägna sig åt konstnärlig verksamhet?

Du frågar hur det ska gå till med den flyttbara konsten. Ja, du kan ju ta och titta på den stora verksamhet som finns kommersiellt, det vill säga hur de stora reklamtavlor hanteras. Om vi hade bara en hundra del av reklamtavlor för att ha som arenor för flyttbar konst – det kan vara graffiti, det kan vara oljemålningar eller något annat – vore inte det ganska spännande i stadsmiljön? Vore inte det bra för mångfalden? Borde inte ni vara för det?

Anförande nr 76

E w a S a m u e l s s o n (kd): Jag ställer mig fortfarande frågande till hur det ska gå till. På reklampelarna och reklamtavlor har du affischer som man klistrar över eller tar ned ibland. Men här är det ju fråga om ”konst” som ska målas direkt på väggar runt om i våra lokaler. Är det då den saneringen som ska prioriteras, så att de lokalerna och väggarna saneras först, eller är det vår miljö runt om i hela staden?

Anförande nr 77

C e c i l i a B r i n c k (m): Ordförande, fullmäktige! Mycket klokt har sagts, och mycket som inte var fullt så klokt har också sagts.

Det är alldeles tydligt att den nolltolerans som tidigare har funnits har upphört, om inte i teorin så åtminstone i praktiken. Jag åker linje 19 in till staden varje dag, och man behöver inte ha särskilt klara politiska förtecken för att väldigt tydligt se att mängden klotter längs med tunnelbanespåret är mycket, mycket större i dag än vad det var för ett par år sedan. Och det som finns sitter kvar längre.

Man kan fråga sig vad skälet till detta är. Är det någon sorts allmän socialdemokratisk uppgivenhet: ”Åh, vi struntar i det, för de kommer ändå tillbaka i morgon!” Det finns ett par formuleringar i ärendet som skulle kunna tyda på det. Det står till exempel på ett ställe att klotter är ”en kriminell handling och ska bekämpas på

samma sätt och med samma kraft som all övrig kriminalitet”. Och det vet vi ju allihopa vad det betyder just nu, när det knappt finns några poliser och ingen brottsbekämpning över huvud taget som är värd namnet, åtminstone inte när det gäller småbrott! Så det betyder väl att det är okej att det liksom inte händer någonting?

Eller är det så att Socialdemokraterna i linje med decenniernas allmän kravlöshet tycker att allt som alla ungdomar gör är legitima uttryck för deras kreativitet och personlighet? Det finns formuleringar som skulle kunna tyda på det också. Jag kan inte låta bli att läsa en, som jag tycker är så fascinerande fast jag inte vet vad den betyder: ”Vi menar att illegalt målning och klottrande delvis är ett symptom och ett uttryck för att vilja synas i en offentlighet vilken man inte givits access till.” Alltså, jag förstår orden – men vad i all världen betyder detta? Om det är så att kommunen inte ställer gratisyta till förfogande så har man rätt att klottra, eller det är åtminstone förståeligt – det är faktiskt det som står!

Eftersom ni försöker göra boskillnad mellan legalt och illegalt klottrande här, tror ni att man löser problemet med illegalt klottrande genom att skapa kommunala klotterrum eller klotterväggar, att man på något vis kan lura in de illegala klottrarna att måla på de utpekade, av kommunen designade ytorna i stället? Så kommer det inte att bli, det vet vi ju alla. De som taggar husen längs Sockenvägen kommer att fortsätta att göra det, oavsett hur många kommunala klotterrum som Erik Nilsson inviger.

Så säger du att det här är en fråga om yttrandefrihet. Det är det inte alls! Detta har inte ett skvatt med yttrandefrihet att göra, precis lika lite som det har med yttrandefrihet att göra att låta *planka.nu* låna lokaler i Kulturhuset. Yttrandefrihet innebär att man ska få säga vad man vill utan att staten kan kasta en i fängelse. Det innebär inte att man har rätt att säga vad man vill i en lokal eller på en yta som någon annan har skyldighet att tillhandahålla.

Jag yrkar bifall till reservationen i kommunstyrelsen.

Anförande nr 78

Borgarrådet Nilsson (s): Om man läser Klotterkommissionens rapport ordentligt, så finns det en intressant bilaga där en forskare har gått igenom den internationella forskningen om varför en del ungdomar ägnar sig åt klotter. Det finns tre förklaringar. En förklaring är uppmärksamheten, att bli synlig, att bli sedd. En annan förklaring är naturligtvis spänningen, det olagliga, upproret. En tredje är ett konstnärligt intresse. Det går inte att säga hur stor andel som påverkas eller i hur stor utsträckning de påverkas av de tre olika aspekterna, men det är de tre faktorerna som finns som förklaringar.

Vad kan vi då möta av detta? Samhället skulle faktiskt kunna se till så att barn och ungdomar blir uppmärksammade, sedda och bekräftade. Det finns en brist på det i dag. Därför måste vi ha en bättre fritidsverksamhet, därför måste vi ha en bättre verksamhet ute i stadsdelarna där alla ungdomar känner: jag syns, jag finns, jag blir bekräftad.

Vi skulle också kunna möta dem som faktiskt har ett konstnärligt intresse bättre och ge utrymme för det. Graffitikulturen innehåller också inslag som handlar om formen, om uttrycket, och som emellanåt är ganska spännande – en del av det mest intressanta som finns konstnärligt.

Men det tredje, spänningen, upproret och det illegala, det kan vi aldrig möta. Jag håller med dig om att det kan vi aldrig acceptera, därför att där är själva grejen att göra någonting som är olagligt.

Varför inte försöka möta punkt 1 och punkt 2? Jag har inga illusioner om att alla som håller på med klotter kommer att sluta göra det för att vi möter punkt 1 och punkt 2 – men några kommer att hitta andra uttrycksformer, några kommer att bli sedda.

Cecilia Brinck talade om brottsbekämpning, men det enda du hade att komma med var polisen, det är i ditt sätt att se det enda som bekämpar kriminalitet.

Jag skulle vilja påstå: Att bli sedd och bekräftad som människa är det mest väsentliga när det gäller att bekämpa kriminalitet och utanförskap. I grunden är det det enda vi kan göra för att stoppa kriminalitet – och det gäller generellt.

När jag har träffat ungdomar som klottrat säger de mycket som jag absolut inte håller med om. De har till exempel ingen rätt att ta makten över andra eller över det offentliga rummet. Men annars är det framför allt två saker som de säger. Ett av argumenten är: Om vi vill utöva det här lagligt, vi som är konstnärligt intresserade, var gör vi det? Måste vi inte erbjuda dem alternativen, om vi samtidigt är hårt repressiva när det gäller klotter på vår allmänna egendom? Jo, jag tror det. Det andra som jag tycker de har rätt i är att det offentliga rummet i dag primärt ägs av dem som har pengar. Det är de som kan köpa de vepor Mikael Söderlund pratar om och det är de som köper alla de reklamaffischer som finns runt om i staden. Är det inte rimligt att en liten, liten del av det offentliga rummet används för konstnärlig utsmyckning? Det behöver ju inte vara i graffitistil. För övrigt, Ewa Samuelsson, föreställer jag mig att man gör detta på till exempel plywoodskivor, som alltså kan flyttas.

Är det inte viktigt att vi ger utrymme för konstnärliga uttryck i det offentliga rummet? Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 79

C e c i l i a B r i n c k (m): Erik Nilsson sade någonting som var mer betydande än vad han förmodligen hade tänkt sig.

Är det verkligen så att du på allvar anser att genom att bekräfta och se människor löser man problemen med kriminalitet? Menar du att det är ett seriöst alternativ till att ge polisen rimliga resurser för att arbeta med det de ska arbeta med?

Självklart är inte fler poliser det enda svaret, och det har vi heller aldrig påstått. Men vi kan liksom inte riktigt se att er modell förefaller funka den heller.

Anförande nr 80

Borgarrådet N i l s s o n (s): Ja, Cecilia, om den här debatten är på allvar kan jag svara ja. Jag tror att om vi lyckas bygga ett samhälle där alla blir sedda och bekräftade och ingår i ett sammanhang så kommer kriminaliteten att gå ned, och jag tror att det är ett effektivare instrument än att ha mer poliser.

Jag vet också att ett effektivare instrument för att få ett tryggare och mindre kriminellt samhälle är att minska klyftorna i samhället. Det är den enskilt största förklaringen till skillnader i kriminalitet mellan olika samhällen runt om i världen.

Ja, det tror jag!

Anförande nr 81

A n n M a r i E n g e l (v): Ordförande, fullmäktige! Det offentliga rummet tillhör oss alla, det har vi hört många säga här. Det är därför som vi blir så störda när det förstörs av klotter och vandalisering.

Klotter är ett svårt problem att komma till rätta med. Det har ökat i omfattning år för år – trots strängare straff, trots ökad bevakning, trots så kallad nolltolerans. Vad ska man göra? Det verkar som om Klotterkommissionen och annan forskning är överens om att det är viktigt att snabbt få bort klotter och olaglig graffiti. Det är viktigt för allmänheten, och det är också betydelsefullt för klottrarna därför att deras möjligheter att bli sedda minskar.

Därför är det ett bra förslag att ha samverkansgrupper. I dag fungerar det ju inte, med ett uppdelat ansvar, där fastighetsägarna, SL, gatu- och fastighetskontoret har olika ansvar. Det är vettigt att alla inblandade gemensamt ansvarar för att snabbsanera ett område. Tyvärr kommer inte det att få bort allt klotter. Vi tror inte heller att möjligheten till laglig graffitimålning kommer att få bort all olaglig. Men för en del ungdomar skulle det vara en lösning, som inte finns i dag.

Det är ju så att graffitikonst, utställd i konsthallar, utförd på lagligt organiserade ställen, har inget med klotter att göra – och det inser alla, utom några väldigt enögda politiker. Graffiti är en etablerad konstform, den ska kunna utövas och beskådas på lagliga ställen liksom andra konstformer. Det finns ett förslag här, med rörlig konst, som vi får återkomma till hur det ska utformas.

Men det viktigaste med det här ärendet tycker jag är att vi delar upp frågan och fastställer skillnaden mellan klotter och olaglig graffiti, som snabbt och effektivt ska saneras, och lagliga målningar, som man ska kunna titta på. Det här förstår många.

Jag vill citera ett mejl ifrån en graffitimålare som heter Zebbe: ”Det verkar som ni tar graffiti och klotter som samma sak. Klotter tänker jag inte försvara, så det glömmar vi. Jag är en seriös graffitimålare och gillar vad jag håller på med. Dock blir det mycket måla i tunnlar, bland annat för att det inte finns någonstans att måla. Jag håller själv på att skaffa ett plank där hemma som jag ska måla på i stället. Men alla de som inte har tillgång till plank eller lagligt då?”

Jag tror faktiskt att vi ska lyssna på honom. Om vi får mer lagliga ställen så kan vi också minska det olagliga klottret och graffitin. Så jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 82

A n d e r s B r o b e r g (kd): Ordförande, fullmäktige! Klotter och nedskräpning är en styggelse, det verkar vi vara någorlunda överens om i alla fall. Men därför behövs det en kraftfull nolltolerans. Låt mig påminna om den berömda New York-modellen. Den bestod faktiskt av två delar. Den ena delen var nolltolerans mot brottslighet, och den andra delen var nolltolerans mot klotter, skräp och annan skadegörelse. Detta sammantaget ledde till en trivsammare stadsmiljö.

Tidigare i dag har gatu- och fastighetsborgarrådet och jag debatterat en del om detta. Det finns många saker i staden där det skulle vara bättre samordning, bland annat gatu- och fastighetskontoret och stadsdelsförvaltningen när det gäller Vasaparkens klottersanering.

Rent allmänt är det för mycket daltande med klottrare, tycker jag. Erik Nilsson var tidigare inne på att konstinriktade ”utövare” undrar var de ska kunna utöva sin konst. Ja, de får väl göra som alla mina konstnärsbekanta: ta sina sparade pengar, köpa lite material och börja utöva sin konst. Sedan är det många som går ihop och hyr en utställningslokal och ställer ut, förhoppningsvis får någonting sålt och kanske går runt på det. Till slut kanske några klarar av att leva på det. Har man tur kan man till och med få en konstnärsbostad och en ateljé, om man lyckas bra. Gör som alla andra konstnärer, om det är det man är ute efter!

Tyvärr är det alldeles för många som snor färgen och sedan förstör andras egendom, och det är fasoner som jag inte vill se, helt enkelt!

Därför är det viktigt att vara mycket tydlig med att stoppa klottret snabbt. Det vinner alla på. Därmed yrkar jag bifall till den reservation som finns i kommunstyrelsen.

Anförande nr 83

Borgarrådet N i l s s o n (s): Det där lät väldigt bra, Anders! Du är för att man ska få utöva sin konst, man får köpa material och man får måla.

Men när man ska visa upp konsten – om jag har förstått innebörden av den nolltoleranspolitik mot graffiti som ni företrädde i den borgerliga majoriteten – får man ju inte visa den. Ni stängde de konstutställningarna. Ni tillåter inte graffitikonst i kommunala lokaler.

Där är det alltså en viss skillnad, ni särbehandlar de konstnärer som vill använda sig av graffiti som uttrycksform gentemot dem som vill måla postmodernistiskt, dem som vill måla kubistiskt och dem som vill hitta olika andra konststilar.

Det är det som är mitt problem med din argumentation.

Jag tycker det är utomordentligt att samma möjligheter ska gälla för de konstnärer som vill jobba med graffiti. Jag ser gärna att vi använder de ställen där vi kan ge möjligheter för ungdomar att skapa konst – och naturligtvis inte uteslutande graffiti-teknik. Men vi ska också ha utrymme i det offentliga rummet där detta får visas.

Anförande nr 84

Ch r i s t e r Ö h g r e n (mp): Herr ordförande! Jag tycker att man egentligen kanske borde ifrågasätta den pedagogik som ni borgerliga partier använder när ni vill komma till rätta med frågor som handlar om klotter. Först tycker jag att det är väldigt viktigt att understryka att graffiti och klotter inte är samma sak. Det är det första misstaget som ni gör i ert sätt att debattera, och det är också det misstag som man har gjort när man pratar i en sammanblandning från Klotterkommissionens sida. Men det är ju inte deras fel, utan det är för att ni inte har gett dem rimliga riktlinjer som man naturligtvis skulle ha haft.

Hur skulle jag då vilja karakterisera den borgerliga pedagogiken i arbetet mot klottret? Det är den traditionella aja-baja-pedagogiken: ”Nu gör du rätt, lille vän – annars får du ett kok stryk!” Det är inte så, tycker jag, att den typen av pedagogik leder till att man för den skull slutar att göra saker i smyg – då blir det nämligen ännu mer spännande att göra saker i smyg. Människor som lever under en sådan pedagogik blir ofta stora ögontjänare.

Det är därför det är viktigt, som borgarrådet mycket riktigt sade, att i stället skapa en öppen attityd, där man låter människor bli sedda, för det är en del i själva lösningen på problemet.

Jag måste fråga: Om ni fortsätter hela vägen ut med er aja-baja-pedagogik, ska man väl rent av ta ifrån dagisbarn deras målarburkar och färgpennor – annars kan det ju leda till att de blir potentiella klottrare?

Jag tycker dessutom att polisen inte huvudsakligen ska prioritera klotter och jaga folk som klottrar. Det är bättre att man prioriterar att ta fast väskryckare och att klara upp andra typer av stölder och brott riktade mot den personliga integriteten. Det är betydligt viktigare.

Herr ordförande! Med detta ber jag att få yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 85

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Jag tror att Christer Öhgren är väldigt långt från sina egna väljare när han börjar göra upp prioriteringslistor över vad polisen ska göra och inte göra. Jag tror att de flesta stockholmare, även miljöpartister, vill kunna gå på stan utan att handväskan blir ryckt ifrån en eller att huset blir nedklottrat. Jag tror inte de gör någon gradering därvidlag – inte ens miljöpartister – så jag tror Christer Öhgren är alldeles fel ute även i denna fråga.

Människor måste bli sedda, säger Christer Öhgren. En person som blev oerhört sedd var en man som vi tror hette Martin Burgos. Han var så väl sedd att han fick ställa ut sina verk på Strandvägen i Stockholm. Men tänk, det hindrade inte honom från att

två månader senare bli ertappad av den polis som du vill hindra att ertappa dessa klottrare. Då var han nämligen ute och klottrade, samme man som fått tavlor utställda på Strandvägen!

Det är inte så lätt att hålla de där två bollarna i luften, Christer Öhgren! Ditt alternativ verkar inte ha någon större verkningskraft. Nolltolerans tror jag är det effektiva medlet.

Anförande nr 86

C h r i s t e r Ö h g r e n (mp): Det är klart, Mikael Söderlund, att har man inget bollsinne så undviker man bollar.

Skämt åsido tror jag faktiskt inte att det är så lätt att lösa det här problemet. Ni löste det inte alls – vi försöker i alla fall att lösa det.

Jag kan inte försvara att en människa är ute och gör klotter, men jag tror att förutsättningarna för att han inte ska göra det är betydligt större.

Jag måste faktiskt försvara en av dina partikamrater. Hon sade nämligen att man skulle prioritera klotter framför andra typer av brott. Det var också det jag reagerade emot. Ni får väl ta er ett snack i er moderata partigrupp om vad det egentligen är ni vill prioritera. Det skulle vara intressant att få höra det sedan.

(O r d f ö r a n d e n : Du måste ta replik på vad Söderlund säger, Christer.)

Men han talade ju om för mig att jag hade fel när det gäller klotter. Han är välkommen att återkomma.

Anförande nr 87

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Det var ett häpnadsväckande inlägg!

För det första pratar Christer Öhgren här för att legalisera klotter i största allmänhet. Jag skulle vilja ha ett enda exempel på att klotterväggar har lett till mindre klotter. Det räcker faktiskt med ett litet exempel, så är jag nöjd.

För det andra finns det gränser för hur otroligt naiv man får vara vad det gäller skillnaden mellan klotter och graffiti. Det gäller att hålla isär begreppen. I sin iver att visa hur ungdomlig och hipp man är säger man att det är en del av hiphopkulturen, och det är ballt och häftigt. Ja, men då borde man väl för Farao veta att hela poängen med detta är att göra någonting som ligger utanför samhällets ram! Ni måste försöka problematisera det här en aning!

Sedan pratar du om aja-baja-pedagogik. Men vad Christer Öhgren är faktiskt en rättsstat: det finns lagar, och bryter man mot dem så händer det någonting. Vad är det för fel med det?

Till sist hävdar jag att klotter är ett av de största ingreppen mot den personliga integriteten i förorten över huvud taget.

Anförande nr 88

E w a S a m u e l s s o n (kd): Jag funderade först på om jag över huvud taget skulle begära replik på ditt inlägg, Christer, men så gjorde jag det i alla fall.

Att visa barn vad som är rätt och fel är förstås där man ska börja. Det är att visa sina barn att man ser dem, att man talar om det för dem. Ett brott är alltid ett brott, det kan man aldrig försvara.

Det som är intressant med alla dessa klottrare är ju just att de är så triggade av att göra det som är förbjudet, inte att göra vacker konst. Spänningen i att vara jagad är det som gör att man fortsätter att klottra.

Att bli sedd på det negativa sättet har Hjalmar Gullberg beskrivit tydligt i en av sina dikter. Vi ska väl hjälpa de här ungdomarna att i stället bli sedda på annat sätt, inte utifrån att de ideligen gör nya brott.

Anförande nr 89

C h r i s t e r Ö h g r e n (mp): Först vill jag beklaga att jag inte hann ta replik på det förra inlägget – jag återkommer med ordet senare.

Det är fortfarande så att jag inte tycker att klotter ska legaliseras. Det verkar som om en mängd företrädare här missuppfattar detta. Jag konstaterar bara att ett förebyggande arbete faktiskt är betydligt viktigare och förmodligen också i längden ger ett större resultat än att säga: "Fy på dig, lille vän, så här får du inte göra!"

Jag pratar om vad man måste tillföra. Naturligtvis menar jag inte att man ska ta bort den lagstiftning som finns eller förändra den på ett sådant sätt att det här inte blir förbjudet, det står det inget om i ärendet, utan jag försöker bara förklara för er vilken typ av pedagogik som är mest verkningsfull i det här arbetet. Då är det naturligtvis inte bara att komma med en så kallad aja-baja-pedagogik, utan att också visa att det finns andra sätt att möta de här problemen. Och det, herr ordförande, tycker jag är väldigt mycket viktigare att göra.

Anförande nr 90

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Jag är vänsterpartist och bor i Aspudden, som har varit lite av klottrarnas Mecka, så jag har haft åtskilliga tillfällen under årens lopp att reta mig över klotter. Det förekommer rikligt i Aspudden. Speciellt retar jag mig när man ger sig på konstverk och vår fina doftlekpark. Jag har alltså sett en hel del i den vägen.

Det är problem med klottersaneringen. Jag tycker inte att ni från den nuvarande oppositionen heller hade så värst mycket att skryta med när det gällde sanering under er period – jag tycker faktiskt inte att det är någon skillnad. Klotter förekommer, och saneringen tar för lång tid. Det problemet har vi haft gemensamt.

Jag är glad över att vi nu kommer att sätta i gång med samverkansgrupper. För mig är det i mycket just ett samordningsproblem, att varje fastighetsägare ska sköta sitt.

Ansvarer blir oklart, och en del blir uppgivna, vilket jag kan förstå, om man bara har en egen fastighet och klottret kommer upp så fort det är sanerat.

Jag tror mycket på den modell som har använts i Helsingfors, där man har samordnade saneringspatruller. Då jobbar man snabbt, och man behöver inte kolla upp vem som är fastighetsägare, klottret ska bort. Det blir effektivt. Det är lite den modellen som vi nu ska jobba efter i Skärholmen, som jag hoppas kommer att fungera bra och att vi kan utvidga modellen till andra stadsdelar också. När vi pratar om samverkansgrupper är det ju inte samverkan för vidare utredningar, utan det är samverkansgrupper som ska samverka för att få till stånd en bättre sanering.

En del av era invändningar har jag lite svårt att förstå. Det verkar vara avdelningen avsiktliga missförstånd från er sida. När det gäller klottersanering trodde jag faktiskt att vi var överens. Jag tycker inte att det är någon svårighet att skilja mellan klotter och graffiti. Färg som appliceras på icke tillåten plats är klotter, det är skadegörelse och det ska tas bort. Sedan spelar det ingen roll om det är snyggt eller fult, för är det inte på en tillåten plats så är det klotter. Färg som sätts upp på tillåtna platser, däremot, är konst – sedan är det en smaksak om man tycker att det är snyggt eller fult, det får man tycka vad man vill om.

När det gäller den omtalade nolltoleransen, så kvarstår nolltolerans mot *klotter* – men vi skiljer alltså på klotter och konst.

Jag har heller inte hört att ni skulle ha några effektivare lösningar, om vi nu ska tala om hur vi ska ordna klottersaneringen. Det är ju inte så enkelt att det bara är att säga nej.

Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 91

B j ö r n L j u n g (fp): Ordförande, åhörare och kolleger i stadsfullmäktige! Många gånger går man höra ord missbrukas och nyspråk tillskapas, men i kväll har väl Erik Nilsson ändå slagit ett av rekorden. Han kallar sig själv konstliberal. ”Konstliberal” – ja, det låter ganska fint, men vad det i själva verket betyder är att du är klotterliberal!

Jag har lyssnat på flera av inläggen här som låter läskigt lika dem som förespråkar en kultur i stil med: ”Det är väl inte så farligt med lite droger, det är bättre att låta dem hålla till på tillåtna platser”, som *Fixerstuben* i Zürich och så vidare, där de inte stör andra så mycket, och då sprids det ju inte heller. Men vad säger erfarenheterna? Det är självklart att vi ska ha nolltolerans mot knark och droger, och lika självklart ska vi ha nolltolerans mot klotter.

Låt mig ta några exempel på vad som hänt när vi inte har haft nolltolerans. Det berömda projektet, som snart är tio år gammalt, i Aspudden – där jag tyvärr var medansvarig – satte upp tillåtna plank, där man skulle få måla. Och vad hände? Jo, vi uppfostrade en av stadens värsta klottrare! Det blev inte bättre av att det var tillåtet, för när det tillåtna utrymmet tar slut, vilket det ju snart gör, går man över på det otillåtna. Så är det.

Jag har hört en utmärkt definition i dag från kd: man måste göra på samma sätt som alla andra. Om man vill utöva konst, så får man göra det i lokaler och på andra ställen där det finns möjlighet – ja! Men varför ska kommunen främja just den här konstarten framför andra, när vi har sett vilka problem det blir med det?

Jag kan dela med mig av en annan erfarenhet, också den från Aspudden på den tiden. Skulptörförbundet i Vinterviken hade ett antal skulpturer som man ville ställa ut på staden. De var så tunga att det var ingen risk för att någon skulle stjäla dem. Problemet var att de blev nedklottrade.

Det hjälper inte att man applicerar vacker konst – det behöver inte vara Siri Derkert utan det är likadant med andras skulpturer – genast är någon där och klottrar ned dem därför att de inte är uttryck för den egna konstarten, och då är det genast fel.

Majoriteten är ute på en farlig väg. Man ska egentligen inte dra sådana jämförelser, men det går ändå att göra: samma väg som drogliberalernas. Bifall till reservationen i kommunstyrelsen!

Anförande nr 92

Borgarrådet N i l s s o n (s): Björn Ljung, jag är inte säker på att jag kallade mig just ”konstliberal”, men det var ganska fint sagt av dig när du gav mig det tillmälet, tycker jag.

Ditt problem är att du måste göra upp med vad du menar. Du talar om drogliberalism och att knark är knark i alla dess former. Har du då den uppfattningen om tekniken graffiti också? Är det din uppfattning att den ska förbjudas oavsett om det är ett konstverk av hög kvalitet? Oavsett om man har bestämt att det ska finnas på en skola för att man tycker att det är snyggt så ska det förbjudas, för det är som knark! Är det din uppfattning?

Varför ska vi främja just den här konstarten framför andra, frågar du. Nja, om jag inte minns fel, och jag är ändå kulturborgarråd, så stöder vi ateljéer av olika slag, vi stöder ungdomars uttrycksformer i Kulturskolan – vi stöder olika typer av kulturella uttryck bland ungdomar.

Vilka stilar och uttryck tycker Folkpartiet liberalerna ska förbjudas, och vilka ska tillåtas? Kan vi få en lista på det? Det vore intressant!

Anförande nr 93

B j ö r n L j u n g (fp): Ordförande, fullmäktige! Nu låter det igen som drogliberalerna, för att travestera: Vilka droger är det ni vill tillåta, och vilka vill ni förbjuda? Jag kan tala om för dig att Ann-Marie Strömberg hade en utmärkt definition: Allt som inte är tillåtet och appliceras på fel ställen är klotter.

Problemet är att ni flirtar med klottergången. Ni inser inte vad det handlar om utan tror att bara man är sjyst och gullar med de här ungdomsgrupperna så kan man få lite mera röster, om man främjar graffitikonsten så minskar man klottret, och om man främjar olika konstarter får människor olika möjligheter att uttrycka sig.

Kom igen när ni inte är så in i baljan inne på att främja just graffitikonsten! Tyvärr är det ju det ni är. Jag vill inte förbjuda graffitimålning – när det sker i legala former. Problemet är att det är väldigt lätt att glida över den gränsen, och den erfarenheten har vi.

Anförande nr 94

A n n M a r i E n g e l (v): Ja, en del anser ju att konst är som en drog, beroendeframkallande – men de hör kanske till undantagen.

Vad du försöker antyda är att vi skulle vara ”drogliberaler”; det är intressant att du använder ”liberal” som ett skällsord. Men vi som kan skilja på olika saker ser faktiskt att konst är en sak, droger är en annan sak, och vi blandar inte ihop det.

Sedan tror jag att dina erfarenheter från projektet i Aspudden är lite för begränsade. Det finns väldigt många erfarenheter från många håll i världen av hur det fungerar med graffitikonst, och det finns också erfarenheter från Norrköping, Göteborg och andra platser där det finns legala ställen att måla på. Du ska nog vara försiktig med att dra alltför långtgående slutsatser av bara dina egna erfarenheter.

Jag tackar för det du sade sist, att du inte är emot graffiti som konst. Det var ju nämligen din partikamrat som förbjöd graffiti som konst på en utställning.

Anförande nr 95

B j ö r n L j u n g (fp): Jag ska börja med att ta min goda vän och partikamrat, förra kulturborgarrådet Birgitta Rydell, i försvar. Det är lite fräckt av dig att hoppa på henne när hon har avgått och lämnat salen!

Att du inte kan skilja på saker och ting och inte förstår dig på travesteringar ska jag inte skylla dig för. Ibland kan det vara svårt att förstå vad en liknelse egentligen betyder, och jag begär inte av dig att du ska göra det.

Det intressanta och viktiga är att ingenstans bland de projekt som du räknar upp har klottret minskat när man genomför legala väggar och annat daltande med klottrarna. Så är det faktiskt, och det vet ni också.

Anförande nr 96

C h r i s t e r Ö h g r e n (mp): Jag tyckte att det inlägg du höll inte var speciellt seriöst; i alla fall hoppas jag det. I länder där man har en totalitär uppfattning vill man ha synpunkter på vilken typ av konst som får utövas. Jag tycker att man ska vara väldigt försiktig med att ge sig på den konstnärliga friheten. Det är faktiskt vad du gör när du pratar om att konst skapar ett beroende och att det kan vara farligt.

Jag vill minnas att det fanns fler än just det avgångna kulturborgarrådet som hade fp-märke som talade om att man inte fick måla graffiti. Bland annat fanns det ett skolborgarråd som tyckte det var bra när eleverna fick måla över en graffitimålning som man hade gjort i skolans korridor – och det var alltså graffiti, inte klotter.

Så visst finns det en viss seriositet i detta!

Anförande nr 97

B j ö r n L j u n g (fp): Ordförande, fullmäktige! Jag ska inte begära av Christer heller att förstå sig på travesteringar och liknelser, för det kan vara lite för avancerat ibland. Jag har redan sagt vad jag tycker om de olika konstarna.

Det som är farligt i den här debatten är det som du själv gör dig skyldig till, nämligen att du tillvitar andra åsikter som de inte har. Det är ett känt grepp bland sådana som försöker framhålla icke-demokratiska metoder.

Sedan är det på det sättet att ingen ännu har kommenterat det faktum att de olika försöken att glida i riktning mot klotterväggar och legaliserade klotterplank aldrig har kunnat visas ge några effekter på klottret. Ni vet ju att det är tvärtom: daltandet med klottrarna ger bara mer klotter. Så är det, och det vet ni.

Anförande nr 98

E v a - L o u i s e E r l a n d s s o n S l o r a c h (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Folkpartiet har nu i flera års tid lagt interpellationer, ställt frågor och skrivit motioner om klotter. Men vi är alla överens om att inte på något sätt acceptera klotter, vare sig på våra hus, våra väggar, våra T-banetåg eller på någon annan offentlig plats där det är förbjudet. Alla är överens, och det upprepas och upprepas. Ändå fortsätter Folkpartiet att ställa frågor, interpellera, skriva motioner och fråga vad majoriteten tycker. Det är något märkligt över det här. Antingen är det ett dåligt samvete man har, eller så försöker man rättfärdiga gamla dåliga beslut.

Då får väl jag också upprepa vad många redan har sagt här i kväll. Allt härrör sig nämligen från då Birgitta Rydell var med om att stänga en konstutställning som inte tilltalade henne. Det är därför hon också har skrivit denna motion, förmodar jag. Många människor reagerade kraftigt på detta, och med all rätt. Så gjorde även jag, och vi hade många debatter om detta under förra mandatperioden, Birgitta Rydell och jag.

Att politiker går in och refuserar och stänger konstutställningar för att de har fel motiv är faktiskt märkligt. Det får en att tänka på helt andra typer av regimer än vad vi står för här i Sverige, och det var så många upplevde det.

För sista gången, hoppas jag: Klotter är förkastligt och ska stoppas med alla medel. Graffitikonst på duk, pannå eller liknande är inte förkastligt.

Det förslag som vi behandlar nu rör klotter i staden och är ett förslag som äntligen har kommit på vårt bord. Inget liknande kom fram under förra mandatperioden, då det var borgerlig majoritet. Äntligen kan vi alltså få ett åtgärdsprogram mot nedklottringen av den här staden!

Vi i majoriteten i denna sal tänker alltså inte refusera konst hädanefters heller. Vi tänker inte förbjuda kulturyttringar som vi inte gillar. Vi tänker inte förbjuda

konstformen graffiti, som är etablerad i konstvärlden och är här för att stanna. Däremot vill vi förbjuda klotter. Bifall till kommunstyrelsens utmärkta förslag!

Anförande nr 99

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Med viss förvåning noterade jag att Eva-Louise Erlandsson Slorach tyckte det var häpnadsväckande att man i fullmäktige tog sig rätten att dels ta ordet, dels lägga motioner och dels ställa interpellationer. Jag vill inte ta del i en så låg debatt som handlar om ifall man får göra sådana saker eller inte, men jag vet vad det kallas när man inte får göra det. Det är sådant jag jobbar med, och jag tycker att man ska ha respekt för sådant.

Dessutom angriper man Birgitta Rydell, som inte längre är här i fullmäktige, men framställer sig själv i en oerhört förskönande dager. Jag skulle vilja säga att alla som har tagit upp denna konstutställning är lögnare. Ni vet alla förbannat väl vad det handlade om och varför den utställningen inte kunde vara öppen, och ni vet att det inte var Birgitta Rydell som stängde den! Ändå har ni mage att utnyttja tillfället, när hon inte finns i närheten, att stå här och gång på gång ta upp detta.

Hycklare!

Anförande nr 100

O r d f ö r a n d e n: Trots att man är arg, Madeleine Sjöstedt, måste man vårda språket i Stockholms kommunfullmäktige. Man får inte använda sådana starka ord, det får man göra på andra ställen.

Anförande nr 101

E v a - L o u i s e E r l a n d s s o n S l o r a c h (s): Det är ju helt sanslöst! Vet inte Madeleine vad det är för någonting vi behandlar i dag? Det är en motion av Birgitta Rydell. Ska vi inte få diskutera den bara för att hon har avgått?

Ni får ställa hur många interpellationer och allt möjligt som ni vill om samma fråga – men då får ni ju också samma svar, lika många gånger som ni upprepar frågorna.

Anförande nr 102

C e c i l i a B r i n c k (m): Eva-Louise påstod här att det under den förra mandatperioden inte gjordes något, medan den nuvarande majoriteten visar en häpnadsväckande handlingskraft och lägger fram det här handlingsprogrammet. Det är faktiskt helt fel. Möjligen skrev vi inte innehållslösa handlingsprogram, men vi bekämpade klotter och tog bort det när vi hittade det. Det tyckte vi var bättre.

Anförande nr 103

D a n i e l S u h o n e n (s): Ordförande, fullmäktige! Under förra mandatperioden uppfattade jag som SSU-are och stockholmare att den förra majoriteten förde ett ganska stilla men ändå kraftfullt krig mot ungdomars rätt att uttrycka sig och möjligheter att komma till tals i det offentliga rummet. Ett uttryck för det var

sammanblandningen mellan konstformen som heter graffiti, alltså den legala formen att uttrycka sig, att med sprejburk göra bilder som man vill förmedla till andra, och klotter, det vill säga att med olika tekniker applicera bilder på olagliga ställen. Konst på fel ställe är klotter, men konst på rätt ställe kan vara graffiti, och det är fullt lagligt.

Det är den diskussionen jag vill föra i dag, och jag vill också bifalla kommunstyrelsens förslag.

Jag vill ge ett exempel. En förmiddag före jul var jag förbi på Lava för att sätta upp en affisch. Där inne satt en kille i 20–25-årsåldern på huk, jag tror att han var hiphoppare, och höll på att göra en muralmålning på en disk. Lava var stängt, och han släppte in mig för att skulle få sätta upp min affisch. Vi började prata om villkoren för unga konstnärer i Stockholm. Jag vet ingenting om hans bakgrund – jag fick hans e-postadress – men jag kan tänka mig att han i sina yngre tonår var en klottrare, skolad i graffitikulturen. Men nu, när han var äldre, ville han fortsätta att uttrycka sitt konstnärliga behov, och det gjorde han lagligt. Efter förfrågan fick han möjlighet att smycka en vägg. Jag tror att man i dag, när de har öppnat, kan gå förbi och se hans vägg. Den är oerhört vacker. Han har arbetat som en riktig konstnär, med pensel.

Men hans berättelse vittnade också om svårigheterna i dag för unga människor att komma till tals i det offentliga rummet – svårigheter som på något sätt blev ännu värre i den borgerliga moralpaniken under förra mandatperioden. Unga konstnärer blev faktiskt hindrade att uttrycka sig i det offentliga rummet. Det tycker jag är allvarligt.

Jag tror att man genom att ge dem som vill legala möjligheter att uttrycka sig skapande i graffitikultur kan, på yttrandefrihetens grund, möta ett behov av konstnärligt uttryck och inte, som under den borgerliga mandatperioden, genom fördömande och moraliserande försöka lösa problemen med skuldbeläggande.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 104

Borgarrådet Söderlund (m): Herr ordförande! Det är ju många modiga socialdemokrater, och Daniel hör till dem, som vågar gå upp i talarstolen och börja angripa de borgerliga för sitt krig mot ungdomarna. Det är modigt sagt, med tanke på att ungdomsarbetslösheten i Stockholm nu når rekordnivåer, inte minst bland invandrargrupper.

Du var SSU-are. Då tycker jag att du ska passa på och få ett tips: Åk och städa det offentliga rummet på Södermalm, där affischerna fortfarande är kvar från förra valet. Börja med det!

Du talar om ”krig”. Ja, skillnaden var ju att vi inte, som ni, upplät Kulturhuset för klottrare, att vi inte upplät Kulturhuset för friåkande gratisåkare och att vi hade en väldigt hård inställning till dem som går ut och slår sönder Stureplan och andra offentliga rum. Det är det som är skillnaden mellan er och oss. Uppenbarligen har ni

ett daltande och en toleransnivå som är magisk när det gäller grupper som faktiskt behöver få ett åthutande. Vi accepterar inte att man slår sönder offentliga rum, vi accepterar inte att man klottrar ned det och vi accepterar inte att man friåker på tunnelbanan. Man ska göra rätt för sig, som alla vi andra!

Anförande nr 105

O r d f ö r a n d e n : Kontrareplik till Daniel Suhonen. Men nu gäller det här klotter!

Daniel Suhonen (s): Precis – ämnet är klotter, och ett ärende till fullmäktige som jag tänker diskutera.

Trots att vi som politiker tar avstånd, i skrift och muntligen, från klotter, vandalisering, friåkning med offentliga, kommunala samfärdselmedel, så fortsätter ni att blanda samman möjligheterna i den här staden att uttrycka sig konstnärligt i det offentliga rummet och att föra ett samtal om vilken samhällsform man vill ha och vilka kulturyttringar som är de sköna konsternas och vilka som inte är det, med en diskussion om nedskräpning och vandalisering. Det tycker jag är tråkigt, Mikael Söderlund.

Man måste kunna hålla ordning på saker och ting. Graffiti måste kunna vara möjligt, om man vill göra det lagligt. Klotter är förbjudet och ska förhindras. När det sker, så ska man städa upp efter det. Där finns det ingen som darrar på manschetten – på den här sidan bordet i alla fall.

Anförande nr 106

E w a S a m u e l s s o n (kd): Det pratades tidigare om aja-baja-prat. Jag vet inte riktigt om det är det vi håller på med nu. Man kan ju börja undra, om allt detta tal om ungdomars rätt att komma till tals och utnyttja det offentliga rummet. Det är fantastiskt vackra ord. Var ska gränsen gå för alla människor, inte bara ungdomar utan alla andra som känner att de inte kommer till tals i det offentliga rummet? Vad är det för typ av utrymme de ska få, och hur ska vi jobba med den frågan?

När du lyfter fram den där personen som fanns inne på det stängda Lava, som du inte visste vad han gjorde där och som släppte in dig, kan man undra hur det ser ut i våra lokaler. Den personen sade ju i alla fall att det han skulle göra var ett uppdrag som han hade fått. Det är en väldig skillnad. Andra konstnärer får också uppdrag att måla, och då är det ett jobb man utför – då är det inte att klottra ned och förstöra staden som dessa klottrare gör, som just blir triggade av att det är förbjudet.

Anförande nr 107

D a n i e l S u h o n e n (s): Jag tror faktiskt att ni på den borgerliga kanten nästan börjar förstå det här, det är bara det att ni inte kan tvinga er att erkänna att det är ett bra förslag vi lägger.

Den här killen hade, vad jag förstod, fått i uppdrag att utföra den här målningen, och han gjorde det med den äran. Vi på den här sidan av fullmäktige vill ge människor

möjligheten att lagligt utföra konstverk. När man träder över gränsen och gör olagliga handlingar, till exempel klotter, då ska rättssamhället och myndigheter gripa in och tillrättaföra och straffa dem som har gjort något brottsligt. Men man måste göra skillnad däremellan.

Om det offentliga rummet: Ja, er majoritet förde ett krig mot människors möjligheter att samlas och uttrycka sig gemensamt. Man lade ned samlingslokaler och fritidsgårdar, man förbjöd klotter och man förbjöd graffiti. Det var en politik mot medborgarna och mot det fria samtalet i den här staden, och det tycker jag att ni borde ta lärdom av och bifalla förslaget från kommunstyrelsen.

Anförande nr 108

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Jag vill inte på något sätt dra glädje av att Daniel är ny i fullmäktige, men jag vill ändå påminna om en liten detalj i sammanhanget.

Ni refererar hela tiden till en utställning som stängdes. Ja, den stängdes därför att det fanns en policy i staden som sade nej till klotter. Och vet ni vilka som hade klubbat igenom den? Kommer ni ihåg det? Är det någon här i fullmäktige som minns vilka som var i majoritet då? Jo, det var ju ni! Och det var brandskyddsmyndigheten som stängde utställningen, beroende på er policy.

Jag skulle bara vilja att ni fräschade upp minnet en aning kring detta.

Ja, jag tar på mig skulden av att vara både moraliserande och skuldbeläggande kring dem som förstör för mig och för mina grannar, som tvingas hålla på och måla om våra garage, våra barns cyklar, skura våra träd, våra stenar, vår gatubeläggning och björkarna utanför min tomt. Jag tar mig tillåtelse att vara både upprörd, arg och moraliserande över det.

Anförande nr 109

D a n i e l S u h o n e n (s): Man ska vara upprörd och man ska vara arg. Framför allt ska man, när man är politiker, försöka lösa och komma till rätta med problemen och grunden till problemen. Det gjorde inte ni. Ni försökte bara komma till rätta med problemen när det hade gått för långt, när lagen redan hade överträtts. För att riktigt kunna sätta åt folk definierade ni alla som utförde en viss konstart som brottslingar eller knarkare. Det tycker jag är fel. Därför är jag glad att kommunstyrelsen har tagit det här förslaget, som på allvar ser skillnaderna mellan brottslig verksamhet och uttryck för en vilja att förmedla konst.

När lagen överträds ska samhället gripa in. När lagen inte överträds ska det fria ordet få råda.

Anförande nr 110

Borgarrådet V a l e s k o g (s): När jag anmälde mig tänkte jag prata om behovet av att få till mer resurser för att klara av att få bort det klotter som finns och att det sker med mycket tätare mellanrum. Det krävs en betydligt bättre bevakning av dessa

frågor, att man kan få en bättre samverkan med både privata intressen och stat och kommun. Möjligheterna finns, men det har gjorts oerhört lite.

Men efter den senaste debatten kan jag inte låta bli att göra ett inlägg om det offentliga rummet. Det är en sak som en del kanske inte tycker har med saken att göra men som jag tycker ganska väl beskriver svårigheterna för Stockholms medborgare att få tillgång till det offentliga rummet. Föreningslivet klagar av och till högljutt, och med all rätt, att man har oerhört svårt att komma ut i det offentliga rummet och tala om att man finns och vilken verksamhet man har. Man kommer inte in i portarna, det är låst som bekant. Anslagstavlor finns det ett fåtal, men de affischeras alltid över av kommersiell reklam.

För att vara konstruktiv i den debatten ska jag berätta, kanske som en nyhet för en del, att vi har ett projekt på gång i gatu- och fastighetskontoret som handlar just om att på ett antal reklamtavlor och reklampelare utnyttja en tredjedel för föreningslivet. Poängen är att de bevakas av företagen, så att de inte ska klistras över med kommersiella reklamaffischer. Vi ser tillgången till det offentliga rummet som en viktig fråga, någonting som vi måste jobba med på flera håll.

Jag vill slutligen poängtera att ingenting i det här förslaget legitimerar klotter. Förslaget innebär att vi ökar insatserna mot klotter. Jag tycker att alla borde se detta som någonting positivt.

Anförande nr 111

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Kära fullmäktigeledamöter! Ibland kan man tycka att debatter man har hört förut är ganska tråliga och oinformativa. Men det här har varit väldigt informativt. Jag tycker att jag verkligen har förstått vad det hela handlar om, vad ni menar i majoriteten. För mig är det fullkomligt glasklart att ni inte riktigt har kunnat bestämma er.

Ni vill förmedla budskapet att klotter är ett problem – framför allt för oss som bor i förorten, det ska gudarna veta! Men samtidigt vill ni så gärna sprida bilden av att ni är fina killar och tjejer, som tycker att ungdomar ska få hålla på med vad de vill.

Problemet är att dessa budskap inte riktigt går att förena, och ni har försatt er i ett ganska knivigt läge. Vi har fått svaret att ni faktiskt vill sprida bilden av att ni är mer positiva till klotter än vad ni var förut, det går inte att tolka på något annat sätt vad som har sagts i dag. Och ni vill också få fram att de som ägnar sig åt klotter är missförstådda, de har inte blivit bekräftade och de hade en taskig barndom, som man måste räta ut. Det kan mycket väl vara så. Men om ni nu har en sorts problemanalys, som ni ju ändå har, kunde man förvänta sig att det skulle komma några svar.

Jag påminner om vad Klotterkommissionen sade: det krävs snabba och direkta åtgärder, från skolan, socialen och andra. Det finns över huvud taget ingenting sådant i er strategi! Där finns inga åtgärder. Ni föreslår en samordningsgrupp. Snälla vänner! Ni måste väl begripa att en samordningsgrupp inte löser detta problem, som handlar om vilja och resurser?

Jag upprepar min fråga: Vem är det som ska ta bort klottret? När ska det ske? Varför är det orimligt att sätta upp en gräns, att det ska ske inom ett dygn?

Och slutligen, ge mig ett enda exempel där legala väggar, flyttbara eller inte flyttbara, har lett till minskat klotter! Jag kräver bara ett enda litet exempel, men jag har inte hört något alls. Jag ställde ändå den frågan för en och en halv timme sedan. Inget svar på denna fundamentala fråga om metoden som ni tänker använda er av.

Anförande nr 112

Borgarrådet N i l s s o n (s): Svaret på den sista frågan är att – i varje fall enligt Brottsförebyggande rådet – finns det inget vetenskapligt bevis vare sig för att legala väggar ökar klottret eller för att de minskar klottret, det går inte att fastställa. Min uppfattning är att vi inte kommer att minska eller få bort klottret med legala väggar. Vi föreslår inte heller legala väggar i detta ärende.

Sedan säger du att det är klart att vi skickar signalen till allmänheten att vi tycker att det är okej med klotter. Men vilka är det som har skickat den signalen under hela den här debatten? Inte är det majoriteten! Vi har varit glasklara och sagt att klotter är icke acceptabelt. Det är ni som vill att det ska framstå som att vi skickar den signalen. Det är därför ni gör alla dessa inlägg om att vi legaliserar klotter, släpper allting fritt och så vidare. Prata om att missförstå sina politiska motståndare, Madeleine Sjöstedt – detta tar väl ändå priset!

Det finns en enda part i det här rummet som har skickat ut signalen om att nu legaliseras klotter, nu upphör nolltoleransen: de borgerliga partiernas företrädare.

Anförande nr 113

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Erik Nilsson har ett jättestort problem. Han vill nämligen sända två signaler samtidigt.

Han säger att han är glasklar. Ja, kanske i det han säger – men politik handlar ju i majoritetsställning om vad man gör, och eftersom det är han som bestämmer handlar det om vad Erik Nilsson kommer att göra. Vi vet vad han kommer att göra. Han kommer att öppna möjligheter för någon sorts legala väggar, som ska vara flyttbara, och han tänker tillsätta en samordningsgrupp.

Jag kan inte för mitt liv se att detta är glasklart och antyder att Socialdemokraterna och majoriteten är så förfärligt mycket emot klotter. Tvärtom – man föreslår åtgärder för att förenkla klotter!

Anförande nr 114

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Alltså: Färg på icke tillåten plats är klotter, det är skadegörelse och det ska saneras bort. Det är fullständigt glasklart. Där är det fortfarande nolltolerans.

Skillnaden mellan er och oss är att vi skiljer på illegalt klotter och legal konstutövning. Jag tycker inte alls att det är svårt att göra den skillnaden.

De som påstår att det skulle vara någon förändring när det gäller klottersanering är ju ni, som sprider ut rykten om att vi skulle ha för avsikt att tillåta klotter och skadegörelse. Så är icke fallet, det är bara att läsa innantill i handlingarna. Vi skiljer på klotter och konst, det gör inte ni.

Vem som ska sanera? Ja, till exempel de sanerings- och städpatruller som vi har i staden. Klottersanering ingår i de åtaganden som stadsdelsnämnderna har och som gatu- och fastighetsnämnden har när det gäller våra egna fastigheter och vår egen gatumiljö.

Anförande nr 115

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Om det är så att majoriteten skiljer på klotter och konst och anser att klotter ska saneras, måste man nog dra slutsatsen att allting som finns längs tunnelbanans linjer är konst – i dag saneras nämligen över huvud taget ingenting, åtminstone inte på den gröna linjen där jag åker.

Ann-Marie Strömberg säger att det ska saneras. Då skulle jag vilja ha svar på frågan: Var finns de åtgärder och förslag som ska se till att det börjar saneras i Stockholm? Var finns de pengarna? I stadsdelsnämnderna säger man: Vi har inte råd att ansluta oss till Skärholmsmodellen, för det finns inga resurser. I min stadsdelsnämnd finns det inte en krona – jag upprepar: inte en krona! – till klottersanering, och så tror jag det ser ut på många håll. Vem är det då som ska sanera, och vem betalar?

Anförande nr 116

C h r i s t e r Ö h g r e n (mp): Först är det, som några av de föregående har sagt, att frågan är om inte ni ökar på klottrandet genom att missförstå och skicka budskapet att vi skulle tycka att det vore bra. Ni gör er själva en stor björntjänst.

Sedan är det faktiskt så att vad som är glasklart, Madeleine Sjöstedt, är att ni vill sluta förebygga. Det är precis det ni har sagt. Det finns inga två linjer, utan det enda som finns är att ni inte vill använda er av förebyggande arbete. Ni vill förbjuda – punkt, slut!

Jag har för mig att klottrare själva får sanera efter sig, det är en vanlig påföljd.

Det finns ställen där man har lyckats med typ klotterväggar. Nu är det ju så att vi inte ens vill ha det, utan en möjlighet till graffitikonst. I Norrköping har man till exempel haft sådana projekt, som har gett positiva resultat.

Anförande nr 117

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Jag tackar för att exemplet Norrköping kom upp. Jag satt faktiskt och väntade på att det skulle dyka upp och hade trott att det skulle ha kommit för länge sedan. Jag har förvånats över att ingen har sagt det förut.

Jag föreslår att man ringer till de kommunala transportmyndigheterna i Norrköping och pratar med dem om hur det ser ut på spårvagnar och bussar. Där har nämligen klottret också ökat fullkomligt dramatiskt efter att man införde möjligheten att öva

sig på en legal klottervägg. Var så goda och lyft på luren, slå ett 011-nummer så får ni höra hur det ser ut där!

Anförande nr 118

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Ordförande! Jag håller med den talare som sade att det här har varit en klagande debatt, det tycker jag också. Vi började med att prata om Socialdemokraternas vallöften – någon har korrigerat mig, det var tydligen nummer 81 och 82 – om att man skulle sanera klotter varje dag och varje vecka. Ingenting av det har hänt. I stället har vi nu sett en väldigt tydlig signal att det är okej. Någon typ av lokaler ska upprättas, oklart exakt vad, där ni på något sätt ska ta emot de människor som är så osedda och inte förstår att det inte är okej att klottra. Dem ska ni möta och ta emot på olika sätt. Detta har präglat hela den här debatten.

Jag tycker det är sorgligt att arbetarrörelsen ägnar sig åt det här gullandet med en grupp som det inte ska gullas med.

Det är ju inte ens så att de så kallade konstnärerna själva begriper det Erik Nilsson försöker säga. De kan vara konstnärer på Strandvägen ena månaden, och andra månaden kan de vara nere och klottra och bli fasttagna av polisen.

Att driva dessa frågor om plankare, om reclaimare och om klottrare i en situation där Stockholm står med sin största ungdomsarbetslöshet i modern tid tycker jag är sorgligt. När vi har så många ungdomar som behöver hjälp att sättas i arbete, tack vare er skattechock, så ägnar ni er åt att gulla med tre grupper som jag inte tycker att det ska gullas med över huvud taget.

Men värst, herr ordförande, är ju Christer Öhgren som förfasar sig över att man i en kommunal skola kräver att de elever som klottrar på väggen måste måla över sitt konstverk. Det är Christer Öhgren upprörd över. Om det är talande för den här majoritetens inställning till klotter och skadegörelse, så känner jag mig väldigt orolig för hur mandatperioden ska utvecklas!

Ann-Marie Strömberg, det är mycket möjligt att du förstår den enormt fina, vältolkade distinktionen – men förstår 14-åringar det? Förstår de som går på högstadiet den där definitionen, begriper de skillnaden? Du har inte kunnat visa något praktiskt exempel på det.

Varför har Klotterkommissionen och GFK fel i sin inställning till den här typen av försöksverksamheter, provrum eller plank, tycker ni på den sida som bestämmer än så länge? De säger ju att det är fel att ha den typen av verksamhet som ni vill ha. Var är de goda exemplen? Och varför skulle 14- och 15-åringar förstå det som vuxna konstnärer som Martin Burgos och andra själva inte har begripit?

En sak vill jag verkligen veta: När infrias de vallöften som Erik Nilsson, Jan Valeskog och ni andra sprang runt med på stan? Här skulle det saneras klotter för glatta livet – i stället öppnar ni nu en Pandoras ask så det kan bara välla upp nya klotterproblem för staden att hantera, när vi inte ens klarar av att sköta dem vi har!

Jag tycker det här är ett dåligt förslag. Jag yrkar bifall till det förslag som vi har lagt och vill att Klotterkommissionens alla idéer förverkligas i Stockholm.

Anförande nr 119

A n n M a r i E n g e l (v): Jag vill bara fråga Mikael Söderlund om han menar att man skulle ha förbjudit utställningen på Strandvägen av graffitikonst. Eller vad är slutsatsen av det du säger? Om Burgos klottrar på illegalt ställe så ska han bestraffas – men ska han få ställa ut konst på Strandvägen, på ett galleri?

Anförande nr 120

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Till skillnad från dig tycker inte jag att de ungdomar, ofta nästan barn, som det är fråga om ska tillhandahållas kommunala lokaler eller verksamheter för att de ska få utlopp för sin konstnärliga energi, utan jag tycker att de ska hämtas av sina föräldrar och uppmanas att sluta med det där. Det är min uppfattning.

Vad ett privat konstgalleri ägnar sig åt har jag inte ett dugg med att göra – men jag har väldigt mycket att göra med vad kommunen ägnar sig åt och vad man prioriterar.

Anförande nr 121

C h r i s t e r Ö h g r e n (mp): Jag blir nästan stum – fast då hinner jag ju inte säga det jag ska.

Att förbjuda konst – det var ju konst man skulle göra, inte klotter. Det var en teckningslärare som hade tillåtits att man skulle göra graffiti på en vägg. Sedan säger du att det är viktigt att förbjuda klotter. Men det var ju inte klotter utan graffiti på den där skolan!

Nu får du allt ta och sluta att ha två bollar i luften! Det är faktiskt du som håller två bollar i luften och snart inte riktigt vet vad som är boll och vad som är golv eller någonting.

Dessutom tycker jag att du på ett tydligt sätt visar att konst och kreativitet inte hör hemma i ett borgerligt samhälle. Det är bra att vi vet det nu – tack!

Anförande nr 122

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Nu är det ju borgerligheten i Sverige som har infört konst och kultur i det här landet, så vi kan nog sträcka på oss ganska rejält här i våra banker.

Christer Öhgren har ett mycket talande exempel. Det beställdes ett konstverk på denna skola. Uppenbarligen uppfattade skolans ledning, personal och andra elever att det inte var något konstverk utan klotter, och det skulle målas över. Det tycker jag var alldeles rätt.

Anförande nr 123

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Ja du, Mikael, jag tycker fortfarande inte att det är någon konst att skilja mellan illegalt klotter och skadegörelse och konst. Det handlar om färg på icke tillåten plats i det första fallet eller färg på tillåten plats i det andra fallet. Det handlar inte om ifall det är snyggt eller fult. Det där begriper jag, och det begriper ungdomar också. Ungdomar brukar ha lätt för att skilja på rätt och fel. Att de sedan gör fel av olika anledningar är en annan sak.

Jag tycker inte att det är någon konst att förstå skillnaden, det är ni som verkar ha svårt för att förstå skillnaden. Jag har större tilltro till ungdomars förmåga att förstå än vad jag har till er. Det hör till avdelningen avsiktliga missförstånd från er sida.

Anförande nr 124

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Ann-Marie Strömberg glider återigen.

För det första svarar du inte på om det finns något gott exempel på din provverksamhet från någon annan kommun. Tydligt finns det tvärtom väldigt dåliga exempel.

Det andra du inte heller har kunnat förklara är detta. Om det nu är så att Ann-Marie Strömberg begriper, hur kommer det sig då att de så kallade konstnärerna inte begriper? De kan ju inte göra skillnad på att ena dagen ställa ut på Strandvägen och att andra dagen klottra ned tunnelbanan och andra offentliga miljöer.

Om jag var du, Ann-Marie Strömberg, skulle jag vara mycket orolig över dina förslag!

Anförande nr 125

P e t e r C e d e r h o l m (m): Stockholmare, ordförande, ledamöter! Man kan inte bli halvvägs gravid, det går inte. Jag har bott några år i Lund, och där testade man lite banker, väggar och rum för graffiti. Det gick inget bra. Klottret ökade.

För kanske ett år sedan var det ett TV-program med en debatt om klotter, där flera fältassistenter från Södermalm, som är min valkrets, medverkade. Man har provat det här på Södermalm också. Det gick inget bra. Fältassistenterna var emot försöket, de ville ha nolltolerans. Också från andra delar av vårt land framfördes samma erfarenhet. Jag rekommenderar er i den rödgröna röran att titta på det här TV-programmet och tänka igenom det.

Det handlar ju om beteenden. Det har pratats om skillnaden mellan graffiti och klotter. Det är samma beteende. Man fattar sprejburken, man sprutar. Det heter graffiti när man gör det där man får lov att spruta och klotter när man gör det, som vi tyvärr ser väldigt mycket av runt omkring, där man inte får. Om det ena tillåts, så händer det att man gör även det andra. Det ena medför det andra.

För att gå tillbaka till ett tidigare resonemang i dag, det om sfi-upphandlingen, som ju lite grann hänger ihop med det här, tyckte man konstigt nog att det var okej att alla

ska ha en svart Fordmodell – man får välja vilken färg man vill, bara den är svart. Men den får inte vara klottrad på, heller inte graffitimålad. Den ska vara svart. Kommunen ska driva det här, upphandlad sfi får absolut inte vara mer än 40 procent privat.

Jag måste också kommentera det där med att bli sedd och klyftan som herr Nilsson tog upp. Om alla har det lika dåligt i klyftan, blir ingen sedd. Då får vi sitta där med våra svarta Fordar allihop.

Anförande nr 126

C h r i s t e r Ö h g r e n (mp): Det kan hända att jag missuppfattade totalt, men jag tyckte mig förstå att så fort man höll i en sprejburk så var det någon form av klotter man höll på med. Kära nån, om jag vill sprutlackera min bil, klottrar jag då – eller?

Anförande nr 127

P e t e r C e d e r h o l m (m): Det är ju svårt med logiskt tänkande, och man kan väl inte begära att alla ska klara av det.

Om man klottrar, sprutar man med en sprejburk. Om man målar graffiti, sprutar man med en sprejburk. Enda skillnaden är var man gör det.

Det är faktiskt så, som vi sade nyss, att det är tack vare oss borgerliga som konsten i alla dess former – även ”riktig” konst, med pensel – kom till Sverige. I Nordkorea, där man ju tillämpar er ideologi fullt ut, får man lov att ha konst – bara det är foton på ledaren. Så är vi där med Fordbilen igen: er ideologi är emot mångfald. Konstigt!

Anförande nr 128

F ö r s t e v i c e o r d f ö r a n d e n : Fortfarande gäller debatten en rapport om att stoppa klotter.

Anförande nr 129

Borgarrådet N i l s s o n (s): Får jag börja med att säga att det allra viktigaste för att minska klottret i Stockholm, och som vi har pratat alldeles för lite om i dag, är den socialt förebyggande verksamheten ute i stadsdelarna.

Sedan är det viktigt att ha en bra sanering. Vi behöver satsa mer resurser på det, och vi behöver en bättre samordning mellan olika aktörer. Jag tror att polisen också kan spela en positiv roll. Jag menar bara att polisen inte är det som i grunden minskar kriminaliteten i samhället, men polisen har också en viktig roll när det gäller att förebygga klotter.

Alla de åtgärderna ska vi göra. Jag har förstått att vi är hyggligt överens om det, även om ni ju inte direkt rosade marknaden med socialt förebyggande åtgärder under förra mandatperioden.

Vad är det då vi inte är överens om? Jo, det handlar om distinktionerna. Hur ska man hantera den frågan?

Om jag uppfattar det borgerliga blocket rätt, säger man att distinktionen mellan vad som är bra och vad som är dåligt ligger i tekniken, måleritekniken är det avgörande. Konst som utövas med pensel, i en annan konststil eller så, den är bra – men graffitikonst är dålig.

Vi tycker att det där är en väldigt svår distinktion att göra. Hur ska vi kunna bedöma ett konstverk, om det är graffitiinspirerat eller inte? Hamnar vi inte lätt i den diskussion som fanns på 1800-talet när man var upprörd över impressionismen och kallade det dålig konst? Det var säkert många som ville förbjuda det också, eller surrealisterna. Varför daltar vi så mycket med vävkonstnärerna? Det skulle vi också kunna ha en diskussion om här.

Vi tror att det blir en fullständigt hopplös diskussion om man försöker göra den distinktionen och bedöma ett konstverks innehåll. Det är därför Ann-Marie Strömbergs definition, som också finns i tjänsteutlåtandet, är den enda rimliga: det handlar om var färgen finns. Är den på ett ställe där vi välkomnar ett konstverk, då är den laglig. Och om den inte är det, då är det skadegörelse och ska bekämpas och saneras.

Ni får problem med alla andra definitioner. Mikael Söderlund säger att graffiti är skadegörelse. Vilka andra tekniker anser du i sådana fall ska förbjudas?

För övrigt var det oerhört intressant att höra att all god konst har genomförts av borgerliga – ja så, introducerats.

Ni har också en uppfattning om vad som är god konst. Men vem bestämmer vilken konst som inte är god? Vem avgör vad som är god smak, om vi ger oss in i den typen av politiska beslut? Är det inte bättre att vi håller oss till att definiera om verket sitter på ett elskåp eller på ett ställe där konsten är avsedd att vara?

Jag förstår faktiskt inte vad ni är så upprörda över i det här förslaget. Jo, ni vill vara upprörda, därför att ni vill skicka budskapet till väljarna att de här flummiga vänsteristerna säger okej till klotter. Men i sak – vad i hela fridens namn är ni upprörda över? Är det att vi skapar möjligheter för ungdomar att utöva bland annat graffitikonst, precis som vi har alla möjliga andra konstnärliga uttryck, eller är det att vi vill ge utrymme för konst att exponeras i det offentliga rummet? Det skulle jag gärna vilja veta.

Anförande nr 130

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Jag ger jättegärna svar på det.

Erik Nilssons konsteoretiska utläggningar är jätteintressanta. Du får gärna publicera dem, det vore spännande att läsa mer om dem en annan gång.

Vad vi är upprörda över är att ni pratar om att det ska saneras, men det finns inte ett enda förslag som handlar om detta. De enda förslag som finns är de som går ut på att

sända signaler om att nolltoleransen försvinner. Att man säger att nolltoleransen var feltänkt kan väl inte tolkas på något annat sätt än att det är någonting annat än nolltolerans som ska finnas?

Jag försöker förstå dig, Erik Nilsson, utgående från det du säger. Du säger att nolltoleransen var fel. Ska jag inte uppfatta det som att du vill sända ut andra signaler än vad vi har gjort, det vill säga att klotter är felaktigt?

Ni säger att ni företräder en klar linje. Jag tror att ni är de enda som uppfattar detta som en klar linje. I detta förslag finns det inte en enda åtgärd som gör att det blir mindre klotter i våra förorter.

Anförande nr 131

Borgarrådet N i l s s o n (s): Madeleine Sjöstedt har fel. Huvuddelen av förslagen i det här åtgärdsprogrammet handlar om att få en bättre sanering. Det är en prioritering i budgeten att satsa på klottersanering. Det finns problem med en dålig samordning av saneringsupphandlingarna, och det finns det förslag på här. Det finns även förslag på hur man ska utveckla nya material och liknande för att minska klottret.

Det som diskussionen har kommit att handla om, som jag inte har fått klart för mig, är om ni anser att graffiti i alla dess former är en konsteknik som ska förbjudas. Björn Ljung jämförde den tidigare med knark. Är det er uppfattning i Folkpartiet?

Det är den enda frågan där jag uppfattar att vi har olika uppfattningar. Jag anser nämligen inte att graffiti-tekniken som sådan är förkastlig och ska förbjudas.

Anförande nr 132

E w a S a m u e l s s o n (kd): Erik, det är inte bara vi som har svårt att skilja på vad som är klotter eller graffiti. Det har även de så kallade graffiti-konstnärerna tydligt visat, när de å ena sidan får ha utställningar med sina målningar, å andra sidan nästa dag är ute och klottrar i tunnelbanan, med samma typ av målningar. De kan alltså inte skilja på vad som är lagligt och vad som är olagligt.

Återigen är det just spänningen att vara ute och måla, klottra och spreja på de här platserna som gör att många av ungdomarna fortsätter.

Vi har inga problem att skilja på klotter och graffiti, men det har tydligen utövarna.

Anförande nr 133

Borgarrådet N i l s s o n (s): Jag håller med om att det finns ett spänningsmoment. Jag redovisade de tre skäl som finns, varför man håller på med klotter. Men det finns också ett inslag av konstnärligt utövande. Förmodligen är de inte så många, men det finns ett antal som, om de fick en möjlighet att utöva detta lagligt, skulle avstå från att göra det illegalt.

Problemet som ni hela tiden kommer tillbaka till är att vi inte kan skilja mellan detta. Men konsekvensen av ditt resonemang, Ewa Samuelsson, är att du ska besluta att en

viss teknik för utförande av konstverk är förkastlig. Det är det som är problemet. Vad sätter du dig själv i för roll, när du bestämmer att det är du som ska göra distinktionen mellan graffiti och klotter? Du säger: Det finns ingen laglig graffiti, utan all graffiti-konst är olaglig. Vad menar du då? Du säger att det inte går att skilja mellan detta.

Det enda rimliga sättet att skilja på det är om det sker på en laglig plats eller inte. Det försöker vi göra i det här ärendet.

Anförande nr 134

P e t e r C e d e r h o l m (m): Man kan inte bli halvvägs gravid. Det handlar om beteende. Vilket beteende uppmuntrar vi? Samma beteende, vet vi nu, kallas för klotter på ena stället och graffiti på det andra stället.

Vem är det som bestämmer vad som är konst? frågade Erik Nilsson. Jo, precis som med sfi-upphandlingen är det individerna själva, medborgarna, som avgör vad som är bäst. Det är så vi får det bästa urvalet av vad som är konst. Låt individerna bestämma och ha samma tydliga lagar! Oavsett om man sprutar med den sprejburk, målar en penna eller helt enkelt slänger färgburkar på väggen så är det olagligt att klottra där det är förbjudet. Det är det vi vill åt. Det viktiga med hela den här debatten är att stoppa klottret, och det gör vi då. Men det är ju ett moderat förslag; därför ska det avslås.

Anförande nr 135

Borgarrådet N i l s s o n (s): Nu får du väl ändå bestämma dig, om du ska inta en nyliberal ståndpunkt eller en konservativ ståndpunkt!

Du säger: Man kan inte bli halvvägs gravid och att det är beteendet som är det avgörande, det vill säga att man gör det med en sprejburk – det är det som du vill förbjuda. Men är det okej att måla med olja, även om man går ut och målar på stan? Är det inget problem då?

Du får faktiskt bestämma dig om du vill ha en konservativ eller en nyliberal uppfattning. Jag tycker att du blandar alldeles för friskt.

Min enkla utgångspunkt är, att göra en distinktion mellan olika konstnärliga tekniker och säga att en del är okej, annat inte, är fel. I den meningen är jag liberal – jag anser inte att vi ska fatta den typen av beslut här i Stockholms stadsfullmäktige.

Anförande nr 136

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Erik Nilsson frågar varför vi är så upprörda på den här kanten. Det är därför att ungdomsarbetslösheten nu firar triumfer, Erik Nilsson. Den är högre än någonsin. Och det är tack vare er politik!

Men i stället för att då se till att ungdomarna har ett arbete, gullar du med grupper som *Reclaim the City*, gratisåkare och klottrare. Jag kan försäkra dig, Erik Nilsson, att det är inte bara jag och resten på den här sidan som är upprörda. Partivänner till

dig har ringt till mig och undrat vad du håller på med, uppriktigt sagt: Vad gör dom i Stadshuset? Hur kan det här få ske?

Erik Nilsson, du håller på och pratar om formuleringar som inte går att få ihop. Förklara i stället för mig: Varför har Klotterkommissionen fel när de säger att de inte tror på dina idéer? Ni har ju själva haft insyn i arbetet. Varför har gatu- och fastighetskontorets tjänstemän, som har ansvaret för detta och vet vad de pratar om, fel? Varför har SL fel? Och varför kan ni inte ta intryck av de städer som har prövat på gullandet med klottrarna, som Lund, där klottrandet steg dramatiskt?

Din distinktion låter sig sägas, men inte genomföras i praktiken. Det är problemet. Det är därför vi är upprörda.

Anförande nr 137

Borgarrådet N i l s s o n (s): Nej, Klotterkommissionen har inte fel, de har i allt väsentligt rätt. Det är därför vi ställer oss bakom deras förslag. De skriver också att det är viktigt att ha möjligheter till positiva kulturyttringar för ungdomar, och det är det vi försöker ta fasta på. Så vi följer deras förslag.

Om vi gullar, daltar och så vidare med olika grupper kan man diskutera. Jag har min enkla utgångspunkt, nämligen att om vi ska ha ett bra samhälle så behöver vi ge olika utrymmen för ungdomars engagemang och för kulturutövande. Det är inte att gulla och dalta, det är att skapa ett bra samhälle.

Sedan har jag den bestämda uppfattningen, att vår gemensamma miljö ska vi fatta gemensamma beslut om. Det är därför vi föreslår att fullmäktige ska säga att vi har vissa konstutrymmen runt om i staden. Ingen får bestämma själv att ta makten över vår gemensamma miljö och säga att här ska det vara konst, utan jag tror på den representativa demokratin.

I övrigt får jag väl gratulera dig till att du får telefonsamtal från socialdemokrater. Det kan du behöva, Mikael!

Anförande nr 138

A n n M a r i E n g e l (v): De flesta av oss här i salen är överens om att laglig graffiti är en konstform. Hur skiljer den sig från andra konstformer? I hög grad genom att det är en ungdomskultur, och det är ofta socialt missanpassade eller underprivilegierade ungdomar som sysslar med det här. Vi tror inte att alla som är intresserade av det här därför att det är illegalt kommer att sluta bara för att de får en laglig möjlighet, men vi tror att en del kommer att använda den lagliga möjligheten.

Anders Broberg, du gav en väldigt idyllisk bild av en konstnärs vardag. Andra konstnärer tar sina sparade pengar och hyr in sig på ett galleri, och så säljer de sin konst och sedan kan de leva på detta och få en konstnärsateljé, sade du. Det vore verkligen en idyll för någon som helst konstnär här i staden – men vad tror du att de här frustrerade 15-åringarna tänker när du säger så till dem, när de vill utöva den konstform som de tycker om?

Björn Ljung och Madeleine Sjöstedt, jag ska citera Håkan Carlsson vid Brottsförebyggande rådet i Norrköping. Där satte man i gång ett projekt som var dubbelt: att minska klottret på stadens väggar och fasader, och att försöka bemöta ungdomarnas intresse för graffiti på samma sätt som när det gäller fotboll eller musik. När projektet drog i gång, märkte man en dramatisk nedgång av det olagliga klottret på stan. I dag har det ökat något, även om det fortfarande är betydligt bättre än när man startade projektet. Fråga: Är det någon boende som upprörs? Inte en enda insändare. Vi har faktiskt inte haft någon debatt alls i kommunen, säger brottsförebyggaren. Ingen debatt, inte ens om det kommer busslaster från exempelvis Stockholm enbart för att måla graffiti? Nej, de flesta som kommer hit utifrån sköter sig och respekterar vårt arbetssätt.

Det finns faktiskt flera bilder av de här projekten.

När ungdomarna här i staden söker pengar från kulturnämndens En snabb slant, är det i hög grad lagliga graffitiprojekt de söker för.

Mikael Söderlund, man måste kunna ha två bollar i luften. En normalbegåvad politiker måste kunna ha två saker i huvudet på en gång: att man är emot klotter och att man tillåter laglig graffiti. Om man inte förstår att det finns en komplikation i den här frågan, har man väldigt små möjligheter att åstadkomma någonting. Det gjorde ni ju inte heller under er tid.

Alla ungdomar behöver att man lyssnar på dem. Du säger att åthutande är det som hjälper. Jag tror inte det hjälpte så bra. När du talar om åthutande och daltande blir jag faktiskt mörkrädd, för det är gammal välkänd högerpolitik och den tror vi inte på. Vi tror på ett öppet samhälle, och vi tror på dialog – också med ungdomar, som är människor.

Bifall till kommunstyrelsen!

Anförande nr 139

B j ö r n L j u n g (fp): Ordförande, fullmäktige! Ledamot Engel, ibland låter det du säger riktigt bra – men om man tar bort dimslöjorna är det egentligen rena rama flummet emot klottrarna som du håller på med.

Om du kollar med kollektivtrafiken i Norrköping så får du reda på vad de tycker. Klottrandet på spårvagnar och bussar har man faktiskt där också. Det är hur enkelt som helst.

En fråga som jag skulle vilja ställa er – och nu kan Erik Nilsson också fundera lite grann: Om det nu är så att de flyttbara väggarna som Jan Valeskog talade om leder till att det blir lite mera klotter runt ikring, ungefär som det blev runt affären Home Boy på Familjebostäders fastighet, som sålde sådana färger som används till klotter – är ni då beredda att ompröva den mjukare, daltande linjen mot klottrarna?

Anförande nr 140

A n n M a r i E n g e l (v): Jag är ledsen, Björn Ljung, att du trots två timmars debatt inte har lyckats få in i ditt huvud att vi talar om klotter och om graffiti och att det är två olika saker. Det finns inget flum vad gäller klotter från vår sida.

Jag vill ytterligare citera brottsförebyggaren i Norrköping, som har fått ett mejl från stadens hamnkontor. Man önskar en målning med kranar och båtar och undrar om inte några av graffitikillarna kan göra en skiss.

Jag tror att inställningen i staden är ganska så positiv, eftersom det här faktiskt har minskat det illegala klottret – inte helt och hållet, det finns fortfarande människor som klottrar på kollektivtrafiken, men det har minskat. Det kan man inte säga att er attityd har bidragit till.

Anförande nr 141

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Alla på den där kanten slår knut på sig i försöken att förklara vilken enorm distinktion det är mellan det ena och det andra.

Jag konstaterar bara att Ann Mari Engel ger sig på högern i gammal klassisk tappning, och det är ju härligt att få höra. Nu är det så här, att när ni styrde förra gången var det klotter i Kulturhuset, nu är det gratisåkare i Kulturhuset. Jag förväntar mig inget annat än att ni upplåter Kulturhuset till olika typer av verksamhet för ungdomar som sedan ger sig ut på stan och klottrar. Det är just den distinktionen ni ska göra men som ni inte klarar av.

Min uppfattning är att de ska hämtas, köras hem till sina föräldrar och få veta att man inte får göra på det där viset. Din uppfattning är att de ska köras till närmaste kommunala lokal, så att de kan få fortsätta. Det är det som är skillnaden mellan oss. Om du vill kalla det för högerpolitik så är jag stolt över det!

Anförande nr 142

A n n M a r i E n g e l (v): Jag vet inte om det är värt besväret att säga det här en gång till – jag får nog lov att säga det väldigt, väldigt långsamt: Graffiti, som sker i lokaler i ordnade former, är konst. De som utövar det ska inte köras hem till sina föräldrar och bestraffas. De som klottrar på illegala ställen ska bestraffas.

Men vi tror att det är ett bättre sätt att komma till rätta med också det olagliga klottret, att hjälpa dem som vill måla graffiti lagligt att få göra det.

Det är ganska enkelt, minsta 15-åring kan förstå det, men det verkar som om Mikael Söderlund inte kan hålla dessa två saker i huvudet på en gång.

Anförande nr 143

C e c i l i a B r i n c k (m): Ordförande, fullmäktige! Nu har vi hållit på i två timmar, men så mycket klokare har vi väl inte blivit på vad det egentligen är som majoriteten tänker göra för att komma till rätta med de klotterproblem som finns.

Borgarrådet Valeskog vittnade om en kontakt han hade haft med någon klottrare, som det naturligtvis var synd om och som ”var tvungen” att klottra i en tunnelbanetunnel eftersom han inte hade möjlighet att skaffa sig det man måste ha för att kunna klottra på något annat sätt än att förstöra det offentliga rummet.

Nej, det är väldigt mycket som många människor vill ha som de inte kan få. Men den här debatten känner jag för rätt så långt. Det finns människor som vill arbeta med guld. Är det kommunens skyldighet att tillhandahålla råmaterial för detta? Nej, det är klart att det inte är – precis lika lite som det är kommunens skyldighet att tillhandahålla ytor för folk att klottra på.

Vad människor gör hemma i sitt garage eller på sin tomt struntar jag i. Där får de klottra av hjärtans lust hur mycket de vill. Men när de gör det på ytor och i miljöer som tillhör det offentliga rummet, som jag och andra människor vistas i, då blir jag förbannad. Jag tycker inte att de ska få göra det. Jag tycker inte heller att jag av den debatt som har förts här i dag har fått särskilt tydliga försäkringar från majoriteten om att ni också blir förbannade när detta händer.

Det kan kanske vara på sin plats att påminna om en skärpning av lagstiftningen som trädde i kraft den 1 januari i år, som drevs igenom av den socialdemokratiska regeringen med stöd av Miljöpartiet. Man har nämligen höjt straffsatsen för skadegörelse från sex månader till ett år maximalt, och man har höjt straffsatsen för grov skadegörelse, vilket klotter kan vara i vissa fall, nämligen om man förstör någonting som är dyrt eller om man utsätter människor för fara, till fyra år vilket är en fördubbling. Är det fråga om grov skadegörelse är nu också förberedelse kriminaliserat, inte bara försök som redan tidigare var kriminaliserat.

Det förefaller som om Miljöpartiet i riksdagen har en lite annan inställning till det här än vad miljöpartisterna här i huset har.

Till slut. Erik Nilsson sade någonting som jag tyckte var ganska märkligt: Ska vi bestämma vad som är bra och dåligt? Ja, men Erik, det gör vi ju på vartenda sammanträde med kulturnämnden! På vartenda sammanträde med utskottet för kulturstöd gör vi ingenting annat än prioriterar konstnärer som vi tycker är bättre än andra, som inte får några kommunala bidrag. Vi gör det i den här salen, varenda gång vi har sammanträde bestämmer vi att någonting är bättre än någonting annat och därför ska ha hjälp och stöd och bidrag av oss.

Om det är så att Erik Nilsson verkligen på allvar tycker att vi ska sluta med den typen av bidragsgivning så tycker jag att det är bra – men jag tror inte att det är det han menar.

Anförande nr 144

Förste vice ordföranden: Nu tänker inte vi från presidiet skärpa några straffsatser, men vi har faktiskt kommit överens om att det är fel att svära. Då kan väl ni föregå med gott exempel och inte svära?

Anförande nr 145

C h r i s t e r Ö h g r e n (mp): Herr ordförande, jag ska inte svära. Skadegörelse är skadegörelse. Jag delar naturligtvis min riksdagsgrupps åsikt i den frågan. Vi har inte olika uppfattningar om detta. Jag konstaterar också att klotter är skadegörelse.

Ibland tycker jag att det offentliga rummet också utsätts för en annan typ av skadegörelse och att lagen i och för sig inte medger att vi tar bort den och då avser jag den otroliga kommersialiseringen i hela det offentliga rummet. Men inte med ett enda ord i denna debatt om vad som förfular det offentliga rummet får jag höra någonting som helst i den frågan från Cecilia Brinck. Däremot pratar hon om en konstform som om det vore klotter.

Vi har under en lång debatt försökt att klargöra för Cecilia Brinck och diverse andra att det är skillnad på klotter och graffiti.

Anförande nr 146

C e c i l i a B r i n c k (m): Christer Öhgren, du vill ju inte att polisen ska ingripa mot klotter heller. Det var ju den aja-baja-mentalitet – eller vad du kallade det för – som vi inte skulle använda oss av. Jag förstår faktiskt inte riktigt vad du är ute efter.

Anförande nr 147

Borgarrådet N i l s s o n (s): Får jag först kontrollera med presidiet om det var ordet förbannad som man inte får använda? Då ska jag förtydliga för Cecilia Brinck att jag blir väldigt väldigt väldigt arg när jag ser klotter. Jag väldigt väldigt väldigt arg när jag vet att vi behöver satsa stora summor på att sanera detta, pengar som i stället kunde användas till positiva kulturprojekt för ungdomar. Jag blir väldigt väldigt väldigt arg av att några anser sig ha rätten att kränka vår gemensamma miljö. Är det tydligt? Jag blir väldigt väldigt väldigt arg. Jag skulle kunna använda ett annat ord för vad jag känner, men presidiet vill inte att jag gör det.

Du säger att vi måste kunna göra skillnad mellan det som är bra och det som är dåligt. Ja, jag håller med, men det ni vill säga är att en viss konststil definitions-mässigt är dålig, att den till och med är olaglig.

Följden av ditt resonemang skulle kunna vara att vi i kulturnämnden ska stödja dålig Hötorgskonst eller dålig Rembrandtinspirerad konst hellre än bra graffitikonst därför att det är tekniken graffiti som ni är motståndare till, kanske därför att det är ett uttryck för ungdomskultur. Det är ett uttryck för ungdomar som inte annars hörs i den offentliga debatten. Det är det som jag tycker är fel.

Anförande nr 148

C h r i s t e r Ö h g r e n (mp): Herr ordförande! Med några korta kommentarer tänkte jag avsluta debatten för Miljöpartiets räkning. Först vill jag lämna några svar till Cecilia Brinck som säger att jag har sagt något om aja-baja-mentaliteten.

Jag tycker, med tanke på det som du uttryckte och det jag har sagt, att man inte entydigt kan använda sig av en aja-baja-mentalitet, att man inte bara kan smälla folk

på fingrarna. Jag tror att det framgår för de allra flesta som sysslar med pedagogik att man inte på ett enda sätt ska bemöta felaktigheter i samhället. Man bemöter det på väldigt många olika sätt.

Till Björn Ljung, som i ett av sina inlägg sade att jag inte fick tolka vad borgarna gör, vill jag säga att jag konstaterar att du i dina därpå följande inlägg i debatten tolkade vad vi gjorde och tyckte att det är en politik rättighet att få tolka vad en motståndares argument leder till.

Avslutningsvis vill jag ändå konstatera att socialt förebyggande arbete är en nödvändig beståndsdel i det arbete som vi gör för att komma till rätta med problem som till exempel klotter. Kreativa elever och människor har inte samma arena som många andra människor har som har en annan typ av kunskapsintelligens. Det är viktigt att man låter människor – barn och elever – utveckla den arenan. Det ska inte bara finnas ett villkor för vad som är intelligens och kunskap. Den kreativa intelligensen, den skapande intelligensen, måste få vara en del. I denna del ingår att man måste få utöva konst på olika sätt.

Det betyder också att man måste ge möjlighet för ungdomar att uttrycka saker i form av konst. De kanske inte ens är färdiga som konstnärer. De har inte möjlighet att få några artistateljéer eller något annat.

Jag skulle vilja veta vilka möjligheter ni vill ge kreativa ungdomar att uttrycka sig. Jag har hittills inte under de år som jag suttit i fullmäktige eller jobbat med politik hört ett enda förslag från de borgerliga när det gäller kreativitet och ungdomar. När ni återkommer med det kan vi fortsätta att föra en diskussion i den här frågan. Tack för den här debatten!

Anförande nr 149

C e c i l i a B r i n c k (m): Nu försöker Christer Öhgren göra, om inte en hel så åtminstone en halv omvändning och påstå att han absolut inte har sagt det som alla i den här fullmäktigesalen väldigt tydligt hörde att han sade.

Vad du sade Christer Öhgren, var att du inte tyckte att Polisen skulle ingripa mot klotter, utan att Polisen ska göra andra saker i stället.

Det var inte jag som myntade begreppet aja-baja-mentalitet, det var du. Du använde det för att karakterisera de polisinsatser som görs mot klottrare. Det kan inte jag tolka på något annat sätt än som att du återigen inte tycker att Polisen ska ingripa mot detta över huvud taget.

Anförande nr 150

C h r i s t e r Ö h g r e n (mp): Ja, naturligtvis sade jag aja-baja-mentalitet och med det menade jag att ensidigt prioritera en fy-skäms-attityd. Ni har ju inget annat sätt att bemöta de här ungdomarna på. Det finns ingenting, inte en tillstymmelse till förebyggande arbete i det upplägg som ni har i ert förslag. Det är ju det som saknas.

När det avslutningsvis gäller prioriteringar, så vill jag säga att jag fortfarande tycker att Polisen måste prioritera grövre brott än klotterbrott. Det tror jag att du faktiskt också tycker.

Anförande nr 151

B j ö r n L j u n g (fp): Ordförande, kära vänner i fullmäktige! Nu har väl ändå Miljöpartiet slagit rekord i flummande och daltande när man säger att Polisen inte ska prioritera klotterbrott därför att det väl inte är så allvarliga brott.

När man förstör en ovärderlig målning eller skulptur på Östermalmstorg av Siri Derkert så tycker inte miljöpartister att det är så allvarligt. När fastighetsägare som nyligen har putsat om fasaden och gjort snyggt får väggarna förstörda, då är det inte så farligt om de blir nedklottrade, tycker Miljöpartiet, Polisen behöver inte ägna sig åt sådana brott. Tala om att verkligen legalisera klottrandet och skadegörelsen!

Du kan sucka hur mycket du vill, Christer, men det är faktiskt precis det som du säger. Exakt så sade du. Det är verkligen allvarligt. Om du tro att du kan förebygga det klottrande som redan är genomfört så tror du fel. Du är välkommen att läsa vårt socialpolitiska program så kan vi sedan tala om förebyggande arbete.

Anförande nr 152

C h r i s t e r Ö h g r e n (mp): Nej, jag tycker naturligtvis att det är upprörande om människor klottrar ned saker som är vårt allmänna, och det har jag faktiskt sagt hela tiden. Men vad ni på den borgerliga kanten har uttryckt är att ni tycker att det är en prioriterad sak för Polisen att arbeta med klotter. I det sammanhanget vill jag bara konstatera att det finns frågor som handlar om till exempel misshandel eller mord. Det finns mängder av brott som polisen i dag inte lyckas lösa. Jag kan inte tro att ni menar att Polisen ska prioritera klotter före dessa andra frågor.

Jag tycker faktiskt också att det är ohederligt att säga att man ska prioritera allt, för det är faktiskt det som ni säger. Varje gång vi pratar om Polisen så tycker ni att man ska prioritera precis allting hela tiden.

Jag föredrar att vara hederlig i denna fråga och säga att jag tycker att detta är något mindre prioriterat. Detta är inte flum, det är att vara tydlig.

Anförande nr 153

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Madeleine Sjöstedt, du sade i ditt förra inlägg att det inte fanns en krona avsatt i budgeten till klottersanering. Jag tänkte att de väl inte kunde stämma, så nu kollade jag med min partikompis som sitter i stadsdelsnämnden och hon kunde inte på rak arm säga hur många kronor det är, men det är fler än en i alla fall.

Ansvar för klottersanering i stadsdelsnämndernas områden ingår i anslaget för parkskötsel och barmarksrenhållning med mera, och det anslaget har vi i alla stadsdelsnämnder på samma sätt som gatu- och fastighetsnämnden, Sisab och SL har sina anslag. Privat fastighetsägare har ansvar för sanering av sina fastigheter.

Det kan hända att dessa pengar inte alltid räcker, vi vet ju att de inte räcker.

Det är egentligen väldigt onödiga utgifter. Jag kan ärligt säga att jag varje gång jag ser vår fina fruktlekpark blir det där som man inte får säga i Rådssalen – varje gång tänker jag på att årskostnaderna för sanering av denna park är lika hög som stadsdelsnämndens kostnader för att driva en av våra öppna förskolor. Det är väldigt onödiga utgifter det handlar om.

Planeringen handlar mycket mer om resurser och detta är framför allt en fråga om samverkan. Det är det som vi har tagit fasta på i majoritetens förslag. Det har påståtts i den här debatten att det inte finns några förslag angående klottersanering, men då kan man bara att läsa innantill. Tittar man på punkterna 3, 4, 5, 6, och 8 i kommunstyrelsens förslag så ser man ju att det just handlar om frågan om hur vi ska förbättra klottersaneringen i vår stad. Det är mycket konkreta förslag, medan det som ni har tjuvat om hela kvällen, legala klotterplank, faktiskt inte finns med i förslaget.

Efter två timmars debatt i den här frågan hör jag bara tuggande, så jag börjar undra hur det är med läskunnigheten. Men ni kanske är offer för den där flumskolan som ni tycks känna till så väl men som vi inte känner till. Det är kanske det som det handlar om. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 154

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Nu börjar jag ju förstå varför ni inte delar vår verklighetssyn. Det är nämligen så att majoriteten inte vet hur deras egna budgetar ser ut. Du hänvisar till att du har frågat din partikamrat om det finns medel i Farstas stadsdelsnämnd för att sanera klotter. Välkommen att visa mig var de pengarna finns! Jag har ställt frågan till vår förvaltning om vi skulle till exempel kunna ansluta oss till Vårt Skärholmen och fått det raka svaret att det har vi inga resurser att göra, det finns ingenting i vår budget som säger att det ska bedrivas någon klotterbekämpning. Nu förstår jag. Ni vet helt enkelt inte hur verkligheten ser ut. Då är det lätt att ha en politik som inte ha någon anknytning till verkligheten över huvud taget.

Anförande nr 155

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Jag vet inte exakt hur många kronor det finns. Vi har ansvaret för klottersanering, det ingår i anslaget för parkskötsel, för den tekniska skötseln. Sedan kan det vara en annan sak att anslagen inte räcker. Det du sade var att det inte finns några pengar alls till klottersanering, och det är inte sant.

Det handlar om resursbrister och brist på samordning, men ni har ansvaret för i stadsdelsnämnden och ni har också anslag för det.

*§ 20 Miljö- och trafiksäkerhetskrav vid upphandling av entreprenader och tjänster där arbetsmaskiner och fordon ingår
Hemställan från gatu- och fastighetsnämnden (utl. 2004:36)*

Anförande nr 156

Borgarrådet V a l e s k o g (s): Herr ordförande, fullmäktige! Arbetsmaskiner, som vi ska prata om här, för väghållning och inom bygg- och anläggningssektorn står faktiskt för en relativt stor andel av utsläppen av bland annat kväveoxider och partiklar. I antal är dessa fordon kanske inte så många men miljöbelastningen från varje maskin är desto större. Utsläpp av gaser och partiklar skadar miljön, orsakar ett betydande men okänt antal sjukdomsfall i form av hjärt- och kärlsjukdomar och olika cancersjukdomar samt många fall av för tidig död i vår stad.

I Stockholm bedriver vi ett ambitiöst arbete med att uppfylla de nationella miljömålen, och vi har också ett ambitiöst miljöprogram som den nya kommunledningen har utarbetat.

Dessa miljömål kräver att vi vidtar alla de åtgärder vi kan vidta. Det ska också vara åtgärder som är ekonomiskt rimliga.

Här lägger kommunstyrelsen fram ytterligare ett förslag som kommer att få positiv effekt på miljön. Förslaget har, i likhet med många andra frågor som har miljö- och trafikanknytning, legat i malpåse under den borgerliga majoritetstiden. Detta har lett till kritik från Göteborg, Malmö och Vägverket som sedan ett par år praktiserat dessa regler.

Även branschen har tyckt att det är olyckligt att Stockholm har haft en egen modell. Den här passiva Stockholmsmodellen bygger enbart på anbudsvärderande faktorer. Men nu har tiden hunnit ifatt Stockholm. Vi ställer i detta förslag samma miljö- och trafiksäkerhetskrav vid upphandling av entreprenader och tjänster där arbetsmaskiner och fordon ingår som Vägverket, Göteborg och Malmö gör, det kommer inte längre att vara av marginell betydelse som en av många grunder i vanlig upphandling utan är i stället ett krav.

Detta beslut kommer att omfatta upphandling av tjänster inom park- och gatuunderhållet och vinterväghållningen. Entreprenader inom bygg- och anläggningsverksamheten kommer under en tid inte att omfattas av dessa krav. Orsaken till detta är framför allt att man inte nått lika långt när det gäller dessa maskiners miljöprestanda. Att i dag ställa sådana krav på denna sektor kommer enligt experter och även vissa remissinstanser att innebära en kraftig fördyring av bostadsprojekt.

Det gör att kommunstyrelsen föreslår att frågan om införande av dessa miljökrav på arbetsmaskiner inom bygg- och anläggningssektorn i stället får prövas av gatu- och fastighetsnämnden under nästa år. Jag har goda skäl att tro att vi då kan införa motsvarande krav som inom bygg- och anläggningssektorn.

Det faktum att kommunfullmäktige redan med dagens beslut uttalat frågan inom kort kommer att prövas igen, innebär i praktiken att både byggherrar och bygg- och

anläggningsentreprenörer kan börja anpassa sig till en sådan verklighet. Mot denna bakgrund yrkar jag bifall till kommunstyrelsens hemställan i detta ärende!

Anförande nr 157

U l f F r i d e b ä c k (fp): Ordförande, fullmäktige! Att staden ställer vissa miljökrav vid upphandlingar kan naturligtvis vara ett effektivt sätt för staden att bidra till minskade utsläpp och miljömässiga transporter. Den utveckling som har skett på området innebär också att staden redan i dag delvis tillämpar de föreslagna reglerna.

När man då går in och tittar i ärendet kan man läsa vad föredragande borgarrådet Valeskog säger beträffande bygg- och anläggningsentreprenaderna. Det är ju, precis som ha sade alldeles nyss, på det sättet att han vill undanta dem utifrån det faktum att kraven kanske leder till väldiga fördyringar. Han vill analysera saken vidare och föreslår att man ska återkomma i gatu- och fastighetsnämnden 2005, alltså efter ett års utredande.

Folkpartiet har sagt i gatu- och fastighetsnämnden och i kommunstyrelsen att vi vill återremittera ärendet såvitt gäller entreprenaderna för tjänster som berör arbetsmaskiner och fordon utifrån åsikten att vi inte har haft detta ute på remiss till de företag som är berörda. Det kan nämligen vara på det sättet, Jan Valeskog, att det kan bli fördyringar även för dessa branscher. Därför menar vi att vi rimligen borde studera effekterna av kraven även i denna del.

Vi har inte fått gehör för våra synpunkter. Vi har sagt att vi i dagsläget inte begär någon återremittering, så därför yrkar vi avslag på ärendet i den delen.

Anförande nr 158

Borgarrådet V a l e s k o g (s): Jag vill bara understyrka att detta har diskuterats väl med branschorganisationerna, det skedde redan 2001 då remissarbetet inleddes. Det har också genomförts en rad samråds- och informationsmöten. Det skedde både med Vägverket och med berörda storstäder.

Remissbehandlingen gav i huvudsak positiva reaktioner. Vissa detaljer var remissinstanserna inte nöjda med – jag ska inte beröra dem här – och exempelvis kraven på hydrauloljor blev inte heller tvingande, kunde jag läsa. Branschen vill heller inte ha en massa särregler inom Sverige. Man vill veta vad som gäller i landet och framför allt ha lika regler, och det får man nu. Jag tycker att det är bra att vi i det här ärendet ställer sådana krav.

Anförande nr 159

U l f F r i d e b ä c k (fp): Ordförande! Jag delar uppfattningen att man naturligtvis ska ställa krav.

Du för själv ett resonemang om byggsektorn och säger att det kommer att bli dyrare att bygga om man inför de här kraven. I samma veva säger du att man har tillfrågat

berörda företag, företag som kommer att beröras av de föreslagna förändringarna, om detta.

Jag letar i handlingarna till dagens ärende och jag har letat i gatu- och fastighetsnämndens handlingar, och om vi hade fått svar på våra frågor så hade vi naturligtvis inte begärt någon återremiss av ärendet.

Anförande nr 160

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Här har vi åter ett ärende där man säger å ena sidan och å andra sidan. Först pratar du om att det här förslaget är bra, det är ett tillägg till de lagar och förordningar som styr den här typen av verksamheter såsom svenska miljölagstiftning och EU:s bullerdirektiv. Lite längre ned står det att man ska använda ett gott omdöme när upphandling ska genomföras och att den politiska vilja är det viktigaste. Jag undrar vilken den politiska viljan då är.

Lite längre ned säger man att när det gäller andra miljökrav så kan man inte göra dem obligatoriska, för det skulle öka byggkostnaderna avsevärt. Då blir plötsligt miljöfrågorna inte så viktiga. I ett läge då man ska sänka byggkostnaderna för boende då är det det kravet som får stå emot det krav som man ändå ska ställa från miljösynpunkt.

Sedan står det att när miljökrav på detta sätt införs efter det att man först har informerat marknaden, skriver borgarrådet, så är inte heller erfarenheten att det leder till dyrare upphandlingar. Varför gör man inte det direkt, då? Se till att ta det här steget och se till att upphandlingarna får möjlighet att bli billigare i stället för att avvakta och låta miljön ta stryk.

Anförande nr 161

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Jag blir lite överraskad över att föredragande borgarrådet inledningsvis tar till sådana bröstoner om tidigare passivitet och säger att det nu minsann är krafttag som gäller.

Vi såg nämligen att det fanns ett ärende framme om arbetsmaskiner och fordon från den gamla rödgröna majoriteten som regerade fram till år 1998. Jag som föredragande borgarråd återkallade det just därför att man inte haft någon dialog med branschen. Den dialogen – och den hänvisar du nu till som positiv – har lett fram till att man har genomfört en omställning. Man har nämligen vetat i vilken riktning staden vill gå, nämligen till att kunna ställa de här kraven. Men vi ville inte då ta risken för fördyringar och utslagning av företag som inte skulle hinna med omställningen.

Det är det du själv inser när det gäller bygg- och anläggningsentreprenader nu – du vill inte ha fördyringar, och jag gissar att du inte vill slå ut företag utan vill ge dem möjlighet att ställa om under ordnade former, så att säga.

När majoriteten nu kom med ett nytt förslag så yrkade vi redan i gatu- och fastighetsnämnden att det ändå var rimligt med en ny dialog med branschen, men förslaget till en sådan dialog avvisades av majoriteten.

Herr ordförande, det är därför som vi från Moderaternas sida hade velat återremittera ärendet. Nu vill vi inte använda möjligheten till minoritetsåterremiss ständigt och jämt i fullmäktige, så därför yrkar jag avslag på ärendet och lägger vårt återremissyrkande som ett särskilt uttalande för att markera att det var en återremiss vi hade velat ha.

Anförande nr 162

Å s a R o m s o n (mp): Ordförande, fullmäktige! Miljöpartiet välkomnar det förhållandet att Stockholm nu tar ett, som vi ser det, väsentligt steg framåt när det gäller att använda upphandlingsinstrumenten för att få till stånd bättre miljö i vår stad.

Jag har sympati för Kristdemokraternas otålighet i det här ärendet, och vi är nog många som jobbar för att staden på fler områden i miljöhänsen ska gå snabbare framåt än vad vi har gjort, särskilt de senaste åren.

Jag tycker ändå att det är viktigt att vi bifaller det här ärendet, och det är viktigt att vi visar den från majoriteten politiskt tydliga viljan att vi också är beredda att använda de pengar vi satsar i upphandlingar på att uppfylla de mål som vi har med vår politik. Vad skulle det vara att göra det annorlunda?

Det blir alltid så i diskussioner om upphandlingar när det gäller krav i olika typer av säkerhetsfrågor. Det kan vara arbetsmiljörelaterade, det kan vara mänskliga rättighets- eller diskrimineringsrelaterade krav och det kan även vara miljörelaterade krav, alltså krav som leder fram till den politik som vi vill föra.

Nu menar Moderaterna och Folkpartiet att det här är sådant som fördyrar processen. Man avslår ärendet därför att man säger att det kan fördyra processerna.

Ja, det är klart att det kan leda till fördyringar, men det förhållandet att vi lägger ned pengar, att vi köper tjänster som samtidigt förstör vår miljö fördyrar för samhället på ett annat sätt. Det är bara det att de kostnaderna uppkommer lite längre fram, om några generationer kanske, de uppstår exempelvis när vi ska sanera en markplätt. Vi vet ju hur dyrt det blir också krasst ekonomiskt.

Det handlar inte bara om astmatikerna i dag utan också om kommunens budget i framtiden. Men det behöver inte vi tänka på, kan någon tycka, för vi sitter här i dag och ser kanske inte så långt framåt som vi borde. Jag ser tydligt hur Folkpartiet och Moderaterna gärna vill ha en god miljö, men först och främst vill de ha kvar alla pengar och sekiner, så mycket det bara går.

Det är ärofullt att göra den bedömningen i alla ärenden, men jag tycker att man borde tänka på konsekvenserna längre fram, både ekonomiskt men kanske framför allt när det gäller den miljö som människorna i den här staden ska leva i. Jag tycker att det är ett rimligt förslag som ligger på bordet, och vi kommer snart att gå längre.

Anförande nr 163

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Jag tänker vidhålla en linje som innebär att det är bättre att utarbeta miljökraven i en dialog så att vi inte slår ut företag, för då kan vi binda ris åt egen rygg.

För det andra, herr ordförande, har Åsa Romson accepterat eller tvingats att acceptera en sådan metodik när det gäller bygg- och anläggningsentreprenaderna. Jag är därför något förvånad över det tonläge som Åsa Romson har.

Anförande nr 164

U l f F r i d e b ä c k (fp): Ordförande och Åsa Romson! Sverige är naturligtvis beroende av att ha ett företagande som fungerar. Det är oerhört viktigt. Det du säger går inte ihop. När det gäller bygg- och anläggnings verksamhet så är ni med på att ge uppskov till 2005 för att man ska hinna utreda och analysera mer.

När det gäller den här delen säger ni att det ska det införas miljökrav nu. Vi säger: låt oss studera det här tillsammans med berörda företagare så att vi slipper utslagning av företag. Det är inte bra för Sverige, det är inte bra för Stockholm.

Anförande nr 165

E w a S a m u e l s s o n (kd): Åsa, jag blev också lite konfunderad av ditt inlägg. Ni har ändå gått med på halva ärendet. Ni går till hälften med på att staden inte tar hänsyn till miljöfrågan utan i stället avvaktar med att ta ställning till vad som ska ske.

Miljöfrågorna borde väl vara lika viktiga genom hela ärendet?

Anförande nr 166

Å s a R o m s o n (mp): Vi tycker att miljöfrågorna är viktiga i hela ärendet, men vi tycker också att vi ska ha en takt som gör att vi kan gå i takt både inom majoriteten och i staden. Vi tycker att den takt som föreslås i det här ärendet är acceptabel särskilt med tanke på att man faktiskt är tydliggör, vilket också Valeskog påpekade, vilken den politiska inriktningen är och att staden faktiskt kan tänka sig komma framåt och inte bara ha det som ett lösare krav, som vi har haft tidigare. Vi tänker faktiskt mena något med det när det gäller anläggningsentreprenörer.

När det gäller de andra entreprenaderna blir jag väldigt förvånad över att Moderaterna och Folkpartiet yrkar avslag. Ni säger att vi borde diskutera med de berörda företagen. Om man ska sitta och dalta med berörda företag hit och dit hur länge som helst så vet vi vilket svar vi får på frågan om det blir dyrare eller billigare. Jag undrar vilket svaret blir.

Jag för min del hade hellre sett att man hade stämt av det här också med miljöorganisationerna och frågat om det är tillräckliga krav som ställs och vad det här kommer att betyda för framtiden? Jag tycker att den remissbehandling som genomförts är rimlig – man har haft en dialog i förväg om vilken politik staden ska driva i upphandlingarna.

Anförande nr 167

Borgarrådet V a l e s k o g (s): Jag tycker ändå att det är viktigt att påpeka att det faktiskt är viss skillnad när det gäller miljöprestanda vad gäller arbetsmaskiner och väghållning respektive bygg- och anläggningssektorn. Det har varit utgångspunkten för det här förslaget till beslut.

Jag vill också understryka, vilket jag sade tidigare, att det ändå fanns ett omfattande samarbete, remissförfarande och samråd och att det enbart var Stockholm som efter dialogen hamnade utanför. Det uppskattades inte av branschen att företagen får olika regler på olika ställen.

Det kanske framgick av mitt förra inlägg att jag har viss förståelse för de synpunkter som Ewa Samuelsson framför. Men problemet är att kraven på bygg- och anläggningsentreprenörerna på kort sikt skulle få stora negativa ekonomiska effekter för byggherrarna i Stockholm, alltså om de infördes omgående.

Det går naturligtvis att diskutera hur stora de negativa effekterna är, om det är skäl nog för att göra det här undantaget. Men kommunstyrelsen har ansett att de negativa ekonomiska effekterna är betydande och att frågan därför bör prövas igen nästa år. Jag tycker att det är en klok hantering.

Anförande nr 168

U l f F r i d e b ä c k (fp): Ordförande! Till Miljöpartiet och Åsa Romson vill jag säga följande. Åsa talar om daltande med företagare. Jag kan inte förstå att du kan tycka att det är att dalta när man vill föra en dialog om vilka förutsättningar man ska ha när man ska införa de här miljökraven. Det är häpnadsväckande att du säger så! Företagarna är viktiga för den här regionen och för Sverige. Företagarna är viktiga för dig och Miljöpartiet också. Sluta upp med de där uttalandena om daltande med företagarna, det är bara dumt.

Ordförande, jag vill lägga vårt yrkande i kommunstyrelsen som ett särskilt uttalande till protokollet.

Anförande nr 169

Å s a R o m s o n (mp): Jag visste inte att ordet dalta hade en så oerhörd laddning i den här salen, man jag har börjat lära mig det.

Ulf, du vill ju att företagen ska bestämma spelreglerna för kommunen. Jag vill göra tvärtom. Jag tror att företag mår bra av att ha tydliga spelregler. Det är det som vi politiker ska leverera. Det är tydliga spelregler, tydliga signaler så att man inte ena dagen står och pratar på ett möte om hur viktigt det är med saker och ting och andra dagen upphandlar verksamhet som går stick i stäv med vad man vill genom det sätt som de produceras på eller det sätt som de handhas på. Jag tycker inte att det är tydlig politik och det gynnar inte heller företagen.

Sedan är frågan vilka företag som man pratar med. Ska vi tala med de kommande företagen som faktiskt kan hitta en ny nisch när de hittar en ny marknad därför att vi ställer tydligare krav som kräver andra maskiner eller annan anläggningsverksamhet.

Det är inte dem ni vill prata med. Dem som ni vill föra dialog med är ju dem som i dag säger att det är omöjligt att förändra. Det tror jag inte är en framkomlig väg.

Anförande nr 170

U l f F r i d e b ä c k (fp): Ordförande! Tydliga spelregler, säger Åsa Romson. Det är precis det som vår återremiss i grunden syftade till. Vi vill föra en dialog med berörda företagare för att just få de tydliga reglerna. Det är osjysst att bara införa saker och ting pang bom.

Vi vill föra dialogen och resonemanget och göra analyserna med andra företag i andra branscher, vi menar att det bör gälla hela vägen. Det är skillnaden mellan dig och mig.

Anförande nr 171

E w a S a m u e l s s o n (kd): Jag vill också bara säga att jag vill ha med vår därutöver-text som ett särskilt uttalande.

Anförande nr 172

Å s a R o m s o n (mp): Jag ska bara förtydliga att det som ni menar att vi gör pang bom – och så kan man inte göra – innebär att ni inte vill att vi ska göra något. Ni vill inte att vi ska vara tydligare när det gäller att visa att stadens politik hänger ihop när det gäller miljökraven och när det gäller vad vi satsar de kommunala skattemedlen i form av upphandlingar på.

Ni vill inte att någonting ska hända. Ni har förhållat alla miljöfrågor hittills i den här salen; nästan har ni valt att återremittera för det ska inte göras någonting nu, och man måste man avväga det ena och det andra. Det är det Folkpartiet och Moderaterna säger. Pang bom – lite handlingskraft har väl aldrig varit fel i den här salen!

Anförande nr 173

U l f F r i d e b ä c k (fp): Nu börjar det bli lite tramsigt, det här, från Miljöpartiet och Åsa Romson. Nu får du faktiskt hejda dig lite. Vi vill föra en dialog med berörda företag. Det är inget dalt, det är en dialog. Åter till verkligheten!

Anförande nr 174

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Jag kan inte låta bli att ställa mig frågan om Åsa Romson har haft någon kontakt med de berörda företagen. Har Åsa Romson själv brytt sig om att ta kontakt med dem? Det kan man ju göra även om vi inte gör det den formella vägen.

Jag har brytt mig om det genom åren. Jag har inte stött på något företag som har inställningen att ingenting kan göras, som säger att de inte kan förbättra miljöprestandan på sina maskiner. Du antydde här till exempel att Moderaterna och Folkpartiet vill stötta de företag som ingenting vill göra. Jag har inte stött på några sådana företag.

Tvärtom visar det sig att företagen i branschen, inte minst gäller detta företagen i Stockholm, ligger väldigt långt fram i utvecklingen. Jag tror de kommer att klara de här kraven rätt bra i allmänhet.

Jag kommer att fortsätta att hävda i den här frågan och i andra frågan att dialog med de berörda är bra.

Anförande nr 175

Å s a R o m s o n (mp): Sten Nordin, nu lyssnade du inte på vad jag sade. Jag sade inte att man inte ska ha dialog och efterhöra åsikter.

Vad företagens kunnande och tekniska kompetens innebär i dag är att de egentligen sitter på nycklarna. Det är inte hela sanningen, men det är mycket av nycklarna till ett samhälle i Stockholm som är bättre i miljöhänsyn, det är jag helt övertygad om. Den kunskapen sitter inte vi på. Den måste vi fråga dem om och det gör man bäst i en dialog. På den punkten tycker nog du och jag samma sak.

Jag säger däremot att ni faktiskt avslår det här ärendet därför att ni är oroliga eftersom bakgrunden dels är att de ekonomiska konsekvenserna ska bli för stora. Det kan bli fördyringar, det är det som jag uppfattar att ni vill hålla en dialog om. Ni vill fråga företagen hur mycket dyrare det blir om vi ställer de här kraven. En sådan dialog kan man ha ganska länge, men man får inte speciellt mycket gjort om man ska gå framåt på miljöområdet i så fall. Därför tycker jag att Moderaterna inte är speciellt trovärdiga när de säger att miljöhänsyn är viktiga.

§ 22 Förslag till förändrad budgetordning i Stockholms stad (utl. 2004:38)

Anförande nr 176

Borgarrådet *B i l l s t r ö m* (s): Ordförande, fullmäktige! Varför har vi nu gjort den här översynen när det gäller budgeten och budgetprocessen? Den har vi gjort därför att vi har upplevt ett antal svaga punkter i vårt budgetarbete.

För det första har vi inte riktigt i alla dess delar ett helhetsperspektiv, framför allt inte när det gäller de stadsövergripande, långsiktigt uthålliga frågorna och heller inte när det gäller fokus kring dem. De har en väldigt svag placering i den nuvarande processen.

Det andra skälet är långsiktigheten. Ni vet ju att vi fastställer budgeten för ett år, och för år två och år tre görs det egentligen bara framskrivningar. Det är inga prognoser, det bygger inte på långtidsutredningen eller framtidsutredningen.

Det tredje skälet är att detta också handlar om beslutsunderlaget. Vi gör ju vårt budgetarbete på siffror som vi får fram i mars månad, alltså i mars månad det år som föregår det år som budgeten avser. Det försvårar också vår möjlighet att ta hänsyn till att omvärldsfaktorerna kan ändras – lite men också radikalt och mycket. Naturligtvis spelar regeringens vårproposition inte samma roll i dag som den spelade för ett antal år sedan. Beslut om de allra viktigaste strategiska och andra frågorna fattas i samband med att man fattar beslut om höstbudgeten.

För det fjärde tycker vi att insynen och framför allt uppföljningen i vårt budgetarbete måste bli radikalt mycket bättre. Vi får vårt bokslut, vi får vår verksamhetsberättelse och årsredovisning och för ibland inte någon debatt. Det är en sak, men det handlar också om att vi inte använder den utvärderingsverksamheten in i nästa års budgetarbete utan den hänger helt löst och har inte skapat något samband, har inte lett till några slutsatser. Det leder inte till någon förändring i nästkommande budget.

Det förslag som ligger på fullmäktiges bord i dag handlar om en helhet. Det är fyra områden som hänger ihop. Jag måste säga att reaktionerna på det här förslaget i stort sett har varit väldigt positiva. Kritiken inskränker sig till kvaliteten på beslutsunderlaget och att man vill ha primärt en höstbudget. Alternativet är att behålla budget processen, och då faller ju också de andra delarna. Det går alltså inte att rycka en del ur det här sammansatta förslaget.

Det vi har bestämt oss för att göra är att fastställa höstbudgeten så tidigt det bara går efter budgetpropositionen. Vi vill ta det strategiska inriktningsärendet och det ska framför allt ha en mycket tydligare budgetkoppling och ge just tydliga styrsignaler.

När jag läser reservationerna ser jag att det också är självklart att vi inte ska ha fasta ramar efter mandatperiodens slut – det är naturligtvis viktigt att inte låsa fast budgeten på hösten det år som det är valår som vi hade tidigare.

Jag kan förstå, avslutningsvis, oron för ILS, men jag kan säga att vårt uppsåt verkligen är att fördjupa arbetet med det integrerade styr- och ledningssystemet. Vi

vill väldigt gärna fullfölja det arbetet, höja kvaliteten och vidareutveckla det. Med de orden, herr ordförande, yrkar jag bifall till kommunstyrelsen hemställan!

Anförande nr 177

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Det är oerhört enkelt att bli överens om att vilja öka långsiktigheten i arbetet, och den delen i finansborgarrådets förslag råder det inte heller mycket tvivel om, tvivel på att det vore bra.

Hur mycket vi kan ha förmågan att själva öka långsiktigheten i arbetet kan man verkligen resa frågetecken inför, bland annat mot bakgrund av det som Annika Billström sade inledningsvis. Det finns ju en rad omvärldsfaktorer, inte minst den budget som regering och riksdag fastställer, som påverkar oss otroligt mycket.

Men jag tycker ändå att utgångspunkten i ärendet måste vara – och det var det som var utgångspunkten när vi i, som jag minns, rätt bred enighet ändrade budgetordningen så att vi fastställer budgeten tidigare – verksamheterna. Det är ute i verksamheterna det utförs som medborgarna efterfrågar, och det är otroligt viktigt att slå vakt om kvaliteten i verksamheterna även i de lägen då budgeten kanske förändras till det sämre.

När skolor och barnomsorg och äldreomsorg få väldigt kort tid på sig för omställning – antingen för att ni som nu tvingas att spara eller om ledningen vill ge nya direktiv därför att man vill ha ny kvalitet eller utveckling – så får de väldigt svårt att möta de politiska besluten.

Det är otroligt olyckligt att återgå till den gamla budgetordningen, för det tycker jag att detta är. För vad majoriteten gör nu är att återgå till den gamla budgetordningen. Jag kan inte se så mycket i grunden otroligt nytt i det här förslaget.

Remissinstanserna har varit mycket kritiska. 12 av 18 stadsdelsnämnder har på olika sätt haft rätt rejäla invändningar. Jag kan citera en: stadsdelsförvaltningen anser att utvecklingen av stadens budgetprocess bör utgå från att det är i de enheter som arbetar närmast brukarna som resultaten uppnås. En senareläggning av kommunfullmäktiges budgetbeslut främjar enligt förvaltningens bedömning inte dessa strävanden.

I dessa meningar tycker jag att Norrmalms stadsdelsnämnd har väl formulerat det som är invändningarna mot förslaget.

Jag tycker också att det är beklagansvärt att majoriteten väljer att ändra denna ordning och att ganska hastigt ändra den – utan att det finns ett bredare politik stöd för saken. Även inom organisationen, inom staden själv, finns stora tveksamheter. Vi riskerar att framöver få en ryckighet om vi lämnar ordningen att försöka hitta breda överenskommelser omkring arbetsordningen för till exempel och inte minst budgetprocessen.

Jag har svårt att se något annat än att om de borgerliga partierna skulle få förtroendet att bilda majoritet 2006 så kommer vi att återgå till att ge verksamheterna – skolor, daghem, äldreomsorg – en mer rimlig tid på sig att uppfylla de budgetbeslut som vi

fattar i den här salen. Därmed, herr ordförande, yrkar jag bifall till vår reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 178

L o t t a E d h o l m (fp): Herr ordförande! En god budgetordning kräver framförhållning. När man i god tid får veta hur mycket pengar man får till verksamheten så kan man ju fatta väl avvägda beslut.

Dagens förslag till beslut går stick i stäv mot detta. I sin iver att styra allt i staden vill Socialdemokraterna ge verksamheterna så liten tid som möjligt att planera sin verksamhet. Ett exempel: i dag får en rektor redan i juni veta vad som gäller från årsskiftet. Han eller hon kan då planera redan från höstterminen utifrån dessa fakta, så att man får förändringarna att gälla redan från höstterminen. På så sätt får man framförhållning och långsiktighet.

Med Socialdemokraternas förslag slås den här planeringen sönder. Samma rektor måste ju genomföra budgetnedskärningar mitt under verksamhetsåret. För att få full effekt under budgetåret måste ju besparingarna genomföras redan under vårterminen, alltså när halva året redan har gått. Det är ryckighet snarare än långsiktighet som blir resultatet – åtminstone för personal och elever på skolorna.

Förslaget till ny budgetordning är utarbetat utifrån ett byråkratperspektiv, utifrån ett maktperspektiv, och inte utifrån verksamheterna eller personalen, eleverna eller brukarna.

Jag tror faktiskt att ni biter er själva i svansen med det här förslaget. Det blir betydligt svårare att få genomslag för sin budget när verksamheterna inte får tid på sig att planera. Besparingar riskerar att frysa inne och inte bli genomförda, i varje fall inte riskerar de att inte ge någon vettig effekt.

Den andra invändningen gäller naturligtvis medborgarnas inflytande. Det blir minimal tid för medborgarna att reagera på förslagen i budgeten. Det ser nästan ut som en tanke att medborgarna får ett par veckor på sig att reagera och att det dessutom är jul under dessa veckor. Dessutom är det svinkallt ute, så man kan inte heller gå ut och demonstrera.

Jag blir ganska betänksam när jag läser det här ärendet. För mig är det väldigt märkligt att Vänsterpartiet och Miljöpartiet har gått med på detta. Att Socialdemokraterna som är ett maktbärande och maktfullkomligt parti står bakom förslaget förstår jag, för det kommer att öka Socialdemokraternas makt över verksamheterna och över budgeten, och det kommer att minska småpartiernas makt över densamma.

Anförande nr 179

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! För två veckor sedan debatterade vi majoritetens kreativa remissvarssammanfattningar. Då gällde det SL:s svar på förslaget om biltullarna. Nu har vi ett nytt exempel.

Frågan bör ställas: finns det bland remissvaren en majoritet för budgetbeslut på hösten eller finns det inte det?

Majoriteten skriver att drygt hälften av nämnderna antingen tillstyrker förslaget, inte har någon bestämd uppfattning eller har mindre invändningar. Knappt hälften av nämnderna är motståndare till förslaget. Majoriteten delar alltså upp svaren i å ena sidan positiva, neutrala och lite negativa och å andra sidan mycket negativa.

Om man då summerar som man ska summera det hela, så framgår det väldigt tydligt att en majoritet av remissinstanserna är starkt emot det som majoriteten vill. Det vänstermajoriteten vill är en majoritet av remissinstanserna motståndare till. Det är inget nytt i och för sig, det är inget unikt. Det finns ett antal andra exempel på det.

Det vore klädsamt om ni slutade använda ord som drygt och knappt om ni inte kan särredovisa i positiva, neutrala och negativa svar. Det är ju som Sten Nordin säger, nämligen att av 18 stadsdelsnämnder är 12 motståndare till förslaget att återgå till höstbehandling. Det är inte något flummigt ”drygt hälften” utan exakt två tredjedelar, det är en mycket kvalificerad majoritet som är motståndare till förslaget.

Så har vi frågan när behandlingen ska ske om den inte ska ske i juni. Majoriteten skriver, alltså inte remissvarsmajoriteten utan vänstermajoriteten, att budgethanteringen ska ske så tidigt som möjligt under hösten. Vad betyder det i praktiken? Jo, det betyder i oktober – fyra månader senare än i dag, en månad tidigare än enligt den tidigare budgetordningen.

Låt mig gissa vad som händer i nästa steg, nästa år. Då kommer vi att vara tillbaka till budgetbehandling i november. Vi får i själva verket vara glada om spelreglerna och de ekonomiska ramarna för nämnderna och bolagen är klara före årsskiftet! I värsta fall kan det bli som det var 1997. Då satt jag i en stadsdelsnämnd som inte fick sina ekonomiska ramar och spelregler förrän i början av februari. Jag tror gärna att vi hamnar där 2006, och därför tycker jag att vi ska bifalla den borgerliga reservationen, som jag yrkar bifall till!

Anförande nr 180

T o r d B e r g s t e d t (m): Ordförande, ledamöter! Om vi går tillbaka till 1970-talets budgethantering så finner vi att med sju åtta års mellanrum har vi fokuserat antingen på nästa år eller på flerårsbudgeten. Nu när jag läser det här ärendet så ser jag att det finns många vackra ord som ska förklara vikten av att ändra ordningen.

Som flera talare har sagt är det naturligtvis viktigt hur stadsdelsorganisationerna och hur förvaltningarna bedömer den här frågan. Som flera talare har sagt är det tolv stadsdelsnämnder som tydligt föredrar nuvarande ordning, och det säger sig självt att om man får mer tid att förbereda sig så är man bättre rustad att möta kraven. Man skulle kunna säga att det väl åligger de centrala instanserna att försöka få in fakta. I synnerhet om det är samma politiska schatteringar som styr i kommunen som i staten så är det ju goda möjligheter att få till stånd ett heltäckande underlag till och med på mitten av året.

Finansborgarrådet påpekade att vi i bokslutet har dålig anknytning till nästa års budget, det har alltid varit så. Jag vet inte hur många gånger jag som finansdirektör försökte få till stånd en diskussion om detta, men mina försök föll alltid på hälleberget. Det ligger i det politiska systemets struktur att vi inte kan få till stånd en sådan diskussion. Det argumentet accepterar jag inte.

Långsiktigheten och den bristande helhetssynen kan man nå, anser jag, även genom att behålla nuvarande ordning. Jag påstår faktiskt lite oförsäamt att om det fanns en ärlig och riktig vilja att lösa de problem som ni ser med bibehållande av beslut i juni, så skulle ni kunna göra det.

Jag vill avsluta med att säga att det inte är bra att införa en sådan här nyordning utan att komma överens med den nuvarande minoriteten. Som Sten Nordin också antydde kan det här beslutet rivas upp vid en borgerlig valseger 2006, och i så fall har vi fått en ryckighet som inte är försvarbar från stadens synpunkt. Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation!

Anförande nr 181

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (v): Ordförande, fullmäktige! Vi tycker att det här är ett bra förslag. Det har visat sig att det inte alls är bra om det går för lång tid mellan den tidpunkt då en budget fastställs och den tidpunkt då den ska börja fungera. Om vi ska kunna lägga en realistisk budget inför år 2005 och göra tillförlitliga prognoser så behöver vi ha tillgång till en massa fakta som vi faktiskt inte har haft tillgång till när vi har haft den senaste budget ordningen, till exempel vårbudgeten, höstbudgeten, boksluten och en massa annan information. Det är för många förutsättningar som förändras mellan ett budgetbeslut på våren och när budgetåret startar i januari.

Det har framförts en del oro både från remissinstanser och från minoriteten för att nämnderna inte kommer att få tid till sin planering. Jag förstår den oron och jag håller med om att vi måste försöka att lägga budgetbehandlingen så tidigt som möjligt på hösten.

När det gäller medborgarinflytande, alltså stockholmarnas möjligheter att delta i debatten och påverka besluten och att diskutera hur stadens resurser ska användas, så kan ju en sådan dialog inte bara föras när vi lägger budgetarna. En sådan dialog måste vi ju föra hela tiden. Den ska pågå hela året, inte minst i stadsdelsnämnderna, för det är ju där som vi fattar en massa beslut som rör människorna i deras vardag och där borde vi ha en ständigt pågående budgetdebatt året runt med medborgarna. Den dialogen har ju inte med budgetordningen de senaste åren heller varit speciellt lysande.

Man utarbetar en budget och man har ett möte med medborgarna och så säger folk lite för och emot och sedan är det klart. Det är en väldigt dålig ordning som vi ska ändra på.

Jag tror därför att det som borgarrådet framhåller i ärendet är väldigt viktigt, nämligen att vi i samband med att vi lägger fram inriktningsärendet under våren också lägger fram väldigt konkreta förslag till hur vi ska öka den demokratiska

processen när det gäller budgeten. Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 182

L o t t a E d h o l m (fp): Herr ordförande! Jag dristar mig att säga att jag tror att Vänsterpartiet och Miljöpartiet är grundlurade i den här frågan. Det kommer att bli så liten tid mellan det att fullmäktige antar budgeten i den här salen till det att budgeten ska påverka verksamheterna att det blir otroligt svårt att påverka verksamhetsplanerna ute i våra nämnder och styrelser.

Och vem gynnar det? Det gynnar bara det stora partiet, inte de små partierna. Framför allt gynnar det inte medborgarinflytandet.

Anförande nr 183

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (v): Det gynnar hit och dit, säger du. Det är ju medborgarna som är viktiga. Jag tycker inte att någondera sidan i den här salen har varit bra på den demokratiska processen, men jag menar att vi borde börja diskutera budgeten för 2005 med medborgarna i dag.

För detta behöver vi inte ha en budgetdebatt i fullmäktige. Det finns en massa fakta som man kan använda redan i dag. Hur använder vi pengarna till skolan, förskolan, äldreomsorgen, till ungdomsverksamhet och så vidare? Det dialogen kan vi föra i dag.

Anförande nr 184

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Stadsdelsnämndernas arbetssituation är mycket snäv och kräver ordenlig framförhållning. De behöver lång tid till planering och anpassning till förutsättningarna, så att det kan få genomslag och helårsutfall. Det finns inte en chans till det med det här förslaget till ny budgetordning.

Att tala om att man vill förankra budget och verksamhetsplan, som det skrivs i ärendet, är verkligen ett önsketänkande. Att tala om att dialog ska pågå hela tiden fastän vi vet av erfarenhet, åtminstone alla vi som sitter i stadsdelsnämnder, att medborgarna kommer när det börja närma sig ett budgetbeslut och när det finns förslag som de kan ta ställning till, stämmer alltså inte med erfarenheten. Människor kommer inte på stadsdelsnämndsmöten som hålls med jämna mellanrum under hela året.

Palme lär en gång ha sagt att socialdemokrater är bra på demokrati på distans, och det är väl lite så jag känner. Att prata demokrati och medborgarinflytande visar sig som så ofta nu också i detta fall vara ett slag i luften.

Man kan också undra hur majoriteten läser remissvaren och hur majoriteten lyckas tolka dem till att vara så positiva. Jag har också läst dem, väldigt noggrant, och sett att det visas en stor oro och en väldig tveksamhet mot det sena budgetarbetet. Till exempel går Ann-Margarethe Livh emot sin egen förvaltning. Förvaltningen föreslog

att budgetordningen inte skulle förändras, men majoriteten valde att gå emot förvaltningens förslag till beslut.

Jag instämmer i det som tidigare sagts. Borgerligheten har en gemensam reservation i kommunstyrelsen, vilken jag yrkar bifall till, och ett sådant här förslag till beslut borde ske i full parlamentarisk enighet i den här salen.

Anförande nr 185

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (v): Jag tycker att du har en väldigt märklig uppfattning om lokalpolitiker. Vi som sitter i en stadsdelsnämnd har faktiskt inte till uppgift att bara följa förvaltningens förslag till beslut. Det är faktiskt vår uppgift som företrädare för det lokala samhället att diskutera för- och nackdelar med ett sådant här förslag, till exempel ur demokratiskt perspektiv, och det gjorde vi i vår nämnd och kom till ett annat beslut än förvaltningen. Det tycker jag är precis det som vi är till för.

Anförande nr 186

E w a S a m u e l s s o n (kd): Men i en demokrati gäller det också att lyssna på varandra. Att köra över en förvaltning som har en mycket snäv arbetssituation och när vi vet att de behöver varenda dag som finns till att lägga fram förslag till beslut i ett sådant här ärende blir lite underligt.

Anförande nr 187

M a r g a r e t a B j ö r k (m): Ordförande, fullmäktige! Om jag tar på mig glasögonen som stadsdelsnämndspolitiker, lokalpolitiker, så måste jag säga att vi kommer att få väldigt liten tid på oss att ta del av det förslag som förvaltningen också har väldigt liten tid att skriva fram.

Vi kommer också att få ännu mindre tid att utveckla den lokala demokrati som ni så nogsamt har som egen rubrik i er plattform. Och den viktiga dialog som vi ska föra med medborgarna – när ska vi ha tid till den? Är det inte så att vi inte kommer att hinna med den?

Vad medborgarna ändå vill diskutera med oss lokalpolitiker är ju om de pengar som finns anvisade till varje stadsdelsnämnd räcker till de verksamheter som vi är ålagda att handha lokalt. Det är det de vill diskutera, man vill veta hur mycket pengar vi har att förfoga över.

Om jag tar på mig glasögonen som ledamot i äldreomsorgsberedningen så har jag förstått att man inte har diskuterat det här förslaget med en del av dem som är berörda på annat sätt av den nya budgetordningen – de 44 enskilda vårdgivare som utför enskild hemtjänst till våra äldre. De har inte alls sett det här förslaget, fastän de blir berörda på följande sätt.

I dagens avtal finns en förlängningsklausul som innebär att de enskilda vårdgivarna senast den 1 oktober ska lämna besked om huruvida de vill fortsätta att bedriva

hemtjänst eller ledsagning i kommunen. De ska också om de väljer att sluta kunna säga upp personal.

Frågan om de vill fortsätta sin verksamhet i kommunen är till stor del beroende av den ersättning de får. De känner ju till hur stor ersättningen har varit under det senaste året.

Nu säger ni att en stor faktor i detta ärende är riksdagens budgetbehandling, det är höstbudgeten med alla de bilagor som finns och den kommer kanske kring den 15 september och så ska kommunen fatta beslut vartefter. Det är självklart att fullmäktige inte hinner fatta beslut om budgeten här i salen före den 1 oktober!

Någon i vänstermajoriteten klagade tidigare över att kommunen skulle prata med företagen hit och dit. Frågan är då hur ni tänker ta hänsyn till en sådan här fråga. Eller är det ett led i politiken att kväsa det privata företagande som jag tycker allt mer blir synligt i den här staden? Det räcker inte bara med att man bjuder in till stora och förtjusande middagar.

Anförande nr 188

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Ordförande, ledamöter! Det är lite underligt att sitta här och lyssna för när jag läste det här ärendet insåg åtminstone jag ganska kvickt att det inte är tillbaka till den gamla budgetordningen som vi hade tidigare som vi ska. På något vis handlar den här diskussionen från de borgerliga företrädarna om att vi skulle återgå till en kökkenmödding där ingen skulle få säga någonting egentligen.

Så är det ju inte. Det här handlar om ett helt annat sätt att jobba, ett mer långsiktigt sätt där man arbetar med tre år i taget och dessutom har ett strategiskt ärende, en höstbudget som inte ska läggas så sent som tidigare var fallet, och man lägger större vikt vid årsredovisningen som är kopplad till det strategiska ärendet.

Min fråga är: vilket företag i dag lägger mer vikt vid sin budget? Det är väl årsredovisningen som man tittar på för att kunna jobba med sin budget. Det är väldigt naturligtvis att man tittar bakåt för att kunna titta framåt.

Vad det här handlar om är ju att man ute i verksamheterna kan komma fram till ett mycket bättre arbetssätt. Man kan komma fram till ett arbetssätt där man arbetar med flera olika saker, dels med årsredovisningen kopplat till det strategiska ärendet, dels med budgeten kopplat till verksamhetsplanen, dels med de tre tertialrapporterna. I alla dessa fall kan man ju ha dialog med medborgarna. Det finns inget som säger att man måste ha den dialogen vid ett tillfälle under året eller att det är så fruktansvärt viktigt hur läget är just då så att man absolut inte kan diskutera detta vid något annat tillfälle.

Som medborgare skulle jag tycka att det vore mycket bättre att kunna diskutera de här frågorna flera gånger om året och komma fram till en bättre överensstämmelse med förhållandena i den stadsdel det man faktiskt bor.

Jag tror också att man måste försöka jobba med en process där man arbetar ordentlig tillsammans både med verksamheterna och med medborgarna. Det tror jag att man kan göra när man får flera tillfällen att diskutera ekonomi. Kommentarer här har i stor utsträckning handlar om att det är så synd om verksamheterna därför att de inte hinner med. Men att de inte hinner med beror ju inte bara på att de bara gör detta arbete en gång om året.

Jag tycker att det är väldigt sorgligt när jag får höra från både Folkpartiet och Moderaterna att de kommer att ändra detta beslut med detsamma om de tillträder som majoritet nästa valperiod. Det innebär en ryckighet med tvära kast som absolut inte är bra för ett styrsystem.

Anförande nr 189

L o t t a E d h o l m (fp): Herr ordförande! Jag tycker att Miljöpartiets resonemang präglas av en viss blåögdhet – som om budgeten i framtiden skulle vara mindre intressant och mindre styrande. Medborgarna kommer och frågar om en förskola ska läggas ned, och då kommer Viviann Gunnarsson stickande med en tertialrapport och tror att folk ska bli nöjdare med den.

Så fungerar det inte – budgeten är det som verkligen är styrande för verksamheten. Ert förslag till beslut innebär att medborgarna får en otroligt kort tid på sig att reagera – dessutom under jul och nyår! Jag tycker att det är konstigt att ni i Miljöpartiet inte reagerat på detta.

Anförande nr 190

B o r g a r r å d e t G u n n a r s s o n (mp): Till att börja med vet jag inte när jul och nyår flyttades till oktober, men det kanske är oväsentligt.

Jag menar att det man kan göra i stället för det som du föreslår, Lotta Edholm, är att föra en dialog om en förskolas vara eller inte vara under en längre period. Man kan föra denna dialog under ett helt år och förbereda för antingen en nedläggning eller en omläggning och få bättre respons och bättre dialog kring detta. Kanske den inte ens behöver läggas ned till slut i så fall.

Anförande nr 191

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande! Jag måste konstatera att majoriteten i kväll excellerar i att visa sin okunnighet om företagens och företagandets villkor, senast var det Viviann Gunnarsson.

Vilket företag ägnar mer tid åt sin budget än till sin årsredovisning? Svaret är givetvis: alla, vartenda ett hela tiden. Man fattar alltid beslut om budget för nästa år innan man fastställer årsredovisningen för föregående år. Det följer liksom av sakens inneboende natur, på samma sätt som budgeten styr verksamheten hela året.

Årsredovisningen är ett viktigt facit, det är ingen tvekan om det, och med den nuvarande budgetordningen har man samma ordning, det vill säga föregående årsredovisning kommer först och sedan fattar man beslut om kommande års budget.

Jag måste fråga Viviann Gunnarsson apropå ansvar: Vem har egentligen störst ansvar i den här salen? Är det ni som nu vill genomdriva en dramatisk förändring med knapp majoritet eller vi som säger att man kanske skulle ta det lite lugnare och försöka stå upp för det de saker som vi varit överens om tidigare? Vem har störst ansvar, Viviann Gunnarsson?

Anförande nr 192

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Nu var det så att ni väldigt kvickt genomdrev en förändring förra mandatperioden när det gäller budgeten, och jag har varit med om både höst- och vårbudget. Jag tycker inte att det varit bättre med vårbudget. Vi fick bort ett viktigt ärende. Det fanns ju tidigare ett ärende av strategisk typ så att man kunde diskutera två gånger åtminstone. Jag tycker faktiskt inte att det var speciellt bra att man tog bort det.

Det är väl så, Könberg, att man inte gärna publicerar budgeten på det sättet, det är ju årsredovisningen som visar om det har gått bra eller dåligt, och det kräver faktiskt en viss diskussion det också.

Jag kan väl säga att det som jag har upptäckt när vi haft årsredovisningen här är att ingen har läst den, för ingen har tittat i några nyckeltal eller annat. Man inför nyckeltal men bryr sig inte om att använda dem för styrning.

Anförande nr 193

E w a S a m u e l s s o n (kd): Anledningen till att vi gjorde en förändring av budgetordningen var att vi skulle ge förvaltningarna möjlighet till långsiktighet och tid för planering. Därför lade fram det förslag som vi nu har prövat några år. Det är det som behövs ute i verksamheten.

Det är arbete sker ju i flera steg; ledningen ska få underlag, underlaget ska ut till enheterna och medborgarna ska vara med och säga sitt. I denna process visar det sig att medborgarna kommer först till de möten då det finns något att ta ställning till. De vill inte sitta och diskutera saker som kan vara si eller så, där de möter politiker som säger att det är förvaltningens förslag, vilket ofta är fallet i verksamheterna nu. De vill veta vad vi tycker och vad de ska ta ställning till – då kommer de på mötena men inte annars.

Anförande nr 194

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Jo, Ewa Samuelsson, de kommer säkert på mötena om vi verkligen tar hänsyn till vad medborgarna faktiskt tycker. Det kan man göra på ett bättre sätt ifall man har en långsiktighet.

Anförande nr 195

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Ordförande, fullmäktige! Det är slående vilka olika perspektiv vi har på budgetordningen och på styrningen av staden. Jag måste säga att det som Ewa Samuelsson sade om att man kan reservera sig eller rösta emot förvaltningens förslag är väldigt avslöjande.

Det är ju fullmäktige, 101 ledamöter i fullmäktige, som har förtroendet från medborgarna att genomföra den politik som man har gått till val på. Ni har det yttersta ansvaret för den politiska styrningen. Problemet i Stockholm är ju att detta är en stor, en väldigt stor, organisation som stundtals är svår att styra. För oss är det naturligtvis viktigt att få genomslag så långt möjligt. Förvaltningen, professionen, våra tjänstemän ska stå i politikens tjänst. Därför är det väl inte konstigt om Rinkeby stadsdelsnämnd till exempel har andra politiska ambitioner än dem som just tjänstemännen har.

Där finns en konflikt i dag, den är spännande och bra och ska finnas där, men i slutändan är det alltid politiker som står till svars inför medborgarna. Så ska det vara. Så är det inte i dag. Vi är inte nöjda med det. Vi vill styra åt det håll som vi har fått medborgarnas förtroende att jobba i riktning mot.

Det andra problemet som jag upplever – och jag har ändå suttit i fullmäktige i femton år – det är att vi nästan aldrig diskuterar stadsövergripande långsiktiga frågor. Vi marginalbudgeterar, som vi brukar kalla det. Vi har en budget årligen på mellan 26 och 30 miljarder, och vi ägnar två dygn åt, på marginalen, egentligen väldigt små skillnader. Vi ägnar oss inte åt de långsiktiga, viktiga strategiska frågorna. Tänk, om vi orkade göra det och i bred majoritet göra ställningstaganden åt vilket håll vi vill och sedan i budgeten konkretisera detta!

Då skulle vi få genomslag. Vi skulle öka styrningen och hjälpa professionen att fullfölja de politiska besluten. Jag vill också säga det som både Vänsterpartiet och Miljöpartiet har sagt i kväll: jag tycker att det är löjligt att tro det är höjden av demokrati att vid ett tillfälle kommunicera med medborgarna. Vi kan välja vilka politiska frågor vi vill ”processa” med medborgarna utifrån hur mycket pengar vi har, vilka kostnader vi har och hur vi vill prioritera. Här i år, år två, år tre, vi kan se framåt.

Man kan jobba med väldigt spännande samtal och debatter på det sättet och inte enbart genom budgeten. Bifall kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 196

E w a S a m u e l s s o n (kd): Det är självklart, Annika, att politiker kan ha andra intentioner än förvaltningens tjänstemän, det var inte det jag reagerade på. Jag reagerade på hur ni formulerar att majoriteten av stadsdelsnämnderna är positiva fastän det egentligen är exempel på att det är politikernas beslut i den stadsdelsnämnden. Det var det jag menade. De allra flesta nämnder säger i underlaget väldigt tydligt att de har följt tjänstemännens förslag till beslut och där visat enighet med tjänstemännen.

Det jag reagerar på annars i just budgetdiskussioner är att jag vid flera tillfällen sett politikerna i den nuvarande majoriteten inte ens går i svaromål på dessa medborgarmöten då budgeten diskuteras utan hela tiden hänvisar till att detta är ett förslag från förvaltningen. Det tycker jag är fegt.

Anförande nr 197

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Ewa Samuelsson, jag håller med dig i det sista du sade, det är fejt. Man måste våga stå upp och också formulera det man står för politiskt.

Ordagrant sade du att man i Rinkeby körde över förvaltningen. Då blir jag väldigt orolig över vilket perspektiv Kristdemokraterna har på den politiska styrningen. Jag tycker att det är ett allvarligt problem att vi ska ta emot förvaltningens förslag och uppfattade dem som lag. Så är det inte. Det ska vara en process mellan professionen och politiken, ett givande och ett tagande där vi också känner att vi har greppet.

Jag träffar så många stadsdelsnämndspolitiker som känner att de blir styrda av förvaltningen, att de har för lite makt och för lite tid att försöka styra mot viktiga mål och verksamheter som de känner för. Detta kan man åtgärda på annat sätt, men jag tror att det är viktigt att ta deras signaler på allvar.

Anförande nr 198

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Enda skälet till att jag står här är att jag inte kunde få fler repliker på Viviann Gunnarssons anförande angående näringslivets ekonomiska rapportering.

Man publicerar inte budgeten som man gör med årsredovisningen, sa Viviann Gunnarsson. Lite oklart vem ”man” är i det här sammanhanget, men det som vi befinner oss i nu är en kommun. Här publiceras då både budget och årsredovisning.

Det du far efter är antagligen, och jag får spekulera, skillnaden mellan intern- och externredovisning. Både kommuner och företag behöver såväl intern som extern redovisning. Därför måste man klara ut att d här ärendet i teknisk mening gäller den interna redovisningen. Möjligen kan man av debatten få ett annat intryck, men den är inte mindre offentlig, och det är den här debatten ett exempel på. Det finns alltså ingen skillnad i publicering.

Om det nu är så att majoriteten vill göra analogier till näringslivet, vilket jag rent allmänt uppskattar, så se då till att göra dem korrekt!

Anförande nr 199

M a r i a H a n n ä s (v): Ewa Samuelsson sade att majoriteten i någon nämnd inte gick i svaromål. Jag misstänker att Ewa tänker på den nämnd som hon själv sitter i. Jag skulle vilja att du åtminstone medger att Vänsterpartiet faktiskt alltid går i svaromål gentemot medborgarna.

Det där kändes som ett personligt påhopp. Jag tycker inte att det stämmer.

Anförande nr 200

E w a S a m u e l s s o n (kd): Jag medger att Vänsterpartiets företrädare oftare går i svaromål i de här frågorna och tar debatten med medborgarna. Det är helt riktigt, Maria.

För att inte göra debatten längre vill jag bara avsluta med att säga att vi politiker ska ge förutsättningarna för förvaltningarna. Många förvaltningar uttrycker stor oro för hur de med sin arbetsbelastning ska hinna med den långsiktiga planeringen för att motsvara de krav som vi ställer, och för att detta ska få riktigt genomslag så tycker jag att det i just ett sådant här ärende inte skadar att lyssna på förvaltningen.

§ 24 Revidering av taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet enligt miljöbalken samt enligt djurskyddslagen och djurskyddsförordningen att gälla från och med 2004-04-01

Minoritetsåterremiss från kommunfullmäktige den 15 december 2003 (utl. 2004:40)

Anförande nr 201

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Jag ska vara väldigt kortfattad. Det här ärendet är en återremiss, eftersom den borgerliga oppositionen återremitterade ärendet i en minoritetsåterremiss. Nu har ärendet kommit tillbaka och man har gjort de förtydliganden som begärdes och inte kommit fram till någonting annat än det som tidigare var fallet.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi fattar beslut i det här ärendet snarast möjligt, eftersom miljöförvaltningen förlorar 130 000 kronor per månad vi inte gör det.

Anförande nr 202

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Ordförande, fullmäktige! Viviann Gunnarssons, miljöborgarrådets, avslutande mening avslöjar lite av vad som är problematiken här. Majoriteten ser det hela väldigt mycket ur ett myndighetsperspektiv. Efter det röd-gröna maktövertagandet i Stockholm har stockholmarna drabbats av ett stort antal och mycket kraftiga skatte- och avgiftshöjningar. Resultatet kan vi se: Stockholm har lyckats med det som ingen trodde var möjligt för några år sedan – Stockholm har tappat fart.

Därför måste vi avslå detta förslag till taxehöjning. Det är nämligen byggt på ett mycket bristfälligt och svagt beslutsunderlag. Det återremitterades därför att det var ett dåligt beslutsunderlag, men det vi ser framför oss nu är inte bättre, det.

Det här förslaget till taxehöjning är säkert välavvägt ur ett myndighetsperspektiv, men det är inte alls säkert att det är välavvägt ur andra perspektiv. Det saknas helt en ordentlig konsekvensanalys av hur detta drabbar dem som drabbas av taxehöjningarna. Det saknar vi fortfarande.

Vad som också saknas är en undersökning av möjligheterna att rationalisera den kommunala byråkratin, att effektivisera den kommunala byråkratin, möjligheter till förenklingar och olika sätt att kanske få fram ett underlag till lägre taxehöjningar. Man utgår enbart ifrån förvaltningsperspektivet, myndighetsperspektivet och höjer taxan. Det här är en helt galen tågordning.

Innan vi kan gå med på att fatta beslut om taxehöjningar måste vi ha en ordentlig konsekvensbeskrivning av hur det drabbar de drabbade, och vi måste också veta om det verkligen är nödvändigt att höja taxan så mycket som föreslås. Därför yrkar jag avslag på hemställan och bifall till Moderaternas reservation!

Anförande nr 203

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Miljöförvaltningen är ju en myndighet, så det är inte så konstigt att de ser det hela ur ett myndighetsperspektiv. Miljöförvaltningen är en myndighet som idkar tillsyn enligt de två lagar som gäller på området. Miljöförvaltningen kommer att ta betalt för detta, och det är bara 30 procent av självkostnaden som man tar betalat. Det är samma nivå som alla andra kommuner i Sverige har.

Enligt dessa lagar har kommunen rätt att ha en taxa som tar ut ersättning för kostnaderna ända upp till hel självkostnad – vi tar alltså 70 procent av skattebetalarna. Därför undrar jag om ni tycker att det är bättre att skattebetalarna betalar eller om företagarna betalar.

Anförande nr 204

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): När det gäller självkostnadspriset så är vi väl helt överens, men det ni inte gör är att undersöka möjligheterna att göra rationaliseringar och effektiviseringar och förenklingar i den kommunala byråkratin. Ni undersöker inte på allvar om det skulle gå att åstadkomma lite billigare lösningar.

Ni skriver med ett par meningar i ert förslag att i ni framtiden ska göra utvärderingar och följa upp och se om ni kan rationalisera och effektivisera lite grand. Det står i ert förslag till beslut, men för mig är det helt självklart att man innan man fattar beslut om att höja taxorna undersöker de möjligheterna så att man vet om och med hur mycket man behöver höja. Det ska ni ta reda på först.

Sedan måste ni också ta reda på, vilket hänger ihop med det här ärendet, hur taxehöjningen kommer att påverka de drabbade som ska betala. Det kan svida för många.

Ni visar att jag inte är helt fel ute när ni själva skriver att ni behöver göra en uppföljning, men naturligtvis ska ni göra en sådan utvärdering innan ni höjer taxorna, något som kommer att påverka en massa människor negativt.

Anförande nr 205

Borgarrådet V a l e s k o g (s): Ordförande, fullmäktige! De här höjningarna av taxorna inom miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet handlar i praktiken om förhållandevis små belopp, menar jag. Opposition oroar sig över att några bäckar små blir en stor katastrof för näringslivet, och detta synsätt saknar helt verklighetsgrund.

I stället för att lägga krut på att kritisera det förhållandet att staden följer lagens regler och intentioner, nämligen den om miljöbalkens självkostnadsprincip och självkostnadstäckning för tillsynsarbetet, borde de kritiska partierna i stället i riksdagen motionera om att få bort denna del ur lagstiftningen. Det gör ni inte. Ni är passiva i det enda forum där denna princip möjligtvis skulle kunna ändras.

I stället avlossas en bombastisk kritik mot den här höjningen som inbringar omkring 1,6 miljoner kronor till miljö- och hälsoskyddsnämnden. En stor del av pengarna kommer från andra delar av kommunen eller från staten.

Trots den begränsade höjningen ligger Stockholm betydligt under Göteborgs och Malmös nivåer för andel självkostnadstäckning för tillsynsarbetet, Stockholm ligger som nämnts tidigare på omkring 30 procent.

De borgerliga säger sig efterlysa en konsekvensbeskrivning för företagen, och det skulle innebära att 1 900 företag ska intervjuas, räkenskaperna för 1 900 företag ska gås igenom, med 1 900 företag ska man diskutera om de klarar 400 kronor mer i tillsynsavgift för varje köldmedieanläggning per år eller en ännu större siffra, för Bromma flygplats handlar det om man klarar 22 000 mer i år i tillsynsavgift.

Att studera om de här 1 900 objekten har råd att betala förhållandevis små belopp kostar säkerligen lika mycket som staden drar in på de här nya avgiftsnivåerna. Att anlita en konsult för djupintervjuer av 1 900 företag kostar säkert närmare 1 miljon, det håller jag inte för otroligt.

Detta, menar jag, visar att kritiken mot detta förslag är mer lösligt byggd och är mer populistisk än saklig. Med detta beklagande yrkar jag bifall till kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 206

E w a S a m u e l s s o n (kd): Just i det här ärendet, Jan, var de borgerliga inte eniga i förslaget.

Det jag vill replikera på är ditt resonemang som går ut på att konsekvenserna i det här fallet inte spelar någon roll för de olika företagen medan ni, när det gäller byggkostnader, anser att fördyringar är så hemska att staden inte kan genomföra dem. Det är det jag reagerar på – det finns en inkonsekvens i ert resonemang trots att jag i det här fallet stöder ert förslag.

Anförande nr 207

Borgarrådet V a l e s k o g (s): Men det måste ändå vara någon rimlighet i kraven. Att i det här fallet ställa krav på att efterfråga synpunkter från 1 900 företag och när detta kostar lika mycket som de pengar som staden ska få in genom höjningen innebär att det hela saknar proportioner. Det är det jag menar.

Anförande nr 208

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Gatuborgarrådet avslöjar sig. För det första betyder populism folklighet – jag företräder hellre vanligt folk än byråkrater och politruker. Det anser inte jag vara min uppgift.

Jag tycker att det är ganska avslöjande av gatuborgarrådet att säga att höjningen av skatter och avgifter saknar betydelse. Det är ett anmärkningsvärt påstående. När man höjer skatten med flera tusen kronor per år för vanliga löntagare så påverkar det

köpkraften och det påverkar arbetslösheten. Och när man höjer taxorna, vilket man tidigare gjort för korvgubbar flera gånger om, så påverkar det deras verksamhet väldigt mycket, och så vidare.

Även de här taxehöjningarna kommer att påverka verksamheten. Det är väldigt naivt att tro att alla människor går runt med fickorna fulla med obegränsad tillgång på pengar. Sådan är inte verkligheten.

Och så talar gatuborgarrådet om att intervjua 1 900 objekt. Oj, oj, oj, ock, ock, ock, stackars, stackars, stackars... Man kan ju arbeta på olika sätt, man behöver inte ta in dyra konsulter. Man kan göra ett statistiskt urval och man kan ha en dialog med företagen, vilket jag anser att man bör ha.

Slutligen ett par ord om förvaltningsperspektivet. Ta och titta efter om ni inte kan spara lite på utgifterna också i stället för att bara höja taxorna!

Anförande nr 209

Borgarrådet V a l e s k o g (s): Jag är angelägen om att Stockholms stad, i likhet med andra kommuner, följer den lagstiftning som vi har att följa. Om man tycker att den är fel – om ni tycker det – så tycker jag att ni ska agera i riksdagen mot detta.

Det är självklart att jag tycker att staden ska undvika avgifter, men att säga att de summor som vi talar om i det här fallet är stora och får allvarliga effekter innebär att man saknar sinne för proportioner. Det känns mer angeläget att diskutera sådana saker när det gäller stora belopp.

Anförande nr 210

B j ö r n L j u n g (fp): Ordförande, fullmäktige! Det är så att en tidigare ledare för Folkpartiet myntade uttrycket ”de små stegens tyranni”. Det är detsamma som ”kokta grodans princip”. Ni höjer den ena avgiften och skatten efter den andra och ni inför biltullar. I det här fallet är det dessutom så att miljöförvaltningen är en av de gynnade förvaltningarna i maktspelet mellan de tre olika koalitionspartierna.

Jag tycker inte att verksamheten är ett under av effektivitet. Det framförs rätt så många synpunkter på hur servicen egentligen bedrivs. Man använder naturligtvis resurserna i stor utsträckning till att genomföra biltullarna och annat och kanske inte till det som är viktigt. Visst kan man se över hur resursanvändningen går till!

Jag vet att vi har låga avgifter på just det här området. Men den sammantagna bilden – kanske inte de enskilda beloppen – ger vid handen att ni hela tiden försöker höja avgifterna, försvåra och krångla till saker och ting för företagen.

Att säga att det inte gör något om man kör över ett par tusen stockholmare och höjer deras avgifter utan att tänka på konsekvenserna och att agera på ett sådant sätt från en ansvarsfull församling som faktiskt det här kommunfullmäktige är, är lite slarvigt. Jag yrkar bifall till Moderaternas och Folkpartiets gemensamma reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 211

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Ordförande, fullmäktige! Det är alltid fascinerande att lyssna på de här debatterna, särskilt dem som berör miljöområdet, där man ofta blandar äpplen och päron med varandra. Inte minst gjorde föregående talare det på ett ganska flagrant sätt när han blandade in alla möjliga andra saker som vi sysslar med här i staden och menade att vi tar ut de ena avgiften efter den andra och sammantaget blir det mycket pengar, och vi gör det utan att titta på vad det handlar om.

Såvitt jag vet, med den kunskap jag har, tycker jag dessutom att miljöförvaltningen är en effektiv förvaltning, en bra förvaltning. Jag tycker att det är lite otrevligt att du står här och säger att förvaltningen inte är ett under av effektivitet.

I varje fall är miljöbalken ganska tvingande, och om man vill ändra den så får man ändra lagen. Men såvitt jag vet har man vid genomgången av verksamhetsplanen – alltså då man bestämmer vad man ska jobba med, hur många genomgångar man ska ha, hur många företag man ska besöka och vilken tillsyn man ska ha – naturligtvis uppfylla lagens intentioner.

Självkostnadsprincipen kan man ställa upp bakom, men det är inte hela kostnaden ens som de här företagen, eller objekten eller vad man nu ska kalla dem för, behöver betala själva. De ska betala en del av kostnaden. Det är inte så märkligt att det är så. Jag tycker att det skulle vara väldigt fel att ta ut hela självkostnaden för att genomföra en inspektion. Det ingår i miljöbalken att man i princip ska täcka kostnaderna för de objekt som ska inspekteras, de åtaganden man har enligt miljöbalken.

Det är självklart att någon också står här och säger att ni kan göra den här uppföljningen i förväg – den ska ni göra efteråt. Men det är självklart att man i all verksamhet alltid och kontinuerligt måste se över sina kostnader, att man måste följa upp. Man måste se om man kan lägga mycket mer av resurserna ett visst år på en viss verksamhet, mycket kraftfullare, än vad man kanske har gjort året innan.

När Kristdemokraterna, som faktiskt inte har reserverat sig utan också har insett vikten av det här, hade ansvaret för miljöfrågorna så hade väl de egentligen samma problem med att få igenom hela den här skalan av verksamheter som man studerar, vilka ska man ska studera, vad hinner man med, vad som är rimligt, vad vi ska ta det här året, vad man ska ta nästa år. Egentligen är det så att miljöförvaltningen är en myndighet och vi har egentligen skyldighet att studera de här objekten utifrån den lag som gäller. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 212

B j ö r n L j u n g (fp): Ordförande, fullmäktige! Även om nu borgarrådet Olofsson var fin nog att inte nämna mitt namn förstod jag ändå vad du syftade på.

Jag vet, som sagt, att vi har låga avgifter i Stockholms stad. Det beror på att vi är en så stor stad att vi inte behöver ta ut hela självkostnaden. Det säger sig självt. En mindre kommun har mycket svårare att hålla låga taxor, en sådan kommun kanske måste ha en person som täcker upp betydligt färre objekt. Det är inget konstigt.

Det jag menade är att den här frågan egentligen är inte så väldigt stor. Jag vet också att vi enligt lag måste göra så här. Motivet till att vi yrkar avslag är att det är så många olika avgifter, så mycket krångel och försvårande omständigheter för företag och andra i den här staden. Det är också därför som vi yrkar avslag på den här punkten.

Vi har dessutom synpunkter på hur miljöbalken är utformad. Det är så att det pågår utredningar om detta. Den är inte ett under av vare sig tydlighet eller ett särskilt bra exempel på bra lagstiftning i Sverige.

Anförande nr 213

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Det är ändå märkligt att det är det här ärendet som ni väljer att avslå. Du säger själv att det inte är någon särskilt stor höjning, den är inte så kännbar. Du kan ju prata med nästa talare. Han tycker nämligen att vi ska kontrollera med alla 1 900 företag om denna höjning påverkar dem. Men den här höjningen påverkar dem ju inte, det erkänner du ju.

Du tycker egentligen att det är en annan politik som vi bedriver inom en massa andra områden som leder till att du yrkar avslag.

Miljöbalken är, som alla nya lagar, inte perfekt från början. Verkligheten gör att lagstiftning förändras. Det är ju det man håller på med såvitt gäller miljöbalken. Många lagar har förts samman i en enda balk, och det är klart att den inte är perfekt från början. Men vill man inte ha den alls så får man riva upp den, och då får man jobba för det.

Anförande nr 214

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Gatuborgarrådet säger att detta bara handlar om att följa lagstiftningen, så det är inte så mycket att orda om, säger han. Därför förstår jag inte varför ärendet är uppe i fullmäktige och att vi kan rösta på de alternativ som vi vill. Det är konstigt.

Vi är inte tvingade att genomföra den här taxehöjningen, vi kan säga nej till den. Det handlar inte bara om att följa lagstiftningen.

Så säger han att höjningarna är så små och obetydliga att de inte spelar någon roll. Varför ska ni då göra en utvärdering och uppföljning efteråt? Att ni ska göra det efteråt visar att ni anser att det kan ha betydelse.

Detta innebär att man nu vill fatta beslut utan ett ordentligt beslutsunderlag när man inte har en ordentlig konsekvensbeskrivning av höjningen för dem som drabbas – ”många bäckar små” känner alla till, det är ett känt talesätt. Det här blir en bäck bland alla era andra bäckar som läggs till det förhållandet att ni inte ser efter var det går att rationalisera ytterligare med alla de samordningsmöjligheter som vi har i en stor stad som Stockholm.

Det är fel tågordning att fatta beslut först och klå en massa människor på pengar och därefter följa upp för att se om man har gjort fel eller inte. Jag yrkar bifall till Moderaternas och Folkpartiets gemensamma reservation!

Anförande nr 215

Borgarrådet V a l e s k o g (s): Principen är ändå enligt lagstiftningen att man ska ha en självkostnadsprincip och att man ska få ersättning för det nedlagda arbetet, vilket staden alltså långt ifrån får. Det här är ett mycket litet steg i den riktningen. Det handlar ändå om små belopp.

Självklart ska vi utvärdera, det gör vi med all verksamhet, som Margareta Olofsson beskrev tidigare. Det är inget speciellt för det här.

Om vi ska blanda in andra saker, vilket vi kanske inte ska, och prata om rationaliseringsfrågor inom miljöförvaltningen så är det klart att det finns sådana möjligheter också. Pratar man om en kostnadstäckning om 30 procent så är det långt kvar till 100 procent, vilket man teoretiskt skulle kunna uppnå. Däremellan finns i praktiken en stor rationaliseringspotential.

Det märkligaste är ändå ert förslag i det här ärendet, när det gäller de här beloppen, att kräva en konsekvensbeskrivning för alla 1 900 företag. Detta är inga proportioner.

Anförande nr 216

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Det är ingen som har sagt att ni måste göra en exakt konsekvensbeskrivning för vartenda företag. Det handlar om att få ett helhetsgrepp över vad man håller på med. Denna taxehöjning tillsammans med alla andra höjningar är vad det handlar om.

Ni i majoriteten har ett omisskännligt överhetsperspektiv, ni ser allt utifrån ett rent byråkratperspektiv. Alla era formuleringar om detta visar hur ni ser på saken. Utan att veta vilka effekter den här taxehöjningen får höjer ni taxan – utan att veta om det finns en rationaliseringspotential inom förvaltningen eller inte så höjer ni taxorna.

Ni utgår ifrån tänkta behov. Ni tar inte reda på hur det är, om det går att göra någonting. Det är ett överhetsperspektiv och det tänker jag inte medverka till. Jag yrkar avslag!

Anförande nr 217

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Jag känner mig lite underlig till mods när jag hör hur de personer som sitter i miljö- och hälsoskyddsnämnden argumenterar här.

Vi gör varje år en ordentlig genomgång av vår tillsynsverksamhet i samband med verksamhetsplanen. Det är ju den årliga uppföljning som vi gör. Det är ju inte så att man gör uppföljningar bara när det går dåligt, man gör uppföljningar hela tiden, för hela tiden har verksamheten kraven att den ska var flexibel och passa för det som den ska göra. Jag tycker att förvaltningen har varit duktig på att arbeta på det viset på områden som har varit väldigt svåra, bland annat livsmedelstillsynen.

Jag tycker snarast att det är lite oförskämt att chikanera förvaltningen. Här har vi en verksamhet som har rätt att ta ut en avgift som kan vara ända upp till självkostnaden. Det betyder ju faktiskt att effekten egentligen i detta fallet är att verksamhetsutövarna får en rabatt på 70 procent av kostnaden. Det är små objekt det gäller.

Miljöbalken är ju en ny lag och att man följer upp den är inte heller konstigt. Man måste anpassa reglerna till hur det går till i verkligheten. Det pågår en sådan diskussion också om miljöbalken. Det kommer en ny rapport igen i mars, och det är inte konstigt. Men det jag tycker är konstigt det är argumentationen från dem som själva sitter i denna verksamhet och vet vad som händer när man gör tillsyn.

Det är inte så att vi på något vis skulle vilja klämma åt företagen. Vad det handlar om är att den här lagstiftningen faktiskt är sådan att man som verksamhetsutövare måste följa den, och det måste man för att allmänheten inte ska bli lidande på lång sikt av den verksamhet som man utövar. Det tycker jag är väldigt bra lagstiftning.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsen hemställan!

Anförande nr 218

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Jag tycker att det är fånigt att påstå att jag chikanerar förvaltningen. Det finns massor med mycket kompetenta medarbetare på miljöförvaltningen som gör ett mycket bra jobb – det är rent trams att påstå det som du säger.

Skiljelinjen mellan våra synsätt går vid att jag anser att den här stadens förvaltningar finns till för stockholmarnas bästa, stockholmarna finns inte till för förvaltningarna. Därför ska man, innan man fattar beslut om att ta pengar från stockholmarna, ha ett ordentligt beslutsunderlag och man ska veta hur beslutet kommer att påverka dem som man ska ta pengarna av, och sådana utredningar ska man göra på olika sätt.

Mitt råd är att ni för en kontinuerlig dialog med stadens företagare. Ni ska också alltid innan ni fattar beslut – inte efteråt – undersöka vilka möjligheter det finns att göra besparingar och rationaliseringar inom de förvaltningar som vi har i staden. Det betyder inte att enskilda medarbetare inte är begåvade, kompetenta och gör ett mycket bra jobb. Det är olika saker.

Anförande nr 219

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Det är svårt att förstå vad Magnus Hellström menar egentligen. Det var inget annat än kritik, det där.

Fortsättningsvis är det tydligen omöjligt att förstå att vi inte håller taxan uppe för verksamhetsutövaren, som vi verkligen kan ta betalt av i det här sammanhanget. Eftersom det finns en lagstiftning som säger att vi kan göra det men om vi inte gör det, så får ju alla medborgare här i staden betala tillsynen. Det är ju bara en fråga om vem som ska betala. I lagen står det att verksamhetsutövaren ska betala.

Anförande nr 220

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Jag måste bara fråga miljöborgarrådet om hon menar allvar med påståendet om att den som vill genomföra rationaliseringar i kommunala förvaltningar riktar kritik mot medarbetarna.

Om du menar allvar med det så är du ute och flyger på några rosa moln någonstans. Miljöpartiet har själv medverkat i den här staden, även under den här mandatperioden, till att genomföra rationaliseringar här och där.

Anförande nr 221

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Självfallet måste man se över verksamheterna hela tiden, vilket vi ju gör hela tiden. Vi har ju också instrument för att göra det, så det är inget konstigt.

Du sade i ditt anförande att förvaltningen gör en massa onödiga saker. Det tycker jag är en anklagelse.

Anförande nr 222

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Det här bli ännu värre – nu flyger du inte på rosa moln, nu fabulerar du fritt, för jag sade inte så.

§ 25 Genomförandebeslut om upprustning och modernisering av Zinkensdamms idrottsplats – etapp 1 (utl. 2004:41)

Anförande nr 223

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Det här ärendet handlar alltså om upprustningen av Zinkensdamms idrottsplats. Zinkensdamms idrottsplats är ju en mångfaldsanläggning som årligen besöks av 700 000 utövare – visste ni det? Det är en breddidrottsplats och en elitarena där många olika föreningar och idrotter har sitt hemvist. Det gäller både sommar och vinter.

Nu är idrottsplatsen mycket nedsliten och i stort behov av upprustning. Dagens ärende gäller den första etappen med beslut om byggande av en stor ny läktare med åskådarplatser, medieutrymmen, VIP-utrymmen och ett mindre kök.

Utformningen av den här upprustningen är resultatet av ett unikt samarbete mellan nyttjare av idrottsplatsen, Zinkens vänner, idrottsföreningarna som nyttjar idrottsplatsen, skolor och förskolor i området och staden.

Det är med stor glädje jag yrkar bifall till kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 224

P e t e r N i l s s o n (mp): Ordförande, fullmäktige! Jag ska fatta mig kort, eftersom klockan är mycket.

Det är en välbehövlig upprustning som fullmäktige kommer att fatta beslut om. Det är, som Py Börjeson sade, en gammal och klassisk idrottsplats som är ganska unik i sitt slag då den fungerar som både bredd- och som elitidrottsplats. Den har tidigare varit föremål för diverse olika förslag, som de som nyttjar anläggningen varit mycket kritiska till. Med den här föreslagna upprustningen kommer anläggningen att behålla sin profil, vilket är mycket positivt.

Med dessa ord yrkar jag bifall till kommunstyrelsens hemställan!

Anförande nr 225

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Det är roligt att vi är eniga om det här ärendet och kan glädjas över att Zinken äntligen ska få en påbörjad upprustning. Vi bifaller det förslag som framlagts. Vi vet alla att det finns ett stort behov av att Zinken upprustas. Det är bara beklagligt att det har dröjt så länge innan beslut har kunnat fattas.

Det är klart att man ändå kan konstatera att de vallöften som gavs från majoritetens sida inte realiseras nu – nu är det ett förslag om 40 miljoner kronor som har framlagts. Det kan uppfattas som mycket pengar, men Zinken behöver en större upprustning än så.

Vi hade välkomnat en helhetssyn i detta ärende, för vi vet ju att om man gör en totalupprustning så leder det oftast till ett bättre resultat. Att dela upp arbetet i olika omgångar kan i slutändan tyvärr fördyra upprustningen.

Vi beklagar naturligtvis att majoriteten valt att avstå från den stora möjlighet som en mer omfattande upprustning hade kunnat ge, genomförd med hjälp av extern finansiering. Vi vet ju att en sådan uppgörelse hade kunnat komma till stånd. Även om det var diskussion i slutändan om hur förslagen skulle realiseras, så fanns det ändå möjlighet till stöd och finansiering som skulle kunna förbättra förutsättningarna för idrotten på Södermalm.

Tilläggas kan också att Stockholms Idrottsförbund var mycket positivt till förslaget att utnyttja möjligheterna till extern finansiering även om det föremål och de förslag som fanns inte var slutdiskuterat – det fanns synpunkter från både medborgare och oss politiker i slutändan.

Anförande nr 226

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Då vill jag alldeles bestämt hävda att vi inte har svikit något vallöfte. Det handlar om en totalrenovering av Zinkensdamms idrottsplats, och det vet Ewa Samuelsson. Detta är etapp 1, som följs av etapperna 2 och 3 och som sammantaget kommer att betyda en totalrestaurering av Zinkensdamm.

Skälet till att arbetet sker i etapper är naturligtvis att det pågår en enormt omfattande verksamhet på idrottsplatsen, och om vi skulle göra allt på en gång så skulle det innebära en stängning av idrottsplatsen. Det är enbart av hänsyn till verksamheterna där som vi gör restaureringen i etapper. Jag återkommer när det gäller frågan om extern finansiering.

Anförande nr 227

E w a S a m u e l s s o n (kd): Den som väntar på något gott väntar aldrig för länge, brukar man säga. Jag tror nog att idrottsrörelsen hade kunnat acceptera en tillfällig stängning av idrottsplatsen om man visste att en totalrenovering skulle genomföras som ju ändå hade aviserats. Jag var faktiskt med dig vid en debatt på Medborgarplatsen. Då fördes diskussionen om en väldigt stor upprustning av Zinkensdamms idrottsplats, men detta är bara en liten detalj.

Anförande nr 228

P e t e r N i l s s o n (mp): Ewa Samuelsson säger att den nu föreslagna upprustningen inte är tillräcklig. Då kanske hon kunde ha lagt ett eget förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Jag kan respektera att Stockholms Idrottsförbund ställde sig positivt till byggplanerna och till det som de kom fram till. Samtidigt var emellertid alla idrottsföreningar som huserar på Zinkensdamms idrottsplats motståndare till byggplanerna. Det var inte bara de som var det, det var föräldraföreningar, rektorer,

idrottslärare från fem närliggande skolor som också var motståndare till sådana byggplaner. Jag tror inte att de hade speciellt stort stöd.

Anförande nr 229

E w a S a m u e l s s o n (kd): Att det fanns många åsikter i frågan berodde bland annat på att man också förmedlade åsikten att det skulle byggas på i stort sett hela Zinkensdamm. Det är vi ju alla motståndare till. Det handlade om byggandet runt omkring Zinkensdamms idrottsplats.

Stockholms Idrottsförbund ställde sig positivt just till att det kunde komma in extern finansiering, och det borde ju majoriteten vara intresserad av i ett budgetläge som åtminstone de närmaste åren inte ser alltför ljus ut.

Anförande nr 230

C a r o l i n e S i l v e r u d d L u n d b o m (fp): Ordförande, fullmäktige! Det här ärendet som vi har på bordet i dag är vi allihop överens om, vilket man inte riktigt kan tro när man hör debatten i dag. Det finns inga reservationer i den här delen, alla är överens om att den här upprustningen behövs, den hade behövs för länge sedan.

Det förhållandet att man gör restaureringen i etapper kan man naturligtvis diskutera men jag tror att inom föreningslivet på Söder är man nog ganska glada över att arbetet sker i etapper, för det är inte så att idrottsplatsen står outnyttjad i dag – den nyttjas otroligt mycket året runt av skolor på vintrarna som låter barnen åka skridskor där, av bandyföreningar, av ishockeyföreningar, av konståkningsklubbar etcetera samtidigt som anläggningen utnyttjas oerhört mycket även sommartid för fotbollsspel etcetera.

Det här är en välbehövlig upprustning, ett första steg. Låt oss sedan fortsätta.

Anförande nr 231

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag sade ju att jag skulle återkomma till frågan om externfinansiering. Det externa finansiering som åsyftas gäller byggande på idrottsplatsen. Man kan väl lugnt säga att om det är någonting som vi har dålig erfarenhet av när det gäller idrottsrörelsen så är det byggande väldigt nära idrottsplatser.

Jag tror inte att det finns många idrottsplatser som inte har bekymmer med klagomål på ljus och ljud och så vidare från idrottsplatserna. Det hade blivit en byggande väldigt nära den plats där man skulle ha idrottsutövande. Naturligtvis är det också så att den breddidrottsplats som vi kan se i dag på Zinkensdamms idrottsplats hade varit ett minne blott.

Jag måste också få tillägga att få frågor som jag har arbetat med i den här staden har gett ett sådant folkligt gehör som just den här frågan.